

MAGYAR NEMZETI BANK

ÉVES JELENTÉS

2006

J/3155.

ÉVES JELENTÉS

**A Magyar Nemzeti Bank 2006. évről
szóló üzleti jelentése és beszámolója**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank
Felelős kiadó: Iglódi-Csató Judit
1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

ISSN 1216-6200 (nyomtatott)

ISSN 1585-4582 (on-line)

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2006. évi üzleti jelentése 5

1. Elnöki összefoglaló 7

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden 9

2.1. Az MNB célja, alapfeladatai 9

2.2. Az MNB szervei, vezetői 9

2.3. A jegybank szervezete 14

2.4. Az MNB kapcsolata a Központi Bankok Európai Rendszerével 16

3. Beszámoló az MNB 2006. évi tevékenységéről 17

3.1. Monetáris politika 17

3.2. A pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása 19

3.3. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek 20

3.4. Devizatartalék-kezelés 22

3.5. Emissziós tevékenység 24

3.6. Statisztikai szolgálat 27

3.7. Előkészületek, gyakorlati feladatok az euro bevezetéséhez 29

3.8. Az MNB kommunikációját meghatározó tényezők 2006-ban, célok és eredmények 30

3.9. Az MNB gazdálkodása 31

3.10. A KBER-bizottságok bemutatása 36

3.11. Kiadványok, MNB által szervezett konferenciák 2006-ban 37

3.12. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata 39

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2006. évi auditált éves beszámolója 43

1. Auditori jelentés 45

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege 47

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása 48

4. Kiegészítő melléklet 49

4.1. Az MNB számviteli politikája 49

4.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2006. évi mérlegére és eredményére 52

4.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések 53

4.4. A központi költségvetésnek devizában nyújtott hitelek és azok fedezeti ügyletei	53
4.5. A központi költségvetés forint- és devizabetétei	54
4.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	55
4.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	55
4.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	56
4.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	56
4.10. Egyéb devizakövetelések	57
4.11. Egyéb kötelezettségek devizában	57
4.12. Befektetett eszközök	59
4.13. Céltartalék és értékvesztés	64
4.14. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	64
4.15. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	65
4.16. Saját tőke alakulása	65
4.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei	66
4.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	67
4.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői	69
4.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	70
4.21. Egyéb eredmény	70
4.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	70
4.23. A banküzemi bevételek és ráfordítások alakulása	71
4.24. A létszám és bérköltség adatainak változása és a vezető tisztségviselők javadalmazása	72

A) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2006. évi üzleti jelentése**

1. Elnöki összefoglaló

Az infláció szempontjából kedvezőtlen év volt 2006. A decemberi, egy évre visszatekintő infláció 6,5%-os szintje meghaladja az év végi 3,5 százalékos célt, és kívül esik a $\pm 1\%$ -os toleranciasávon is. Ezzel a jegybank inflációs célja – jelentős részben a monetáris politika hatókörén kívül álló tényezők miatt – a 2006-os évben nem teljesült. 2007-től kezdődően a korábbi év végi célok helyett folytonos, jelenleg 3%-os szinten megállapított középtávú célt követ a jegybank.

Az év elejére az inflációt meghatározó tényezők hatásának köszönhetően az áremelkedés üteme az árstabilitásnak megfelelő szint közelébe került, 2006 közepén azonban fordulópont következett be, a termékek széles skáláján nőni kezdett az inflációs nyomás. Szeptembertől a kormány intézkedéseinek eredményeként a szabályozott árak jelentősen emelkedtek, és az indirektadó-emelés is a termékek széles körét érintette. Ezek az intézkedések jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy decemberben az egy évre visszatekintő infláció három százalékponttal meghaladta a célt. A Monetáris Tanács az év során 5 lépésben, összesen 2 százalékponttal emelte irányadó kamata abból a célból, hogy az infláció középtávon a 3 százalékos célhoz térjen vissza.

A költségvetés egyenlege 2006-ban tovább romlott. Az államháztartási hiány a GDP 9%-a körül alakult, az államadósság mértéke meghaladja a GDP 60%-át. Az új EU-tagországok közül Magyarországon a legmagasabb a 10 éves állampapírhozam, amiben a költségvetési és külső egyensúlyi problémák miatti magas kockázati prémium tükröződik. Az euro bevezetésének korábbi, 2010-es céldátumát a kormány feladta, új céldátumot nem jelölt ki. A kormány fiskális konszolidációt célzó intézkedései rövid távon elsősorban a bevételek növelésére irányultak. Ennek hatására a költségvetési hiány a következő két évben várhatóan jelentősen csökken, de rövid távon növeli az inflációt, és csökkenti a gazdaság versenyképességét.

A kiugróan magas magyar költségvetési és folyó fizetésimérleg-hiány megnövelte a forintszeközök sebezhetőségét. Az elvárt prémium növekedése az év első felében az árfolyam jelentős mértékű leértékelődését okozta. A Monetáris Tanács kamatdöntései szerepet játszottak a befektetői bizalom helyreállításában. Az év második felének árfolyam-erősödése és hozamszökkenése azt mutatta, hogy a befektetők szemében a nyári mélyponthoz képest javult a gazdaságpolitika rövid távú hitelessége.

2006. november 10-én az MNB bejelentette, hogy 2007. január 9-től kezdve az addig irányadó eszközként használt kéthetes lejáratú jegybanki betét helyett kéthetes futamidejű

MNB-kötvényeket bocsát ki. Az új eszköz bevezetésére annak érdekében kerül sor, hogy elősegítse a hitelintézetek hatékony likviditáskezelését és a pénzügyi piacok fejlődését.

A hivatalos devizatartalékok nagysága 2006 folyamán 15,7 milliárd euróról 16,4 milliárd euróra nőtt. A tartalékok szintje leginkább az első negyedévben emelkedett, amikor az ÁKK (Államadósság Kezelő Központ Zrt.) 3 devizakötvényt is kibocsátott. A legnagyobb csökkenés a második negyedévben következett be egy lejáratú dollárkötvény visszafizetésének köszönhetően.

Az ÁKK és az MNB adósságkezelési tevékenységéhez kapcsolódó devizapiaci műveletek együttesen több mint egymilliárd euróval, az Európai Uniótól kapott transferek hozzávetőlegesen egymilliárd euróval növelték a tartalékállományt, míg az ezek forintlikviditás-bővítő hatását ellensúlyozni hivatott, előre bejelentett euroeladások valamivel több mint egymilliárd eurónyi csökkenést okoztak.

A devizatartalékok szerkezetében és minőségében számottevő változás nem történt az előző évekhez képest. A tartalékok jelenlegi szintje az optimális tartaléknagyság megállapításához leggyakrabban használt mutatók alapján megfelelőnek mondható.

A pénz- és elszámolásforgalommal kapcsolatban 2006 folyamán több fontos MNB elnöki rendelet lépett hatályba. Megjelentek azok a rendeletek, amelyek a tőkepiacról szóló törvény szerint az elszámolóházi tevékenységet végző szervezet és a hitelintézeti elszámolóházak üzletszabályzatára és szabályzataira vonatkozó követelményekről szólnak, és amelyek a nemzetközileg elfogadott követelményeknek is megfelelnek.

Az MNB átfogó munkaanyagot készített az euro magyarországi bevezetésének legfőbb gyakorlati tennivalóiról a nemzeti átállási program összeállításának elősegítése érdekében. A bank kezdeményezte az euro gyakorlati bevezetésére való felkészüléssel kapcsolatos szakmai konzultációk megkezdését. Ennek nyomán 2006 novemberében az MNB és a PM közös szakértői munkacsoportot hozott létre.

A forgalomban lévő bankjegysorozat biztonságának növelése érdekében 2006 áprilisában új biztonsági elemekkel ellátott 1000 forintos bankjegyek kerültek forgalomba. A forgalmi sor fejlesztése mellett az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója alkalmából az 500 forintos forgalmi bankjegyből 15 millió darab, az 50 forintos forgalmi érméből 2 millió darab emlékváltozatot bocsátottunk ki.

Az MNB készpénzforgalmazásának nagykereskedelmi jellegét erősíti a 2006-ban kiadott új szabályozás, amely valamennyi ügyfélre és a készpénzben végzett összes műveletre kiterjed. A kibővített Üzleti feltételeknek fontos részét képezi az MNB által végzett váltási tevékenység szabályozása.

A Magyar Nemzeti Bank – a pénzügyi stabilitásért vállalt felelősségéből adódóan – aktívan részt vett a pénzügyi közvetítő rendszer elemzésében, a kockázatok feltárásában és széles körű kommunikációjában. 2006-ban kiemelt feladatnak tekintettük a háztartások pénzügyi ismereteinek bővítését, mivel felméréseink szerint nagyon alacsony a magyar lakosság – és különösen a fiatalok – pénzügyi kultúrájának szintje. Mivel ez magában hordozza a kockázatok téves értékelésének, és a nem megfelelő döntések meghozatalának veszélyét, ezért az illetékes szervezetekkel együttműködve kezdeményeztük az általános pénzügyi ismeretek felvételét a nemzeti alaptantervbe, ami hosszabb távon pozitívan hathat a pénzügyi stabilitásra is.

Az alapvető pénzügyi ismeretek szintjének növelésén túl nagy hangsúlyt fektettünk a pénzügyi stabilitási üzenetek szélesebb körű elterjesztésében a közgazdasági érdeklődéssel bíró, de mélyebb szakmai ismeretekkel nem rendelkező olvasók és a szakmai célközönség számára. Emellett kezdeményezően léptünk fel a pénzügyi szabályozási munkákban, így elsősorban a nyugdíjpénztári rendszer szabályozásával, az értékpapírosítás jogi környezetének kialakításával kapcsolatos koncepció kidolgozásában, valamint az új bázeli tőkeszabályozás európai és hazai adaptációjának előkészítésében.

A Magyar Nemzeti Banknak 2006-ban 14,6 milliárd forint nyeresége képződött, a 2005. évi 21,4 milliárd forint veszte-

séggel szemben. Az eredmény javulását döntően a devizaárfolyam-változásból származó realizált eredmény növekedése okozta. A forintárfolyam jelentős évközi gyengülése következtében a hivatalos árfolyam számottevően eltávolodott az átlagos bekerülési árfolyamtól, aminek eredményeképpen a devizaárfolyam-változásból származó, realizált nettó eredmény 66,4 milliárd forint nyereség volt, szemben az előző évben képződött 14,6 milliárd forint nyereséggel.

Az MNB gazdálkodási tevékenységét továbbra is a költség-takarékosság jellemezte, a működési költségek a tervezett előirányzatokon belül alakultak és összegük alacsonyabb az előző évinél. A 2006. évi beruházások volumene lényegesen meghaladta a korábbi éveket, elsősorban a 2007 végén átadásra kerülő Logisztikai Központ kivitelezési munkái következtében.

Az MNB vezetése 2005-ben célul tűzte ki – a működés fejlesztésének, hatékonyságának elősegítése érdekében – egy kevésbé hierarchizált és szabályozott, közösen elfogadott értékrendszeren, normákon, irányelveken és felhatalmazáson alapuló új működési-vezetési modell bevezetését, ami rugalmassága révén kevesebb erőforrás- és időráfordítással gyorsabb, kevésbé bürokratikus munkavégzést eredményez. A működésfejlesztési intézkedések részeként az MNB szervezete laposabbá vált, az osztályvezetői szint több szervezeti egység esetében megszűnt, az igazgatói munkakörök száma is kétharmadára csökkent. A bank munkaerő-gazdálkodását 2006-ban a szervezeti-működési racionalizálás és a hatékonyságjavítás, valamint a működésfejlesztési program folytatásához kapcsolódó intézkedések jellemezték, amelyek együttesen az MNB átlagléttségének 13,8%-os, záróléttségének 739 főre történő csökkenését eredményezték.

2. A Magyar Nemzeti Bankról röviden

A társaság cégneve: Magyar Nemzeti Bank

Székhelye: 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

Működési formája: részvénytársaság

Alapítási ideje: 1924

Tulajdonosa (részvényese): magyar állam – képviseli: a pénzügyminiszter

Tevékenységi köre: a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben meghatározott

Jegyzett tőkéje: 10 milliárd forint

2.1. AZ MNB CÉLJA, ALAPFELADATAI

Az MNB speciális részvénytársaságként működő jogi személy, amely tevékenységét a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. tv.-ben (a továbbiakban: MNB tv.) meghatározott körben végzi. A Magyar Nemzeti Bank a Központi Bankok Európai Rendszerének tagja.

A bank elsődleges céljairól, alapvető feladatairól, intézményi, szervezeti, személyi, pénzügyi függetlenségéről, működéséről rendelkező törvény – az Európai Közösséget Létrehozó Szerződés 105. cikkével összhangban – deklarálja, hogy az MNB elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. A jegybank csupán e cél veszélyeztetése nélkül – a rendelkezésére álló monetáris politikai eszközökkel – támogatja a kormány gazdaságpolitikájának megvalósulását.

Az árstabilitás megvalósítása (elérése és fenntartása) mellett, illetve annak érdekében a bank a törvényben meghatározott alapvető feladatait látja el, így:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos jogosultként törvényes fizetőeszköznek minősülő bankjegyet és érmét bocsát ki, ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is;
- hivatalos deviza- és aranytartalékokat képez és kezeli azt;
- a devizatartalék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- kialakítja és szabályozza a belföldi fizetési és elszámolási, valamint értékpapír-elszámolási rendszereket, és felvigyázási tevékenysége keretében figyelemmel kíséri azok tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében;

– a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra;

– támogatja a pénzügyi rendszer stabilitását, valamint a pénzügyi rendszer prudenciális felügyeletére vonatkozó politika kialakítását és hatékony vitelét.

A fentiekben túl az MNB más tevékenységet csak elsődleges célja és a felsorolt feladatok teljesítésének veszélyeztetése nélkül – jogszabályban meghatározott felhatalmazás alapján – folytathat.

A jegybanki függetlenség jegyében az árstabilitás elérését és fenntartását szolgáló monetáris politikát, az annak érvényesítését szolgáló eszközöket a bank az MNB tv.-ben foglalt keretek között önállóan alakítja ki. Ilyen eszköz egyebek mellett, hogy az MNB a számlavezetési körében betétet fogad el és megfelelő biztosíték ellenében – a törvény szerinti korlátozással – hitelt nyújt; nyílt piaci műveletek és visszavásárlási megállapodások keretében értékpapírokat vásárol, ad el és közvetít az azonnali és származtatott piacokon; saját értékpapírokat bocsát ki; árfolyamokat és kamatokat befolyásol és határoz meg; értékpapírokat számítol le (visszszámítol); szabályozza a kötelező tartalékot.

Az MNB számlavezetési tevékenysége törvény által meghatározott alanyi körre korlátozódik. A bank vezeti például a kincstári egységes számlát, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság, az Államadósság Kezelő Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság, a hitelintézetek, az elszámolóházak, továbbá az Országos Betétbiztosítási Alap és a Befektetővédelmi Alap pénzforgalmi számláját.

2.2. AZ MNB SZERVEI, VEZETŐI

A Magyar Nemzeti Bank testületeiről az MNB tv. és az abban foglalt eltérésekkel a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény rendelkezik.

A fenti két jogszabály alapján az MNB-nek – bár egyszemélyes gazdasági társaságként működik – van **közgyűlése**, ahol a magyar államot mint részvénytulajdonost a pénzügyminiszter képviseli. A közgyűlés összehívására, határozatképességére és hatáskörére vonatkozó szabályokat az MNB tv., a gazdasági társaságokról szóló törvény és a bank alapszabálya tartalmazza. A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik az alapszabály megállapítása és módosítása, a mérleg és az eredménykimutatás megállapítása, a törvényes működés biztosíté-

A Magyar Nemzeti Bank igazgatóságának tagjai (balról jobbra): dr. Szapáry György alelnök, Járai Zsigmond elnök, Adamecz Péter alelnök és Auth Henrik alelnök

két jelentő könyvvizsgáló megválasztása, visszahívása és díjazásának megállapítása.

Az MNB tv. jövedelemszabályozásról szóló részének rendelkezései alapján a bank a közgyűlés döntése alapján fizet a tárgyévi eredményéből vagy az eredménytartalékból osztalékot.

A Magyar Nemzeti Bank Éves jelentése tekintetében, amely két részből, az üzleti jelentésből és az éves beszámolóból áll, a közgyűlés hatásköre elkülönül: az éves beszámoló vonatkozásában a hatáskör jóváhagyásra, az alapfeladatokról szóló üzleti jelentés esetében – a jegybanki függetlenségre tekintettel – az abban foglaltak tudomásulvételére terjed ki.

Az Európai Unió elvárásaival összhangban az MNB vezető tisztségviselőinek (elnök, alelnökök, a Monetáris Tanács egyéb tagjai), továbbá a felügyelőbizottság tagjainak díjazását, szemben más részvénytársaságokkal – a függetlenség további garanciájaként – nem a közgyűlés, hanem az MNB tv. határozza meg.

Az MNB alapfeladataival, az árfolyamrendszer megválasztásával, valamint a hitelintézeteknek szükséghelyzetben

történő rendkívüli hitelnyújtással kapcsolatos kérdésekben a Magyar Nemzeti Bank legfőbb döntéshozó szerve a **Monetáris Tanács**. A Monetáris Tanács tagjai az MNB elnöke, az elnök által javasolt egy alelnök és a köztársasági elnök által hat évre kinevezett további tagok. A Monetáris Tanács tagjainak száma legalább kilenc, legfeljebb tizenegy tag azzal, hogy a 2004. december 29-én hatályba lépett, az MNB tv.-t módosító 2004. évi CXXXVI. tv. szerint a törvénymódosítás hatálybalépésekor monetáris tanácsi tagsággal rendelkező alelnökök az eredeti megbízatásuk lejártáig megőrzik tagságukat, azaz a tanács tagjainak száma átmenetileg meghaladja a 11 főt.

A Monetáris Tanács évente – az évi első ülésen – elnökhelyettest választ, aki az elnököt akadályoztatása esetén helyettesíti. 2006-ban a testület Auth Henrik alelnököt választotta meg elnökhelyettesnek.

A monetáris tanácsi és az igazgatósági üléseken a pénzügyminiszter vagy az általa felhatalmazott személy is részt vesz a kormány képviselőként, de szavazati jog nélkül, mivel az Európai Unió irányelveivel összhangban a jegybanktörvény kimondja: „Az MNB-t e törvényben meghatározott feladatkörében a kormány nem utasíthatja”.

A **Monetáris Tanács** tagjai a 2006. évben:

- Járai Zsigmond elnök – a Monetáris Tanács és az igazgatóság elnöke,
- Auth Henrik általános hatáskörű alelnök, a Monetáris Tanács elnökhelyettese, az igazgatóság tagja,
- Adamecz Péter alelnök, az igazgatóság tagja,
- Dr. Szapáry György alelnök, az igazgatóság tagja,
- Dr. Bánfi Tamás, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Bihari Péter, a Monetáris Tanács tagja,
- Bihari Vilmos, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Csáki Csaba, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Hardy Ilona, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Kádár Béla, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Kopits György, a Monetáris Tanács tagja,
- Neményi Judit, a Monetáris Tanács tagja,
- Dr. Oblath Gábor, a Monetáris Tanács tagja.

A Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásáért, valamint az MNB működésének irányításáért az igazgatóság felel. Hatáskörébe tartozik egyebek mellett:

- az alapvető feladatok végrehajtásának irányítása,
- a Monetáris Tanács által meghatározott alapelveknek megfelelő piaci- és hitelkockázat-vállalást korlátozó limitek, benchmarkok, valamint a partnerlimitek képzésére vonatkozó módszertan és a befektetési instrumentumok meghatározása,
- az MNB mérlegéről, illetőleg vagyon- és eredménykimutatásáról, valamint az eredmény felosztásáról a közgyűlés elé terjesztendő javaslat elkészítése, az üzletvezetésről, a bank vagyoni helyzetéről és üzletpolitikájáról a közgyűlésnek szóló jelentés tervezetének jóváhagyása,
- a szervezettel és belső irányítással összefüggő kérdések jóváhagyása, ideértve az emberierőforrás-menedzsment rendszerek bevezetését és módosítását is,
- a bank működésével, illetve feladatai ellátásával kapcsolatos üzleti irányelvek, szakmai tervek és programok, valamint a fejlesztési és működési költségterv jóváhagyása,
- az ügyrendjében meghatározott üzleti, illetve nem üzleti döntések meghozatala,
- az MNB-elnöki rendeletalkotás éves ütemtervének, valamint a Monetáris Tanács által hozott döntésekkel összhangban álló MNB-elnöki rendeletek szövegének jóváhagyása, ide nem értve a jegybanki alapkamat és a kötelező tartalékra mértékéről szóló MNB-elnöki rendeleteket,

- a felügyelőbizottság hatáskörébe nem tartozó feladatok tekintetében a belső ellenőrzési szervezet irányítása, valamint a belső ellenőrzés tapasztalatainak és tervének megtárgyalása,
- a kollektív szerződés lényeges módosítására irányuló javaslat elfogadása,
- hitelintézeti válság esetén – a Monetáris Tanács által meghatározott alapelveknek megfelelően
 - a rendkívüli hitelnyújtással összefüggésben: az elfogadható fedezetekhez kapcsolódó hitelminősítési limitek, az elfogadható fedezetek devizanemének és befogadási mértékeinek, továbbá a rendkívüli hitel kamatának meghatározása;
 - a hitelintézeti válság esetén alkalmazandó rendkívüli intézkedésekről való döntés alapvető eljárási kérdéseinek mindenkor szabályozása,
- bizottságok létrehozása, működtetése, ügyrendjük megállapítása, munkaprogramjuk jóváhagyása,
- az MNB befektetési tárgyában való döntés,
- a kiemelt projektek létrehozása,
- a Központi Bankok Európai Rendszere szakbizottságaiba tagok jelölése,
- a díjpolitika megállapítása.

Az igazgatóság azon kérdésekben, amelyek nem tartoznak a Monetáris Tanács vagy az igazgatóság mint testület kizárólagos hatáskörébe, tagjai számára döntési jogköröket állapíthat meg.

Az MNB operatív vezető testületeként működő igazgatóság legalább négy, de legfeljebb hat tagból áll. Tagjai a bank elnöke mint az igazgatóság elnöke és a bank alelnökei.

A Monetáris Tanács és az igazgatóság jogállására, hatáskörére, feladataira, működésének rendjére vonatkozó rendelkezéseket az MNB tv., a gazdasági társaságokról szóló törvény, a bank alapszabálya, szervezeti és működési szabályzata, illetve az e testületek által megalkotott ügyrendek tartalmazzák.

Az igazgatóság által tagjai számára megállapított döntési jogkörökben a döntések meghozatalát a döntések előkészítésével, javaslatokkal, véleményezéssel szakmai bizottságok támogatják.

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagjai

Jári Zsigmond

elnök

a Monetáris Tanács és az igazgatóság elnöke

Adamecz Péter

alelnök, a Monetáris Tanács tagja,
az igazgatóság tagja

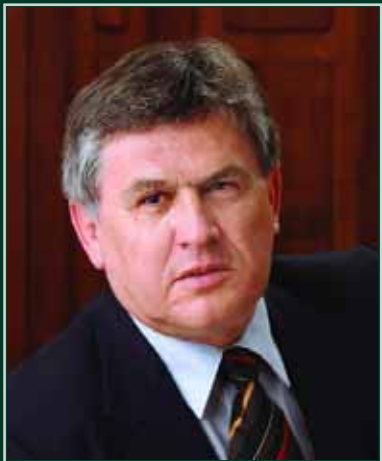
Auth Henrik

általános hatáskörű alelnök, a Monetáris Tanács
elnökhelyettese, az igazgatóság tagja

Dr. Szapáry György

alelnök, a Monetáris Tanács tagja,
az igazgatóság tagja

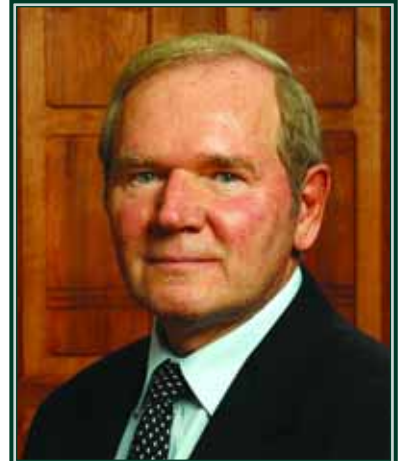
Dr. Bánfi Tamás

a Monetáris Tanács tagja

Dr. Bihari Péter

a Monetáris Tanács tagja

Bihari Vilmos

a Monetáris Tanács tagja

Dr. Csáki Csaba

a Monetáris Tanács tagja

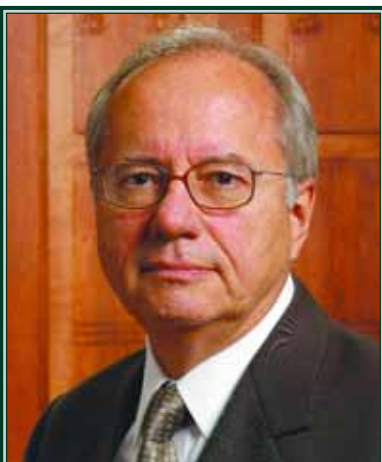
Dr. Hardy Ilona

a Monetáris Tanács tagja

Dr. Kádár Béla

a Monetáris Tanács tagja

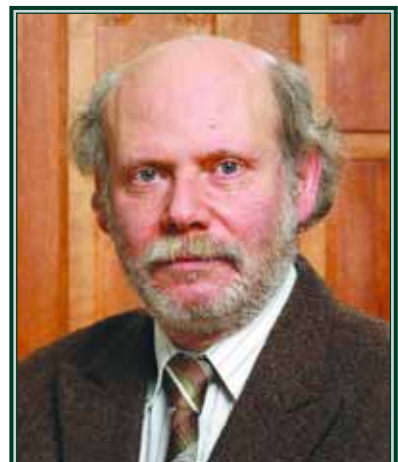
Kopits György

a Monetáris Tanács tagja

Neményi Judit

a Monetáris Tanács tagja

Dr. Oblath Gábor

a Monetáris Tanács tagja

Az **ALCO (Eszköz-forrás bizottság)** feladata az MNB mérlegét érintő, devizában végzett tevékenységgel kapcsolatos döntéshozatal támogatása.

Az **Audit és működési kockázatok bizottság** az MNB ellenőrzési és működésikockázat-kezelési rendszerével kapcsolatos döntéshozatal támogatja, megtárgyalja a könyvvizsgálói stratégiát, valamint a működésikockázat-kezelés beszámolóját. Fórumot biztosít az MNB ellenőrzési rendszere (belső ellenőrzés, könyvvizsgáló, felügyelőbizottság, Állami Számvevőszék) által tett megállapítások utókövetésére, tapasztalatainak megtárgyalására, megvalósulásának nyomon követésére.

A **Bankszakmai bizottság** feladata a pénzügyi közvetítő rendszerrel kapcsolatos jegybanki döntések meghozatalának támogatása, továbbá a Pénzpiaci Konzultatív Fórum emlékeztetőjének megtárgyalása, az ott elhangzott napirendi témákról a fórum vezetőjének beszámoltatása.

A **Beruházási és költséggazdálkodási bizottság** az igazgatóság által meghatározott keretek között a beruházással és költséggazdálkodással kapcsolatos döntések meghozatalát támogatja.

A **Kiemelt beruházási bizottság** feladata a Logisztikai Központtal kapcsolatos döntéshozatal támogatása, az igazgatósági döntések végrehajtásának és a beruházási program megvalósulásának ellenőrzése.

A **Monetáris bizottság** a Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásával kapcsolatos döntéshozatal támogatja. Fórumot biztosít a monetáris helyzet rendszeres áttekintésére – a monetáris program és a tényleges monetáris folyamatok egybevetésével –, továbbá a belföldi devizapiaci és forintpiaci tevékenység összehangolására.

Az **Operatív válságkezelő bizottság** a hitelintézetek válságának felmerüléséhez kapcsolódó döntéshozatal támogatja, és megtárgyalja a válságszimulációs gyakorlat eredményét, tapasztalatait.

A **Tulajdonosi bizottság** az MNB befektetéseit érintő döntések meghozatalát támogatja.

A Magyar Nemzeti Bank ellenőrzését a közgyűlés által megválasztott könyvvizsgálón kívül az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság végzi.

Az Állami Számvevőszéknek az MNB feletti ellenőrzési jogköréről az Állami Számvevőszékről szóló törvény rendelkezik. Az Állami Számvevőszék ellenőrzi a Magyar Nemzeti Bank gazdálkodását és a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvényben foglaltak alapján folytatott, az alapvető feladatok

körébe nem tartozó tevékenységét. E körben az Állami Számvevőszék azt ellenőrzi, hogy a Magyar Nemzeti Bank a jogszabályoknak, az alapszabályának és a közgyűlése határozatainak megfelelően működik-e.

A bank könyvvizsgálójára az Állami Számvevőszék tesz javaslatot és visszahívását is kezdeményezheti a közgyűlésnél.

A felügyelőbizottság az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzésének szerve. A felügyelőbizottság MNB tv.-ben meghatározott ellenőrzési hatásköre nem terjed ki a bank alapvető feladataira és azoknak az MNB eredményére gyakorolt hatására. Így a gazdasági társaságokról szóló törvényben előírt jelentését ezen korlátozásoknak megfelelően készíti el.

A felügyelőbizottság hat tagja közül négy tagot – közöttük a felügyelőbizottság elnökét – az Országgyűlés választ, egy tag a pénzügyminiszter képviselője, egy tag pedig a pénzügyminiszter által megbízott szakértő. Megbízatásuk az Országgyűlés megbízatásának időtartamára szól, és az Országgyűlés megbízatásának megszűnéséig tart. A felügyelőbizottság működése addig tart, amíg az új Országgyűlés az alakuló üléstől számított három hónapon belül az új felügyelőbizottsági tagokat megválasztja. Ha az új Országgyűlés az említett határidőig az új felügyelőbizottsági tagokat nem választja meg, a felügyelőbizottság működése mindaddig tart, amíg az új Országgyűlés a felügyelő bizottsági tagokat megválasztja.

Az MNB felügyelőbizottságának tagjai a 2006. évben:

- Akar László, elnök,
- dr. Várhegyi Éva,
- Baranyay László,
- dr. Kajdi József,
- dr. Urbán László István,
- dr. Várfalvi István (2006. július 30-ig),
- Pichler Ferenc (2006. július 31-től).

Az Állami Számvevőszék és a felügyelőbizottság tekintetében közös, hogy jegybanki alapfeladatot jelentő tevékenységek ellenőrzésére nem jogosultak.

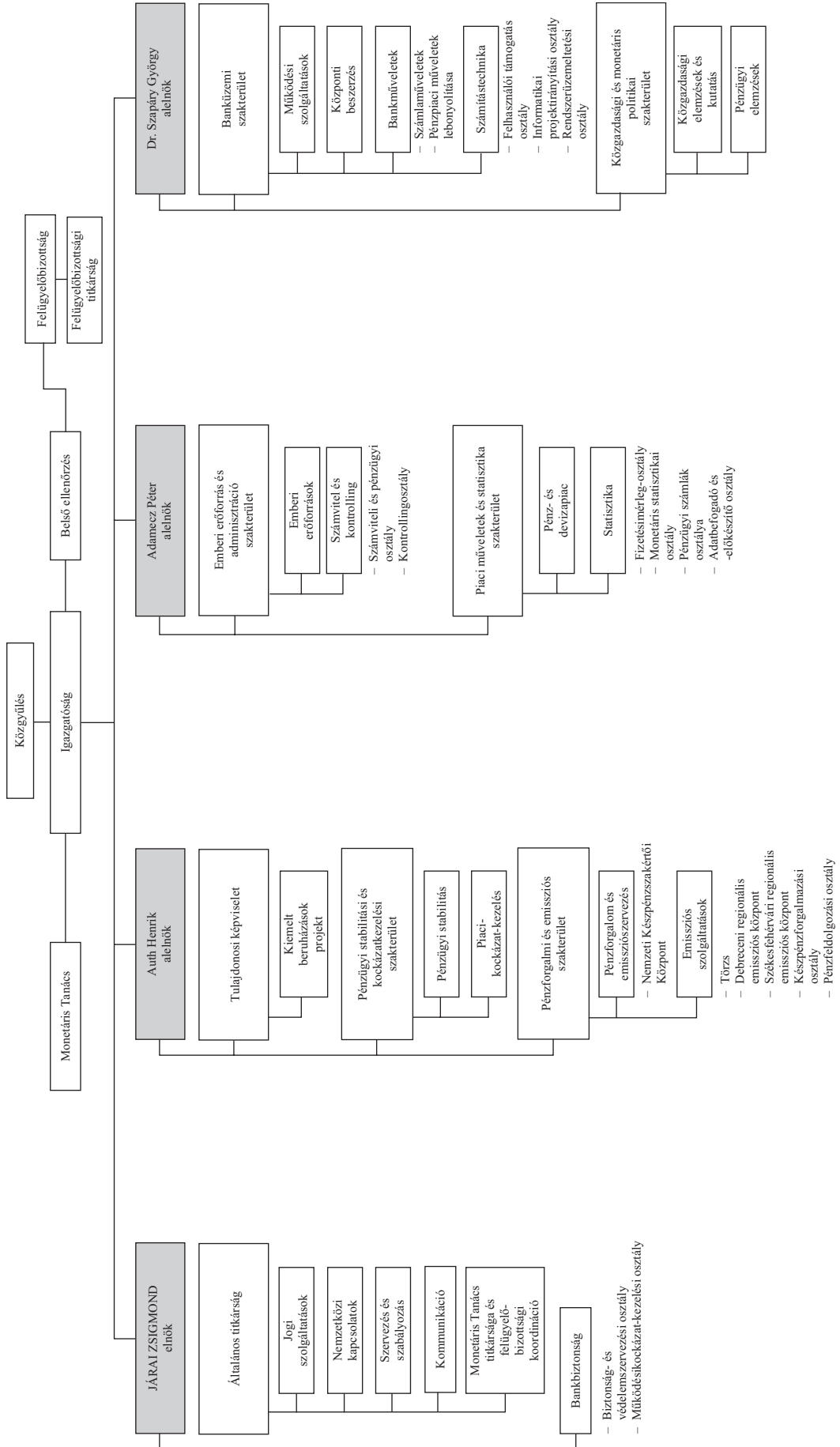
2.3. A JEGYBANK SZERVEZETE

A bank alapvető célja, hogy a szakmailag és a működési feltételeket tekintve a legkiválóbb jegybankok közé tartozzék. Ennek jegyében folyamatosan korszerűsíti szervezetét is.

Az európai uniós jegybankok között leghatékonyabbnak tartott svéd jegybankkal végzett 2005. évi benchmarkingvizsgálat eredményei alapján végrehajtott hatékonyságjavító intézkedések hatással voltak a szervezeti rendszerre is.

Szervezeti ábra

MAGYAR NEMZETI BANK
Szervezeti ábra (2006. december 31.)

2006. január 10-től a bank lényegesen egyszerűsítette szervezeti felépítését. Az új, felhatalmazáson alapuló munkakultúra lehetővé tette a szervezeti hierarchia jelentős leépítését.

Míg 2005. január 1-jén 10 ügyvezető igazgató, 18 főosztály és 60 osztály volt, addig 2006. január 10-től 8 ügyvezető igazgató, 8 szakterület, 21 funkció és 19 osztály van.

A jegybanki és a banki működésből adódó feladatok ellátására hivatott munkaszervezet felépítését a 2006. december 31-én hatályos szervezeti ábra szemléleti (lásd a 15. oldalon).

Az MNB jogszabályban meghatározott, valamint működéséhez kapcsolódó feladatainak ellátását, a döntések végrehajtását az igazgatóságon és tagjain túl a bank operatív irányításáért felelős igazgatók irányítják és felügyelik.

Az igazgatók a hozzájuk rendelt szervezeti egységek tevékenységét összefogva a következő szakterületeket vezetik: Közgazdasági és monetáris politika, Piaci műveletek és statisztika, Pénzügyi stabilitás és kockázatkezelés, Pénzforgalom és emisszió, Általános titkárság, Emberi erőforrás és adminisztráció, Banküzem, Tulajdonosi képviselő. Az igazgatókat – az elsődleges monetáris politikai döntéshozói funkciójuk mellett, a közöttük lévő feladatmegosztásnak megfelelően – az elnök, illetve az alelnökök felügyelik.

A Magyar Nemzeti Bank igazgatói 2006. december 31-én:

- Barátossy Györgyné, Pénzforgalmi és emissziós szakterület,
- dr. Csentericsné Arnold Zsuzsanna, Emberi erőforrás és adminisztrációs szakterület,
- Garancsi György, Tulajdonosi képviselő,
- dr. Gerhardt Ferenc, Banküzemi szakterület,
- Hamecz István, Közgazdasági és monetáris politikai szakterület,
- dr. Kálmán Tamás, Pénzügyi stabilitási és kockázatkezelés szakterület,
- Sándor György, Piaci műveletek és statisztika szakterület,
- dr. Urbán László, Általános titkárság.

2.4. AZ MNB KAPCSOLATA A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERÉVEL

Magyarország európai uniós csatlakozása az MNB számára egyben a Központi Bankok Európai Rendszeréhez (KBER) történő csatlakozást is jelentette. A KBER az Európai Köz-

ponti Bankból és az EU nemzeti központi bankjaiból áll, irányító testületei az igazgatóság és az EKB igazgatóságának tagjaiból, valamint az eurót bevezetett tagállamok jegybankelnökeiből álló Kormányzótanács. Az Általános Tanács az EKB harmadik döntéshozó szerve, amelynek tagja az Európai Központi Bank (EKB) elnöke, alelnöke, valamint az EU összes tagországának első számú jegybanki vezetője. Ez utóbbi testület elsősorban a KBER egészét érintő feladatokkal, az euroövezet jövőbeni bővülésével kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik és tanácsadói, koordináló feladatokat is ellát.

2007. január 1-jétől az EU – és így a KBER – tagállamainak száma Bulgáriával és Romániával 25-ről 27-re, míg az eurót bevezető országok száma Szlovéniával 12-ről 13-ra bővült.

A KBER-tagok egyben az EKB tulajdonosai is. A tulajdoni arányokat a népességi és GDP-adatok alapján határozzák meg, így 2006. december 31-ig Magyarország részesedése az EKB-ban 1,3884%-ot tett ki. Mivel Magyarország még nem vezette be az eurót, az EKB alapokmánya értelmében részesedésének 7%-át, összesen 5,4 millió eurót (1,4 milliárd forint) kellett az EKB tőkéjébe befizetnie a csatlakozás időpontjában, 2004. május 1-jén. Bulgária és Románia EU-csatlakozásával Magyarország részesedése az EKB-ban 1,3141%-ra, befizetett tőkéje pedig 5,3 millió euróra (1,37 milliárd forint) csökkent.

Az EKB döntéshozó szerveinek munkájában fontos szerepet játszanak az ún. KBER-bizottságok, melyek alapvetően döntés-előkészítő és koordinációs szerepet töltenek be a különböző jegybanki funkciók szerinti munkamegosztásban, lefedve a központi banki működés valamennyi területét, a monetáris politikától kezdve a kommunikáción át a statisztikai adatszolgáltatásig. Az eurót még be nem vezető tagállamok központi bankjainak szakértői azokon a bizottsági üléseken vannak jelen, ahol az Általános Tanács kompetenciája alá eső kérdések szerepelnek napirenden. (A jelenleg működő 12 KBER-bizottság tevékenységét a 3.10 fejezet mutatja be.)

A bizottságok egy évre előre meghatározott ütemterv szerint, átlagosan 5-6 alkalommal üléseznek és tanácskoznak a szakterületüket érintő aktuális kérdésekről. Az MNB vezetői és illetékes szakértői továbbra is aktívan vesznek részt ezeknek a bizottságoknak, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportoknak a tevékenységében. A KBER-bizottsági munka 2006-ban is rendkívül hasznos fóruma volt a szakmai tapasztalatcserének, segítve az Eurorendszerhez való csatlakozási felkészülésünket.

3. Beszámoló az MNB 2006. évi tevékenységéről

3.1. MONETÁRIS POLITIKA

A monetáris politika keretei

A jegybanktörvény az MNB elsődleges céljaként az árstabilitás elérését és fenntartását jelöli meg. A cél elérése érdekében a jegybank az inflációs célkövetés rendszerében határozza meg a monetáris politikát, figyelembe véve a forint euróhoz rögzített ± 15 százalékos árfolyam-ingadozási sávját. A kormány és Magyar Nemzeti Bank a 2006. év végi inflációs cél értékét közösen $3,5 \pm 1\%$ -os szinten tűzte ki, 2007-től kezdve pedig a középtávú 3% -os cél van érvényben.

A Monetáris Tanács 2006-ban is az előre meghirdetett ülésezi rendje szerint tartotta üléseit. Ennek megfelelően csak minden hónap második ülésén hozott döntést a jegybanki alapkammat változtatásáról.

Az infláció alakulása

A 2006. decemberi, egy évre visszatekintő infláció $6,5\%$ -os szintje meghaladja a 2006. év végi $3,5$ százalékos inflációs célt, és kívül esik a $\pm 1\%$ -os toleranciasávon is. Ezzel a jegybank inflációs célja – jelentős részben a monetáris politika hatókörén kívül álló tényezők miatt – 2006-ban nem teljesült. 2006 során az éves átlagos fogyasztóiár-index az előző évi $3,6$ százalékról $3,9$ százalékra emelkedett, míg az éves átlagos maginfláció $2,1$ százalékról $2,3$ százalékra nőtt.

2005 végére, 2006 elejére az inflációt meghatározó tényezők kedvező hatásának köszönhetően az áremelkedés üteme az árstabilitásnak megfelelő szint közelébe került, miközben a gazdaság egyensúlyi kockázatai hangsúlyozottan jelen voltak. A kedvező inflációs alapfolyamatok és kilátások, illetve a fis-

kális kiigazítás szükségességének kettőssége jellemezte a makrogazdasági képet egészen 2006 közepéig. A jó inflációs teljesítmény mögött jelentős részben a külfölddel versenyző termékek inflációjának mérséklődése állt, amit ezen javak globális dezinflációjára, az EU-csatlakozás, illetve a részben ennek nyomán átalakuló kereskedelmi struktúra együttesen magyarázott. Az árstabilitás-közelit elérését emellett támogatta a 2006 januárjában hatályba lépett indirektadó-csökkentés, a stabil és erős euro-forint árfolyam és az árstabilitással fokozatosan összhangba kerülő bérinfláció is.

2006 közepén az infláció fordulóponthoz érkezett, és a termékek széles skáláján nőni kezdett az inflációs nyomás. Ebben szerepe volt annak, hogy a korábbi években egyre intenzívebbé váló termékpiaci verseny dezinflációs hatása csökkenni kezdett, ami tükröződött a maginfláció növekedésében is. 2006 közepén a jelek már arra utaltak, hogy az infláció a korábban vártnál is nagyobb mértékben felgyorsul, többek között a feldolgozatlan élelmiszerek árának kiugró emelkedése, a bérinfláció felfutása és a gyengülő forintárfolyam következtében. Szeptembertől a kormány intézkedéseinek eredményeként a szabályozott árak jelentősen emelkedtek, és az indirektadó-emelés is a termékek széles körét érintette. Ezek az intézkedések jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy 2006 decemberében az egy évre visszatekintő infláció három százalékponttal meghaladta a célt.

Az elsődleges inflációgerjesztő hatásokon túlmenően a kormányzati intézkedések az árazási viselkedésben és a bérmegeállapodásokban is változásokat okozhatnak, ugyanakkor az intézkedések növekedés-visszafogó hatása – amennyiben az a vártnál erősebb – csökkentheti a második körös hatások kialakulásának valószínűségét.

1. táblázat

A fogyasztóiár-index és komponensei 2006-ban

(százalékos változás az előző év azonos időszakához képest)

	2004	2005 éves átlag	2006	2006				
				I. n.év	II. n.év	III. n.év	IV. n.év	dec.
Maginfláció	5,8	2,1	2,3	0,6	1,0	2,8	4,7	5,0
Feldolgozatlan élelmiszerek	6,6	4,3	17,8	15,3	18,0	17,7	20,3	19,1
Járműüzemanyag és piaci energia	6,6	8,6	7,8	8,4	9,5	8,7	4,8	5,5
Szabályozott árak	9,3	6,1	3,7	2,8	1,0	3,1	8,1	7,8
Fogyasztóiár-index	6,8	3,6	3,9	2,5	2,6	4,1	6,4	6,5

Árfolyam és kamatok

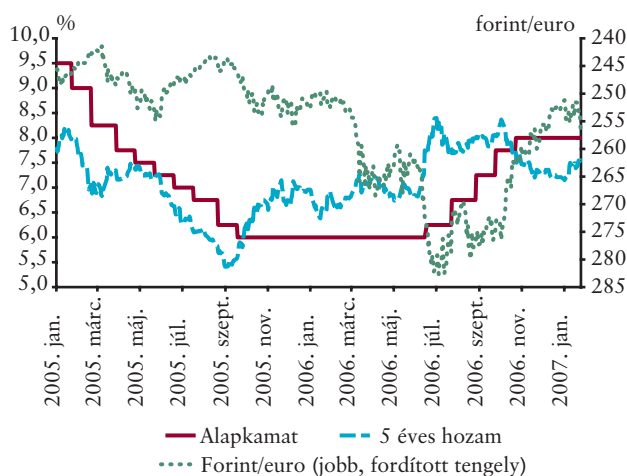
2006-ban a kedvező globális befektetői hangulat és a tartósan alacsony kockázati felárak ellenére a nemzetközi pénzügyi piacokat több átmeneti sokk is érte. Ebben a környezetben a kiugróan magas magyar költségvetési és folyó fizetésimérleg-hiány megnövelte a forinteszközök sebezhetőségét. Ennek következtében a kockázati étvágy márciusi és júniusi csökkenése idején a forintárfolyam elszakadt a régió többi devizájától és a magas kockázatú, feltörekvő országok eszközárainak gyengülését követte. Júliusra az árfolyam az intervenció sáv közepéig gyengült, vagyis az év elejéhez képest 12 százalékkal értékelődött le. A hosszabb futamidejű állampapírok hozama jelentős mértékben megemelkedett.

Az inflációs kilátásokban – többek közt az év közepén bejelentett fiskális kiigazító lépések nyomán – bekövetkezett számottevő romlás és a forinteszközöktől elvárt kockázati prémium jelentős növekedése miatt a Monetáris Tanács 2006 júniusa és októbere között öt lépésben, összesen 200 bázisponttal, 8 százalékra emelte a jegybanki alapkamatot. A monetáris szigorítás összhangban volt a piaci szereplők várakozásaival, így nem okozott meglepetést a piacokon.

A kamatemelések hozzájárultak a piaci szereplők bizalmának helyreállításához. Az árfolyam az év második felében fokozatosan visszaerősödött év eleji szintjére, a hosszú hozamok pedig a rövid kamatszint emelkedése ellenére mérséklődtek. A hosszú forwardfelárak alakulása ugyanakkor azt mutatta, hogy a gazdaságpolitikai hitelesség rövid távú javulása ellenére a befektetők hosszabb távon továbbra is számottevő makrogazdasági kockázatokat látnak.

1. ábra

Árfolyam- és hozamalakulás

Új irányadó eszköz: az MNB-kötvény

2006. november 10-én az MNB bejelentette, hogy 2007. január 9-től kezdve az addig irányadó eszközként használt kéthetes lejáratú jegybanki betét helyett kéthetes futamidejű MNB-kötvényeket bocsát ki.

Az új eszköz bevezetésére annak érdekében került sor, hogy elősegítse a hitelintézetek hatékony likviditáskezelését és a pénzügyi piacok fejlődését. Az MNB-kötvény – szemben a kéthetes jegybanki betéttel – többek között az alábbi előnyökkel rendelkezik:

- Az MNB-kötvényt az MNB partnerei fedezetként felhasználhatják a napközbeni fizetési forgalomban, így az új eszköz hozzájárul a fizetési forgalom biztonságosabb működéséhez.
- Az MNB-kötvény a futamidőn belül szabadon forgatható, így a hitelintézetek jobban tudják kezelni a likviditási helyzetük ingadozását.
- Az új eszköz a másodpiaci kereskedés és a repotevékenység élénkülésén keresztül a bankközi piac hatékonyságát is fokozhatja.

Az átállás monetáris politikai szempontból nem okozott változást, az irányadó kamatszintje, valamint az irányadó eszköz futamideje változatlan maradt. A kéthetes futamidejű MNB-kötvények kibocsátáskori hozama megegyezik a mindenkor érvényes jegybanki alapkamattal.

Az új eszköz igénybevételeinek technikai feltételei kismértékben módosultak, azonban az MNB-kötvény kibocsátásának és értékesítésének jelentősebb feltételei megegyeznek a kéthetes jegybanki betét kondícióival. Így az ajánlattétel ideje, a benyújtott ajánlatok elfogadása, az eredményhirdetés, valamint a pénzügyi teljesítés időpontja nem változott az irányadó eszköz tekintetében.

Változások a forint- és devizapiaci műveletek végrehajtásának feltételeiben

A folyamatos betéti és fedezett hitel típusú jegybanki rendelkezésre állás ügyletkötési ideje két lépcsőben módosult, így 2006 végétől az MNB partnerei az említett kétféle típusú ügyletre vonatkozó ajánlataikat 8.30–17.30 óra között nyújthatják be.

Az ügyletkötési idők meghosszabbítását egyrészt az EKB eszköztárához való alkalmazkodás magyarázza, másrészt – igazodva a meghosszabbodó VIBER-üzemidőhöz – az MNB

partnerei az elszámolási nap végén, a bankközi tranzakciók teljesítése után így még elhelyezhetik az MNB-nél likviditásfeleslegüket, illetve likviditási igény esetén fedezett hitelt vehetnek igénybe.

Az állami devizaforrás-bevonás piacra vezetése

Az elmúlt évekhez hasonlóan a költségvetés devizaeszközeit a 2006-os év folyamán az MNB váltotta át forintra. A múltban kialakult gyakorlatnak megfelelően az MNB a kormányzati devizakonverzió likviditási hatásainak semlegesítése érdekében az állami devizaforrás-bevonás egy részét a devizapiacra értékesítette.

A költségvetés devizafinanszírozása 2006-ban mintegy 1,5 milliárd euro értékű, MNB-nél történő nettó devizaátváltást jelentett, amelyet az európai uniós transzferek további mintegy 1 milliárd euro nettó konverzióval növeltek. Az MNB ennek a hozzávetőlegesen 2,5 milliárd euro devizakonverzióknak egy részét a devizatartalékok szintjének növelésére fordította, másik részét a likviditásfelesleg csökkentése érdekében – a 2004-ben kialakított gyakorlatnak megfelelően – a devizapiacra jelenítette meg: mivel az MNB továbbra sem kívánta befolyásolni a forint árfolyamának alakulását, ezért az eladásokra az év során sok részletben, kis tételekben és árelfogadó módon került sor a bankközi devizapiacra, a piaci helyzet és az OTC-piaci szokványok figyelembevételével. Az ügyletek lehetséges partnerei az MNB-nél devizapiaci limittel rendelkező hazai és külföldi hitelintézetek voltak.

3.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐ RENDSZER STABILITÁSA

A Magyar Nemzeti Bank a pénzügyi stabilitásért vállalt felelősségéből adódóan 2006-ban is aktívan részt vett a pénzügyi közvetítő rendszer elemzésében, a kockázatok feltárásában és széles körű kommunikációjában. Ennek eszköze volt mind a *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadvány, mind számos, e témában született szakmai elemzés, publikáció, valamint a tudományos konferenciákon és a média különböző csatornáin a gazdaság szereplőjéhez eljuttatott üzenetek.

A *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* 2006 áprilisában jelent meg. A kiadvány kulcsfontosságú szerepet töltött be a makrogazdasági egyensúlytalanságokból eredő kockázatok azonosításában, és a lehetséges következmények elemzésében. A jelentés hangsúlyosan rámutatott, hogy az államháztartás és a folyó fizetési mérleg évek óta fennálló jelentős hiánya miatt 2006 első felére elengedhetetlenné vált egy hiteles költségvetési kiigazítás. A kiigazítás elmaradása esetén fennállt volna a veszélye a magyar gazdaság és a pénzügyi rendszer számára jóval költségesebb, és nagyobb társadalmi megrázkódtatást okozó piaci korrekció bekövetkezésének. A jelentős egyen-

súlytalanságok magukban hordozták a forint leértékelődésének és a hozamok számottevő emelkedésének veszélyét. Mindez az elmúlt években jelentősen elterjedő, és az újonnan nyújtott hitelek között szinte kizárólagos pozíciót szerző devizahitelek miatt az árfolyamkockázat ellen fedezetlen adóssággal rendelkező kis- és középvállalati szektort, valamint a háztartásokat érintette volna különösen kedvezőtlenül. A forint hozamának emelkedése pedig a forintadósok törlesztési terheit növelte volna meg számottevő mértékben.

Az év közben bevezetett kormányzati kiigazító intézkedések átmeneti inflációnövelő és gazdasági növekedést csökkentő hatása a következő években még kedvezőtlenül hat a pénzügyi rendszer fejlődésére, azonban hosszabb távon hozzájárulhat egy kiegyensúlyozottabb növekedéshez.

Az MNB szakértői a hazai pénzügyi stabilitási kockázatok elemzése és értékelése mellett aktív szerepet vállaltak a nemzetközi pénzügyi stabilitási munkákban is. Ezek közül kiemelendő az Európai Központi Bank (EKB) „Financial Stability Review”, „EU Banking Sector Stability”, valamint az „EU Banking Structures” című kiadványaihoz és más EKB-elemzések elkészítéséhez nyújtott szakmai segítség. Kezdeményezően léptünk fel az új EU-tagállamokban megfigyelhető devizahitelezés kockázatainak széles körű tudatosításában és a téma nemzetközi szintre emelésében. Több külföldi jegybanki szakértő, az IMF képviselői, a hazai piaci szereplők és hatóságok részvételével az MNB 2006 októberében nagy érdeklődést kiváltó konferenciát szervezett ebben a témában. A konferencia fontos üzenete volt, hogy bár a hazai bankok tudatában vannak a devizahitelezés kockázatainak és ezt egyre inkább figyelembe veszik a termékefejlesztés és a kockázatkezelési rendszerek kialakítása során, összességében további jelentős előrelépés szükséges az ügyfelek kockázati tudatosságának erősítése és pénzügyi jártasságának növelése érdekében.

A jegybank kiemelt feladatának tekintette 2006-ban a lakosság pénzügyi ismereteinek bővítését. Ezen cél érdekében első lépésben felmérte a középiskolás és fiatal felnőtt lakosság pénzügyi ismereteinek szintjét, majd az eredmények alapján összeállított egy pénzügyi alapismereteket tartalmazó kiadványt, melyet eljuttatott a végzős középiskolások számára. A felmérés legfontosabb következtetése, hogy rendkívül alacsony a fiatalok pénzügyi kultúrájának szintje, ami pénzügyi stabilitási szempontból kedvezőtlen jelenség, mivel a kockázatok téves értékeléséhez, nem megfelelő döntések meghozatalához vezethet. Éppen ezért hosszabb távú megoldásként az illetékes szervezetekkel együttműködve a jegybank kezdeményezte az általános pénzügyi ismeretek felvételét a nemzeti alaptantervbe.

Az alapvető pénzügyi ismeretek szintjének növelésén túl a bank nagy hangsúlyt fektetett a pénzügyi stabilitási üzenetek

szélesebb körű elterjesztésére a közgazdasági érdeklődéssel bíró, de mélyebb szakmai ismeretekkel nem rendelkező olvasók számára is. Ennek érdekében a kommunikáció új csatornájaként 2006-ban útjára bocsátotta a jegybank az *MNB-szemle* nevű új kiadványt, melynek célja, hogy a különböző szakterületeken folyó kutató, elemző munkáról közérthető módon szóljon az olvasóközönségnek. A pénzügyi stabilitási témák közül a hazai kis- és középvállalatok devizahitelezésének kockázataival, a bankrendszer hatékonyságával, a dinamikus hitelexpánzióval és a fizetéseképtelenségi szabályozás reformjával kapcsolatban jelentek meg elemzések a kiadvány júniusi és decemberi számaiban.

A szakmai célközönségnek szóló kommunikáció keretében több jelentős tanulmány jelent meg az MNB kiadványi sorozataiban és különböző szakmai folyóiratokban. A kutatási témák a bankrendszer és a nem banki pénzügyi közvetítő rendszer aktuális kérdéseinek széles körét ölelik át. Ezek között említhetők a banki könyvi koncentrációk kezelésével, a bankok hitelezési veszteségének elszámolási gyakorlatával, a vállalati szektor árfolyamkitettséggel, a kelet-közép-európai országokban megfigyelhető gyors hitelnövekedéssel, valamint az Európai Unió bankszektorainak hatékonyságával kapcsolatos kutatások, elemzések. A publikált tanulmányokon túlmenően a szakmai kommunikáció része volt a bankok hitelezési vezetői körében végzett rendszeres felmérés, amelynek eredményeit évente két alkalommal teszi közzé a jegybank. A válaszok kiértékelése alapján fontos információkhoz jutnak a piaci szereplők és a jegybank a hitelkereslet és hitelkínálat várható alakulásáról és a bankok hitelezési politikájáról a vállalati és a lakossági piacon.

A pénzügyi stabilitás támogatásának fontos eleme a megfelelő működési környezet kialakítása, amelyben kiemelt szerep hárul a pénzügyi szabályozásra. Ezen a téren különösen a nyugdíjpénztári rendszer szabályozásával, és az értékpapírosítás jogi környezetének kialakításával kapcsolatos koncepció kidolgozása és a háttérelmzések elvégzése, valamint az új bázezi tőkeszabályozás európai és hazai adaptációjához kapcsolódó munkákban való részvétel említendő első helyen. Ennek keretében elkészült a hazai hitelbiztosítéki szabályozásról szóló tanulmány, és bank részt vett a fejlett kockázatmérési módszerek felügyeleti elismerésének feltételeit tartalmazó Validációs Kézikönyv kidolgozásában és más kapcsolódó munkákban.

Nemzetközi szerepvállalások közül kiemelendő a Committee of European Banking Supervisors (CEBS) és az EKB illetékes szakbizottságaiban, munkacsoportjaiban (BSC, WGMA, WGDB stb.), az IMF pénzügyi stabilitáshoz kapcsolódó programjaiban, valamint a CEBS és az Európai Bankfelügyeleti Bizottság (BSC) által létrehozott Task Force on Crisis Management munkájában való aktív részvétel. A BSC egyik

kiemelt projektje volt 2006-ban egy EU-szintű válságszimulációs gyakorlat lebonyolítása, melynek előkészítésében és szakmai irányításában az MNB szakértői kulcsszerepet töltek be. A gyakorlat célja azt volt, hogy egy feltételezett válsághelyzetben tesztelje a jegybankok, a felügyeleti hatóságok és a pénzügyminisztériumok együttműködési készségét és képességét, valamint az intézmények közötti információmegosztás hatékonyságát. A nemzetközi munkák és szerepvállalások során az MNB mindvégig szorosan együttműködött a Pénzügyminisztérium és a PSZÁF munkatársaival. A pénzügyi stabilitási kérdésekben a három intézmény közötti együttműködés legmagasabb szintű hazai fóruma a Pénzügyi Stabilitási Bizottság (PSB), mely 2006-ban is rendszeresen megtárgyalta az aktuális stabilitási kérdéseket, továbbá foglalkozott az adatszolgáltatás és a pénzügyi szektor szabályozásának egyes stratégiai kérdéseivel.

3.3. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

Az MNB a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek vonatkozásában szolgáltatóként vezeti a hitelintézetek számláit, amelyen azok a bankközi ügyletekből származó forintpozíciókat véglegesen teljesítik. Működteti a Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszert (VIBER). A GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.-nek (GIRO Zrt.) és a Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.-nek (KELER Zrt.) társtulajdonosa. Mindhárom elszámolási rendszernek résztvevője.

Felvigyázóként az elszámolási infrastruktúra egészét tekintve szabályozó, engedélyező, ellenőrző szerepet tölt be. A piaci verseny szempontjából semleges partnerként pedig, az érintettek együttes döntését igénylő infrastruktúrafejlesztés elősegítője, katalizátora.

Szabályozási tevékenység

- 2006 februárjában megjelent a tőkepiacról szóló törvény szerinti elszámolóházi tevékenységet végző szervezet üzletszabályzatára és szabályzataira vonatkozó követelményekről szóló 2/2006. (II. 15.) MNB elnöki rendelet. A rendelet kiegészíti a tőkepiaci törvénynek az elszámolóházi tevékenység végzésére jogosultak üzletszabályzatával és szabályzataival, valamint az általuk működtetett garancia- és biztosítérendszerrel kapcsolatos rendelkezéseit. Biztosítja, hogy az ezekben a szabályzatokban meghatározottak megfeleljenek az ez irányú nemzetközi ajánlásokban megfogalmazott alapelveknek és követelményeknek (BIS CPSS-IOSCO által 2001 novemberében kiadott, „Az értékpapír-elszámolási rendszerekre vonatkozó ajánlások”).
- 2006. augusztus 1-jén jelent meg a hitelintézeti elszámolóházak üzletszabályzatára és szabályzataira vonatkozó

követelményekről szóló 11/2006. MNB elnöki rendelet. Megalkotásánál az ez irányú nemzetközi ajánlásokban megfogalmazott alapelveket és követelményeket (pl. a BIS által 2001 januárjában kiadott „A rendszerkockázati szempontból fontos fizetési rendszerek alapelvei” című kiadvány), valamint az EKB-nak a TARGET-tel kapcsolatos iránymutatását is figyelembe vették.

- Az MNB tv.-ben meghatározott szabályozási jogköröknek megfelelően 2006 novemberében megjelentek az új pénzforgalmi jogszabályok, a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről szóló 227/2006. (XI. 20.) korm. rendelet, valamint a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 21/2006. (XI. 24.) MNB rendelet. A jogalkotási munka kiterjedt a jelenlegi szabályozás teljes körű felülvizsgálatára és aktualizálására, különös tekintettel a 2001. évi szabályozás óta a piaci szereplők által felvetett gyakorlati problémákra és javaslatokra, a fizetési módok és a fizetési eszközök terén bekövetkezett fejlődésre, a bankváltás megkönnyítésének céljára, továbbá a tagországok közötti átutalásokat, valamint az elektronikus fizetési eszközökkel végzett műveleteket illetően az EU-jogharmonizáció teljessé tételére.

Pénzforgalmi jegybanki ellenőrzési tevékenység

A középtávú helyszíni ellenőrzési koncepció alapján csökkentek az MNB helyszíni ellenőrzési feladatai, egyúttal a pénzforgalmi adatszolgáltatások helyszínen kívüli ellenőrzése a korábbinál nagyobb hangsúlyt kapott.

2006-ban 5 banknál, 4 pénzfeldolgozó vállalkozásnál és két elszámolóháznál (utóbbiaknál a PSZÁF-vizsgálatba bekapcsolódva) volt helyszíni ellenőrzés, ezenkívül 37 alkalommal levélben kereste meg a jegybank a pénzforgalmi jelentésre kötelezetteket, kérve egyes jelentett adataik felülvizsgálatát.

Az ellenőrzések tapasztalata, hogy a pénzforgalmi szabályokat a hitelintézetek alapján véve betartották, a bankszámlák számáról és forgalmáról készített jelentések minősége azonban továbbra sem megfelelő. A készpénz újra forgalomba hozatalára vonatkozó előírások ellenőrzése a hitelintézeteknél a belső szabályozás hiányosságaira világított rá.

A pénzfeldolgozó vállalkozások többségénél mind a pénzmossás megelőzése területén, mind a szakmai tevékenységnél voltak a belső szabályozást, az ügyfélazonosítást, a tevékenység végzésének személyi és tárgyi feltételeit, a pénzfeldolgozás folyamatait, illetve a vélhetően hamis bankjegyek kezelését érintő hiányosságok.

A helyszíni ellenőrzés során feltárt hibák kijavítására a jegybank összesen 55 feladat végrehajtását írta elő, valamint egy elszámolóház esetében 3 javaslatot tett a működési megbízha-

tóság javítása érdekében. A helyszínen kívüli ellenőrzés 32 esetben az adatok módosításának szükségességét állapította meg. Az előírt feladatok teljesítését az MNB folyamatosan nyomon követte.

A VIBER működése, fejlesztése

A VIBER tagjainak száma 2006-ban 38 volt, egy taggal több, mint az előző év végén. A Bankközi Klíring Rendszer (BKR) és a VIBER forgalma együttes értékének 91,4%-át a VIBER-ben számolták el, míg a forgalom tranzakciószámából a BKR részesedett nagyobb mértékben, 99,57%-kal. A két rendszer együttes elszámolási forgalma az évre előrejelzett GDP-adat 37,6-szorosát teszi ki, 2005-ben a mutató értéke 29,8 volt.

A bankok által képzett napközbeni hitelkeret (amit az MNB biztosít a fizetések lebonyolítása céljából, zároltatott értékpapírok fedezete mellett a bankszámlaegyenleg kiegészítésére) átlagos napi állománya 2006-ban 395,4 milliárd forint volt, ami 6,3%-kal több a tavalyi adatnál.

A pénzforgalom lebonyolítására szolgáló likviditás napi átlagban 3490 milliárd forint értékű VIBER és BKR együttes forgalom elszámolását tette lehetővé, ez az érték 36,8%-kal meghaladja az előző évi napi forgalmat. Az átlagos napi forgalom a napi likviditás 3,7-szeresét tette ki az év folyamán, szemben a megelőző év 3,0-szoros átlagával. Nemzetközi összehasonlításban a VIBER egészének likviditása magasnak mondható.

A VIBER rendelkezésre állásának a szintje az elmúlt évben 99,7% volt, ami megfelel az előző évek szintjének. A kiesett üzemidő 5 óra volt, amelynek oka egy késői indulás és öt napközbeni leállás volt. Két órát meghaladó üzemidő-kiesés nem volt. Ezen túlmenően részleges hiba is adódott, amely csak a szolgáltatás lassulását jelentette (pl. pénztári fedezetvizsgálat manuális módon.) A készenléti tartalékrendszer igénybevétele nem került sor.

VIBER üzemidő-hosszabbítás

2006. november 2-től a VIBER üzemideje meghosszabbodott: a nyitási idő változatlan, a rendszer zárása az eddigi 16.30 helyett 17.00 óra lett. Az üzemidőn belül fél órával több idő áll az ügyfelek által kezdeményezett fizetési megbízások benyújtására (16.00 óráig), a DVP-tételek kezdeményezésének záró időpontja 16.30 óra lett. A változtatás a rendszer szolgáltatásának javítása érdekében történt.

MA-CUG az ÁKK részvételével

A SWIFT fejlesztései megnyitották annak lehetőségét, hogy az ÁKK csatlakozhasson hálózatához, így üzenetforgalmát pa-

píros alapról elektronikus csatornába terelhetette. A megoldás az ún. MA-CUG szolgáltatáson (Member Administered Closed User Group) alapszik. Az MNB mint SWIFT-tag (member) hozott létre zárt felhasználói csoportot, amelynek pillanatnyilag egyetlen tagja az ÁKK. A szolgáltatás 2006 májusától működik.

Bankközi együttműködés

Tovább folytatódott a Fizetési Rendszer Fórum (FRF) keretében a szervezet döntéshozó testülete, a Fizetési Rendszer Tanács által kijelölt feladatok kidolgozása a hat bizottság által irányított számos munkacsoportban.

E feladatok végrehajtása közül a készpénz nélküli fizetések körében ki kell emelni a „csoportos beszédés fizetési mód” korszerűsítésével, a mobil fizetések helyzetével, a BKR megújításával kapcsolatos munkát, a készpénz területén a hozzá tartozó költség-, illetve hatékonysági mutatók kidolgozását.

Fontos szerepet játszottak az FRF szakértői az EPC (Európai Pénzforgalmi Tanács) által a SEPA (egységes euro pénzforgalmi térség) megvalósításával kapcsolatban kidolgozott páneurópai fizetési és elszámolási modellek nemzeti konzultációra bocsátott dokumentumaira vonatkozó hazai vélemény kialakításában.

Az őszi konferencia témáját az új, a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló EU-irányelv szolgáltatta. Az új irányelvet attól függetlenül kell majd beépíteni a nemzeti jogba, hogy adott tagország tagja-e az eurozónának vagy sem. Az irányelvtől – egyebek mellett – azt várják, hogy a piacon új típusú szolgáltatók fognak megjelenni, ami erősödő versenyt, javuló színvonalú, olcsóbb pénzforgalmi szolgáltatásokat fog eredményezni. A pénzforgalmi alapszolgáltatások egységesülnek, aminek következtében minden európai polgár és vállalkozás számára elegendő lesz akár egyetlen bankszámlát fenntartani, amivel az unió teljes területén lebonyolíthatják fizetéseiket.

3.4. DEVIZATARTALÉK-KEZELÉS

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktörvényben is rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. A devizatartalék a jegybank azon likvid devizaeszközeit tartalmazza, amelyeket a monetáris hatóság fizetési problémák esetén közvetlenül felhasználhat, illetve amelyek árfolyampolitikai célú devizapiaci intervencióknak fedezetét jelentik. Egy ország devizatartalékai többféle célt szolgálhatnak, ezek közül azonban érdemes kiemelni a legfontosabbakat:

- a monetáris politika támogatása (a forint meghirdetett árfolyamsávon belül tartása érdekében végzett intervenció),
- tranzakciós célok (államadósság-kezelés támogatása, valamint egy esetleges válság esetén az állam devizaigényének, illetve a nem rezidensek követeléseinek kielégítése),
- vagyonfelhalmozás.

A tartaléktartás legfontosabb célja a monetáris politika támogatása. Az árfolyamrendszer hitelességének egyik biztosítéka a megfelelő szintű tartalék, amely szükség esetén jegybanki intervenciót tesz lehetővé az árfolyamsáv védelme érdekében, valamint támogatja a Gazdasági és Monetáris Unióba (GMU) vezető úton a devizaárfolyamra vonatkozó maastrichti kritérium teljesülését. 2006-ban sem sávon belüli, nyílt, sem sáv-széli, passzív intervencióra nem került sor.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt évben. 2006-ban a magyar állam mintegy 3 milliárd eurónyi összegben vont be devizaforrásokat, amely a kamat- és tőketörlesztésekkel nettósítva is több mint 1 milliárd euróval növelte a devizatartalékok állományát, mivel az állam az MNB-nél váltja át devizában bevont forrásait forintra. Az Európai Uniótól érkező transzferek hozzávetőlegesen 1 milliárd euróval növelték a tartalékokat.

Az MNB tisztán vagyonfelhalmozás céljából továbbra sem kíván tartalékot tartani. Törekszik viszont arra, hogy a mindenkori, szükséges mennyiségű devizatartalék kezelésekor a hozamszempondot is érvényesítse, vagyis annak értékét felelős vagyonkezelőként megőrizze, és lehetőség szerint gyarapítsa. A tartalék tartásának költségei növekedtek 2006-ban a magyar kötvénykibocsátások hitelfelárai tágulásának köszönhetően, de nem jelentős mértékben.

Befektetési politika

A befektetési irányelvek kialakításánál az MNB igyekszik átvenni a fejlett országok központi bankjai által követett legjobb gyakorlatot. Mint a központi bankok túlnyomó többsége esetében, az MNB által követett befektetési politika is alapvetően konzervatív. A konzervatív befektetési politika esetünkben a klasszikus hozam-biztonság-likviditás célrendszer tekintetében az utóbbi kettő előtérbe helyezését jelenti, így a tartalékkezelés célja az ezek fenntartása mellett elérhető hozam maximalizálása. Befektetési univerzumunkat oly módon korlátoztuk, hogy a vásárolható kötvénypiaci eszközök maximális hossza 10,5 év, hitelminősítésük AA-AAA lehet. A hitelminősítésen túl a felállított likviditási követelmények is a fejlett országok, nagy nemzetközi pénzügyi szervezetek, illetve kormányügynökségek kibocsátásainak vásárlását teszik le-

hetővé, és kizárják a nagy árfolyam-ingadozást mutató érték-papírok vásárlását.

A tartalékok devizaszerkezete tekintetében az euro játszik meghatározó szerepet. Súlyát indokolja az ország árfolyam-rendszere, az eurozónával való szoros gazdasági integrációja és az államadósság devizaszerkezete is. Emellett dollárban is tart tartalékot az MNB.

A tartalékportfólió szerkezetét tekintve az MNB megkülönböztet ún. likviditási és befektetési portfóliót mindkét devizában. A likviditási portfólió célja a napi szintű likviditási igény maradéktalan kiszolgálása (kamat- és tőketörlesztések, intervenció, egyéb tranzakciók), így ezek nagysága napról napra változik a befolyó, valamint a kifizetésre kerülő tételekkel. A tartalék nagyobb hányadát kitevő befektetési portfóliók esetében nagyobb hangsúlyt kapnak a hozamvárások. Bár az értékpapírok gyors és eredményes értékesíthetősége itt is alapkövetelmény, a befektetési állomány stabilitása – a piaci kilátásoktól függően – hosszabb átlagos futamidejű kihelyezéseket is lehetővé tesz. Az elmúlt években tapasztalt pénz be- és kiáramlások nagyságának és szórásának figyelembevételével határozza meg az MNB a két portfóliótípus egymáshoz viszonyított arányát. Ennek alapján az MNB továbbra is a tartalék 20%-át tartja a likviditási, 80%-át a befektetési portfóliókban.

A tartalék nagysága

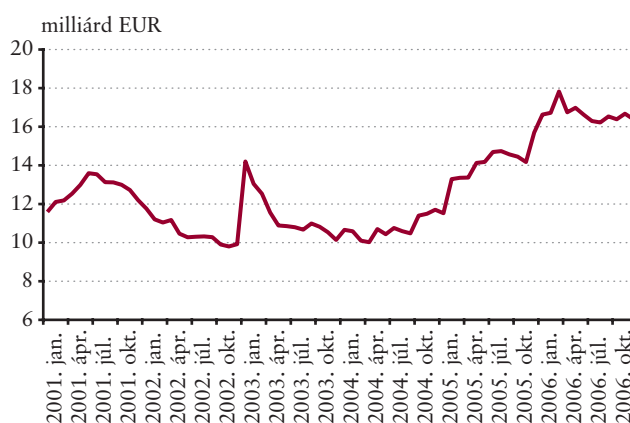
A hivatalos (felhalmozott kamatokat is tartalmazó) devizatartalékok nagysága 2006 folyamán 15,7 milliárd euróról 16,4 milliárd euróra emelkedett. A tartalékok szintje leginkább az első negyedévben növekedett, amikor az ÁKK 3 devizakötvényt is kibocsátott. A legnagyobb csökkenés a második negyedévben következett be egy lejáró dollárkötvény visszafizetésének köszönhetően. Az év második felében számottevő változás nem volt. A tartalékok jelenlegi szintje az optimális devizatartalék-nagyság megállapításához leggyakrabban használt mutatók alapján megfelelőnek mondható.

A tartalék állományának növekedéséhez leginkább az ÁKK kötvénykibocsátásai és hitelfelvételei járultak hozzá. A januárban kibocsátott (2014-es lejáratú) eurokötvény, a márciusban kibocsátott (2013-as lejáratú) japán jen- és (2016-os lejáratú) angolfont-kötvény, valamint a szeptemberi (2012-es lejáratú) eurokötvény-rábocsátás több mint 2,6 milliárd euróval, az Európai Beruházási Banktól (EIB) felvett hitelek közel 0,4 milliárd euróval növelték a tartalékokat. Az áprilisban és decemberben lejáró dollárkötvények visszafizetése ugyanakkor 0,8 milliárd eurónyi csökkenést, míg az ÁKK és az MNB adósságkezeléshez kapcsolódó egyéb (hiteltörlesztésekhez, kamatfizetésekhez, kamat- és devizacsere-ügyletekhez kapcsolódó) devizaműveletei összesen közel egymilliárd euró csökkenést okoztak.

Az Európai Uniótól érkező transzferek 1 milliárd euro befolyást eredményeztek. A devizatartalék hozama mintegy 0,4 milliárd euróval járult hozzá a növekményhez. Az európai uniós transzferek és a devizaforrás-bevonás forintlikviditás-bővítő hatását ellensúlyozni hivatott euroeladások (piacra vezetés) 1,1 milliárd euróval, a költségvetési körbe tartozó intézmények megbízásából végrehajtott devizakifizetések 0,8 milliárd euróval csökkentették a tartalékokat.

2. ábra

A devizatartalékok nagyságának alakulása 2001-től

A pénzügyi kockázatok kezelése az MNB-ben

Az MNB alapfeladatainak ellátása során szükségszerűen pénzügyi kockázatokkal szembesül. Alapelve, hogy a vállalt kockázatok mértéke legyen ismert, a kockázatvállalás legyen tudatos, és a szóban forgó kockázatok mértéke igazodjon az alapfeladatok céljaihoz. A devizatartalék-kezelés pénzügyi kockázatainak vállalható mértékét az MNB limitekkel korlátozza. A befektetéseket tartalmazó portfóliókra – viszonyítási alapként – benchmarkokat állít fel, amelyek tükrözik az MNB preferenciáit a kezelt tartalék értékének biztonságát, a tartalék likviditását, valamint a tartalékon elvárt hozam nagyságát illetően. A devizatartalék-kezelési tevékenység teljesítménye ezen referenciaportfóliókhöz viszonyítva kerül kimutatásra.

A tudatos kockázatvállalás 2006. évre vonatkozó kereteit illetően a Monetáris Tanács (MT) döntött: meghatározta a tartalék- és kockázatkezelés alapelveit, tudatosan vállalt kockázatként jelölte meg a piaci, likviditási és hitelkockázatok körét, döntött a benchmarkpolitikáról és stratégiai benchmarkokat állapított meg, valamint meghatározta, hogy a nettó tartalékszerkezetben eszközoldalán mely devizanemek tarthatók.

Az MNB igazgatósága hagyta jóvá – az MT által meghatározott kereteken belül – a limitrendszer: a tartalékportfóliók kockázatainak benchmarkokhoz képest engedélyezett maxi-

mális eltéréseit, a partnerlimiteket és a tartalékezelésben engedélyezett befektetési instrumentumok körét. Az Eszköz-forrás bizottság (ALCO) az év folyamán havi rendszerességgel áttekintette a piaci folyamatokat és felülvizsgálta a bank kockázati kitettségét.

A kockázatkezelési politika két fő pillére a kétszintű benchmarkrendszer és a – részben a benchmarkokhoz kapcsolódó – limitrendszer. A hozamkockázat preferenciákat és a teljesítménymérést szolgáló benchmarkokat az üzleti területtől független kockázatkezelési szervezeti egység havi rendszerességgel felülvizsgálta. Szeptemberben a dollárportfólióra vonatkoztatva taktikai benchmark felállítására került sor. A benchmarktól való maximális eltérést az igazgatóság által meghatározott limitek korlátozták.

A bank külön stratégia alapján kezeli a befektetési és a likviditási portfóliókat. 2006-ban mind az euro-, mind a dollárbefektetési portfólió benchmarkja magas hitelminősítésű és legfeljebb 10,5 év hátralévő futamidejű állampapírokat, vállalati kötvényeket, pénz- és tőkepiaci eszközöket tartalmazott. A benchmarkportfóliók – az eszközök hitelbesorolása és hátralévő futamideje szerinti – összetétele tükrözi a jegybankokra jellemző konzervatív kockázatvállalási hajlandóságot.

Az eurobefektetési portfólió hozama a 2006-os naptári évben 2,1 százalék volt, ami 0,21 százalékponttal haladta meg a benchmarkját; a dollárbefektetési portfólió hozama 4,76 százalék volt, ami 0,35 százalékponttal volt magasabb a benchmarknál. Az eurolikviditási portfólió éves hozama 2,86 százalék volt szemben a benchmark 2,65 százalékos hozamával, a dollárlikviditási portfólióé pedig 4,99 százalék volt a benchmark 4,84 százalékaival szemben.

Az év utolsó napján az MNB teljes devizamérlegének kamatkockázata kockázatmentes érték (VaR) mutatóval kifejezve (1 hónapos horizonton és 95 százalékos konfidenciaszinten) 46 millió euro, míg a befektetési portfóliók benchmarkoktól vett eltérési hibája (tracking error) ugyancsak 95%-os konfidenciaszinten 6 millió euro volt. A nettó nyitott devizapozíció kockázatmentes értéke – az euróhoz mérten, 1 napos időhorizonton, 95%-os konfidenciaszint mellett – ugyanekkor 83 ezer eurót tett ki. A mértékek nagysága tükrözi a kockázatvállalási politikában lefektetett konzervatív irányelvek megvalósulását.

Működésikockázat-kezelés

Az elmúlt évek során szerzett tapasztalatok alapján az MNB 2006-ban megreformálta működésikockázat-kezelési rendszerét.

Az új rendszer bevezetésének megalapozásaként, az „Audit bizottság” átalakult „Audit és működési kockázatok bizottságá”, így a bizottság a működésikockázat-kezelés első számú

beszámolási fórumává, valamint a kockázatok központi elfogadásának intézményévé vált.

Átalakult a működési kockázatok éves felmérésének és elemzésének rendszere, valamint új módszerként elindult a működési kockázati események és a kulcskockázati tényezők központosított gyűjtése és elemzése.

Fontos cél volt, hogy az új rendszer legyen egyszerűbb, mégis több és hasznosabb információt biztosítson a bank vezetősége számára, a bank működési kockázatokkal kapcsolatos helyzetéről, a bekövetkezett kockázati eseményekről, azok hatásáról, valamint a kockázatok bekövetkezési valószínűségének megváltozásáról.

A bank az előző évekhez hasonlóan különös figyelmet fordít üzletmenet-folytonossági rendszerének szinten tartására, illetve fejlesztésére.

3.5. EMISSZIÓS TEVÉKENYSÉG

A Magyar Nemzeti Bank egyik alapvető feladata, hogy az országos készpénzforgalmat ellássa megfelelő mennyiségű, minőségű és címlet-összetételű bankjegyekkel és érmékkel. Ennek a feladatának a jegybank a 2006-os év folyamán maradéktalanul eleget tett.

Az MNB a forgalomban lévő bankjegysorozat biztonságának növelése érdekében 2006 áprilisában új biztonsági elemekkel (vörösréz színű, hologram hatású fémcsík, gyöngyházzsínű irizáló nyomat) ellátott 1000 forintos bankjegyet hozott forgalomba. Az 1000 forintos bankjegy korábban kibocsátott típusai továbbra is forgalomban maradtak.

2006 októberében az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója alkalmából az 500 forintos forgalmi bankjegyből 15 millió darab, és az 50 forintos forgalmi érméből 2 millió darab került forgalomba.

A jegybank szükségesnek tartotta, hogy megfelelő szabályozást alakítson ki valamennyi ügyfelére és a készpénzben végzett összes műveletre vonatkozóan. A kibővített Üzleti feltételek 2006. június 1-jén léptek hatályba. Ennek részeként fontos lépés volt az MNB által végzett váltási tevékenység Üzleti feltételekben történő szabályozása. A címletenként 100 darab feletti címletváltás terén a nagybani kiszolgálás valósult meg azáltal, hogy az MNB váltásra csak pénzfeldolgozó szervezet által előzetesen feldolgozott készpénzt fogad. A címletenként 100 darabot meg nem haladó váltási szolgáltatással az MNB továbbra is bármely ügyfél rendelkezésére áll.

A jegybank felülvizsgálta területi hálózatának készpénzforgalmazásban betöltött szerepét, működésének hatékonyságát és

2. táblázat

A forgalomban lévő készpénz állományának alakulása az év utolsó napján

	2005	2006	Változás	
	milliárd forint		%	
Bankjegyek	1675,3	1926,0	250,7	115,0
Érmék	27,5	29,8	2,3	108,4
Forgalmi készpénzállomány	1702,8	1955,8	253,0	114,9
Emlékpénzek	3,2	4,0	0,8	125,0
Forgalomban lévő készpénz	1706,0	1959,8	253,8	114,9

úgy döntött, hogy a győri és a kecskeméti regionális emissziós központokat bezárja. A budapesti központ mellett 2006 II. negyedétől 2 vidéki központ, a székesfehérvári és a debreceni lát el készpénzforgalmazási feladatokat.

Az MNB 2006-ban rendeletben [1/2006. (II. 15.) MNB rendelet a magyar törvényes fizetőeszköz és az euro utánzatáról] szabályozta a magyar törvényes fizetőeszköz és az euró utánzat készítésének rendjét, meghatározva az engedély nélkül készíthető szabályszerű, az engedéllyel készíthető és a tiltott utánzatokat.

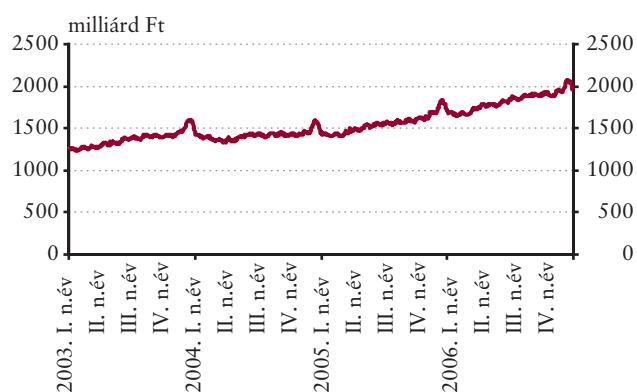
Forgalomban lévő készpénz

2006 végén 1960 milliárd forint értékű készpénz volt forgalomban, 15%-kal, 254 milliárd forinttal több, mint az az megelőző év végén. A készpénzállomány értéke 2006 éves átlagában 18%-kal nőtt, amely lényegesen meghaladja a 2005. évi 10%-os növekedési ütemet.

A forgalomban lévő készpénz értékének évközi változása annyiban tért el a korábbi évektől, hogy az év végi ünnepek miatt jelentkező éves csúcs kevésbé volt markáns 2006-ban, mint az előző években. December közepén 120 milliárd forinttal nőtt a forgalomban lévő készpénz mennyisége a no-

3. ábra

A forgalomban lévő készpénz értékének alakulása

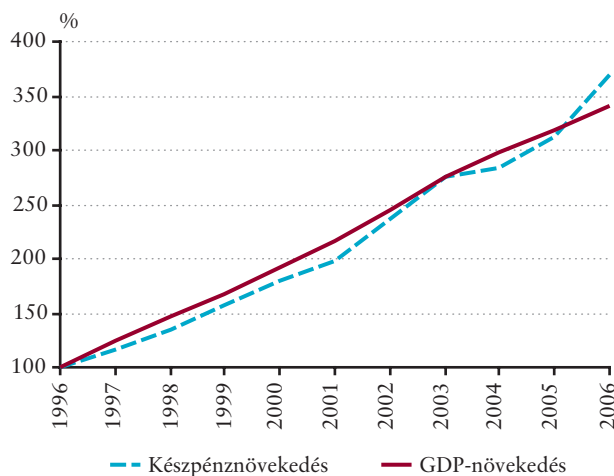

vember végi állományhoz képest, mely 13%-os növekedést jelent az előző év hasonló időszakához viszonyítva.

Az év közben átlagosan forgalomban lévő készpénz folyó áras GDP-hez viszonyított aránya – a készpénz GDP-nél nagyobb növekedési üteme következtében – az elmúlt évi 7,1%-ról 7,8%-ra nőtt.

4. ábra

A folyó áras GDP és a forgalomban lévő készpénz éves átlagos értékének növekedése 1996-os bázison

Forgalomban lévő bankjegyek

A forgalomban lévő bankjegyállomány értéke 2006-ban 2005 végéhez képest 15%-kal nőtt, és év végére elérte az 1926 milliárd forintot. A forgalomban lévő bankjegyek darabszáma ennél kisebb mértékben, 11%-kal emelkedett a nagy címletek további térnyerése miatt. Valamennyi bankjegycímlet mennyisége növekedett, a 20 000 forintosok száma azonban átlagon felül, 25%-kal gyarapodott. Jelentős mértékben, 17%-kal nőtt az 500 forintosok forgalomban lévő állománya is. A növekedés fő oka az 500 forintos forgalmi bankjegy emlékváltozatának megjelenése, melynek egy részét valószínűleg emlékként félretették, ezért az kikerült a napi forgalomból. A 2006 áprilisában kibocsátott új ezerforintos bankjegy

3. táblázat**Forgalomban lévő bankjegyek az év utolsó napján**

Címletek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	milliárd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	43,3	865,5	14,8	44,9
10 000 forint	83,7	836,7	28,6	43,5
5 000 forint	22,7	113,6	7,7	5,9
2 000 forint	18,1	36,3	6,2	1,9
1 000 forint	50,3	50,3	17,2	2,6
500 forint	28,5	14,3	9,7	0,7
200 forint	46,4	9,3	15,8	0,5
Összesen	293,0	1926,0	100,0	100,0

mennyiségének aránya a forgalomban lévő összes ezerforintos mennyiségén belül év végére elérte a 40%-ot.

Forgalomban lévő érmék

2006 végén 2801 millió darab érme volt forgalomban, 10%-kal, 256 millió darabbal több, mint az elmúlt év azonos időszakában. A növekmény 67%-a – a korábbi évekhez hasonlóan – a kis címletű (1 és 2 forintos) érmék átlagot meghaladó mértékű kiáramlásából származott. 2006-ban az 50 forintos érmék állományának növekedése volt a legdinamikusabb, 13%. Ennek oka, hogy 2006-ban az MNB a Magyar Vöröskereszt fennállásának 125. évfordulója alkalmából, valamint az 1956-os forradalom emlékére az 50 forintos forgalmi érmét emlékváltozatban bocsátotta ki, 2-2 millió példányban, amelyek nagy része – különlegességük miatt – már nem vesz részt a forgalomban, eltették emlékébe. 2006 során a forgalomban lévő érmék értéke 8,4%-kal (2,3 milliárd forinttal) emelkedett.

Készpénzforgalmazás

2006-ban az MNB 3688 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolított le, amely 6,3%-kal kevesebb, mint 2005-ben. Ezen belül darabszámban is mérséklődött a forgalom, az MNB 335 millió darab bankjegyet fizetett ki, és a bankok 306 millió darab bankjegyet fizettek be a jegybankba, ami 11, illetve 3%-kal alacsonyabb a megelőző évi ki- és befizetésnél.

A készpénzpiac hatékonyságának növekedését jelzi, hogy az MNB készpénzforgalmazásban betöltött szerepe tovább mérséklődött 2006-ban. A bankjegyek jegybanknál történő megfordulásának gyakorisága (MNB által feldolgozott bankjegyek/forgalomban lévő bankjegyek) a 2005-ben mért 1,3-ről 2006-ra 1,1-re csökkent.

Ezzel párhuzamosan az MNB 2006-ban tovább erősítette a jegybankon kívüli pénzfeldolgozási tevékenység ellenőrzését. A forgalomban lévő bankjegyek megfelelő minőségének biz-

4. táblázat**Forgalomban lévő érmék az év utolsó napján**

Címletek	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	millió forint	mennyiség	érték
100 forint	146,3	14 631	5,2	49,1
50 forint	98,6	4 931	3,5	16,6
20 forint	187,8	3 757	6,7	12,6
10 forint	223,6	2 236	8,0	7,5
5 forint	307,2	1 536	11,0	5,2
2 forint	846,3	1 692	30,2	5,7
1 forint	990,8	991	35,4	3,3
Összesen	2800,6	29 774,0	100,0	100,0

tosítása érdekében folytatta az előző évben bevezetett új ellenőrzési tevékenységét: a hozzá befizetett készpénz minőségét rendszeresen vizsgálta a feldolgozó szervezet jelenlétében.

A piaci szereplők gépesítésének erőteljesebb támogatása céljából az MNB intézményesítette a közte és a pénzfeldolgozási tevékenységet végző szervezetek közötti együttműködést. E munka keretében az MNB folyamatos technikai segítséget nyújt a jegybankon kívül alkalmazott bankjegyfeldolgozógépek beállításához.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A Magyar Nemzeti Bank végzi az országban előforduló hamisgyanús forint-, illetve külföldi bankjegyek és érmék szakértői vizsgálatát.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás jegyében létrehozott Nemzeti Készpénzszakértői Központ tevékenységének súlyponti eleme 2006-ban a készpénzhamisítás elleni hatékony, összehangolt, nemzeti szintű fellépést biztosító intézményekkel, elsősorban az ORFK-val való együttműködés szorosabbá tétele volt.

A korábbi évek enyhe emelkedését követően 2006-ban a forintbankjegyek hamisításának mértéke nem nőtt tovább, megállt a 2005-ös szinten. A Magyar Nemzeti Bank szakértői az elmúlt év során 9809 esetből származó, 10 507 darab készpénzforgalomból kiszűrt forinthatamisényt regisztráltak. A leggyakrabban hamisított címlet 79%-os részarányával az 1000 forintos volt. A címlet hamisításának visszaszorítása érdekében, 2006 áprilisában új biztonsági elemekkel ellátott 1000 forintos bankjegyek kibocsátása vette kezdetét. A bankjegyeket nyomdai eljárással továbbra sem hamisították, valamennyi lefoglalt hamisítványt irodai sokszorosító eszközzel (színes fénymásoló, printer) állították elő. A hamisítás mértéke a készpénzforgalom biztonságát nem veszélyezteti. 2006-ban egymilliárd forgalomban lévő bankjegyre átlagosan 38 darab hamis bankjegy jutott, amely arány kedvezőbb az eurozóna adatánál.

Az előző évhez viszonyítva a forgalomból lefoglalt valutahamisítványok darabszáma – bár kismértékben emelkedett –, továbbra is kedvező. Ezen belül a hamis eurobankjegyek előfordulása 15%-kal csökkent, összességében nem jelentős. 2006-ban mindössze 691 darab forgalomból kiszűrt eurohamisítványt vizsgáltak szakértőink.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank 2006-ban nyolc emlékermét, két forgalmi érmét és egy forgalmi bankjegy emlékváltozatot bocsá-

tott ki. Ebben az évben az emlékermék iránti kereslet jelentősen nőtt.

A Ford T-modellről 1000 forint névértékű kupronikkal emlékermét, Bartók Béla születésének 125. évfordulójáról, a munkácsi várról, a Fertő kultúrtájáról, a nándorfehérvári diadal 550. évfordulójáról és az esztergomi bazilikáról pedig 5000 forint névértékű ezüst emlékermét bocsátott ki az MNB. A Magyar Vöröskereszt fennállásának 125. évfordulója alkalmából az 50 forintos címletű érme emlékváltozatát hozta forgalomba a bank. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 50. évfordulója alkalmából négyféle emlékpenzt jelentetett meg a jegybank: a már említett 50 forintos forgalmi érme és 500 forintos bankjegy emlékváltozatán kívül 100 000 forint névértékű arany, valamint 5000 forint névértékű ezüst emlékermét.

3.6. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

Az MNB statisztikai tevékenysége

A 2001. évi LVIII. a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény 4. §-a a jegybank alapfeladatai közé sorolja a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információk gyűjtését, információs rendszer működtetését és statisztikai publikációk közzétételét.

Az MNB – mint a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervezet – statisztikai tevékenységét a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvénnyel összhangban a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény is szabályozza.

Az MNB statisztikai tevékenysége magában foglalja a jegybanki feladatainak ellátásához szükséges adatok gyűjtését, átvételét, feldolgozását, információs rendszerek létrehozását, működtetését, az adatok elemzését, közzétételét és a nemzetközi adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítését.

A statisztikai adatgyűjtéseket az MNB évente vizsgálja felül, és az adatszolgáltatásokat egy naptári évre írja elő. A 2007. évre érvényes adatszolgáltatásokat a jegybank a 22/2006. (XI. 24.) MNB rendelet és a 2007. évi Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében rendelte el. Az MNB rendelet – egy meghatározott ütemtervet követve – olyan adatgyűjtéseket is tartalmaz, amelyeket az MNB korábban az OSAP keretében írt elő.

Az MNB-ben folyó statisztikai munka három nagyobb szakstatisztikai területet fog át: a jegybankban készülnek a monetáris és a fizetésimérleg-statisztikák, valamint a pénzügyi számlák.

A monetáris statisztika a monetáris pénzügyi intézmények (a hitelintézetek, a pénzügyi alapok és a jegybank) mérlegada-

tainak feldolgozásával a hitel- és pénzállományok alakulásáról és az egyes szektorok monetáris pénzügyi intézményekkel szembeni pozíciójának változásáról ad információt. A monetáris statisztika részét képezi a piaci – nem pénzügyi vállalati, háztartási, bankközi – kamattisztikák készítése is.

A fizetési mérleg és az ahhoz kapcsolódó állományi statisztikák a gazdaság szempontjából rezidensek és nem rezidensek közötti gazdasági műveletekről, a követelések és tartozások állományáról, illetve azok változásáról adnak információt.

A pénzügyi számlák a magyar gazdaság pénzügyi eszközeit és kötelezettségeit, illetve a pénzügyi vagyon változásának összetevőit mutatják be. A pénzügyi számlák a nemzeti számlák rendszerének szerves részét képezik, és hasznos segítséget nyújtanak a pénzügyi közvetítőrendszer fejlődésének és fejlettségének vizsgálatához, a gazdasági szereplők finanszírozási kapcsolatainak elemzéséhez. A pénzügyi számlákhoz szorosan kapcsolódó értékpapír-statisztika az értékpapírok letétkezelőinek jelentéseire épül, az állampapírok, a befektetési jegyek és a tőzsdei részvények állományairól és azoknak a gazdaság szereplői közötti megoszlásáról ad képet. A MNB 2004-től részt vesz az államháztartás finanszírozására és az államadósságra vonatkozó ún. „túlzothiany-eljárás” (EDP) jelentés összeállításában, amelyet az uniós tagsági kötelezettség alapján kell Magyarországnak elkészítenie. A jelentés, melyet az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal és a Pénzügyminisztériummal közösen állít össze, az államháztartás hiányára és az államadósságra vonatkozó legfontosabb mutatókat tartalmazza.

A 2006. évi változások

A fizetésimérleg-statisztika területén a Magyar Nemzeti Bank 2006 I. negyedévében újabb módszertani kiadványt jelentett meg „Magyarország fizetésimérleg-statisztikái” címmel. A felhasználók széles körű tájékoztatását megelőzve a kiadvány összefoglalást ad a fizetésimérleg-statisztika és a külfölddel szembeni befektetési pozíció összeállításának nemzetközi módszertanáról és a Magyarországon alkalmazott gyakorlatról. A kiadvány bemutatja a fizetésimérleg-statisztika főbb adatait és az ország külföldi követeléseinek és tartozásainak alakulását 1995-től. A kiadványban szereplő táblázatok egy-egy, idősoros formában tartalmazzák az éves adatokat.

A fizetésimérleg-statisztika módszertanában lényeges változást jelent, hogy 2005. december 31-én a korábban létrehozott speciális célú off-shore státusú vállalatok jogszabályi változások eredményeképpen megszűntek. 2006. év elejétől a nemzetközi statisztikai módszertani előírásoknak megfelelően az MNB összeállítja a speciális célú vállalatok (SCV) adatait teljeskörűen tartalmazó fizetési mérleget és állományi statisztikákat is, hogy az így számított adatok révén le-

hetővé váljon a statisztikák nemzetközi összehasonlítása és a tükörstatisztikai elemzések elkészítése. Az MNB a magyar gazdaság szempontjából a speciális célú vállalatok tranzakciói és állományai nélküli statisztikákat tartja relevánsnak, ezért a felhasználók felé ezt kommunikálja. A speciális célú vállalatok körének meghatározásában az MNB együttműködik a KSH-val.

Az MNB 2008-ban új, kizárólag közvetlen megkérdezésen alapuló adatgyűjtést vezet be, követve a legjobb európai gyakorlatot. Az új megkérdezési rendszer bevezetése hosszú előkészítést igényel, ennek fontos szakaszaként 2006-ban fejeződött be az áruforgalom és a szolgáltatás kérdőíves megkérdezése a KSH-val együttműködésben. Kidolgozásra kerültek a fizetési mérleg további tételeire és a nemzetközi befektetési pozícióra vonatkozó próbakérdőívek, amelyeket 30 kísérleti adatszolgáltató bevonásával tesztelt az MNB. A kísérleti tapasztalatok figyelembevételével elkészültek a végleges kérdőívek, és megtörtént az új adatgyűjtésről szóló MNB-rendelet-tervezet összeállítása, amely várhatóan 2007. február végén jelenik meg. Az átállást egy széles körű, a várható adatszolgáltatókra kiterjedő kommunikáció előzi meg, ennek keretében az MNB 2006 novemberében hírlevelet adott ki a változásokról, és tájékoztató előadásokat tartott a potenciális adatszolgáltatói kör részére.

A pénzügyiszámlák-statisztika területén, a felhasználói igények minél teljesebb körű kielégítése érdekében, a Magyar Nemzeti Bank a normál, negyedéves átfutási idejű pénzügyi számla adatainak közzététele mellett 2006 februárjában megkezdte a vonatkozó időszakot követő másfél hónapos átfutási idővel a háztartások előzetes pénzügyi számláinak összeállítását és publikálását. A háztartások pénzügyi számlái után 2006 májusában az MNB az államháztartás szektorára vonatkozóan is elindította az előzetes adatközlést. A korábbi gyakorlathoz képest további változást jelent, hogy az internetes adatközlés mellett szöveges tájékoztató is készül mind az előzetes, mind a normál pénzügyi számlákról.

2006 folyamán a monetáris statisztikai publikációkban is történtek változások. Bővült a monetáris pénzügyi intézmények konszolidált mérlegéhez kapcsolódó adatközlés: 2006 novemberétől egyes fontos mérlegtételek esetében az MNB közzéteszi a tranzakciós adatokat is, továbbá publikálja a hiteleken és betéteken felhalmozott kamatokat.

Nemzetközi adatszolgáltatás

Az MNB az Európai Unió tagországaira vonatkozó valamennyi adatszolgáltatási elvárásnak eleget tett 2006-ban, ennek megfelelően rendszeres adatszolgáltatást teljesített az Európai Unió statisztikai hivatala (Eurostat) és az Európai Központi Bank felé.

Az MNB státusából adódóan és a nemzetközi együttműködésből fakadó elvárásokkal, tagsági kötelezettségeivel összhangban az Eurostat és az EKB intézményein túl a következő nemzetközi szervezetek felé szolgáltat rendszeresen adatokat, információkat: Nemzetközi Valutaalap (IMF), Világbank, Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD), Közép-európai Statisztikai Együttműködés (CANSTAT). Az MNB az SDDS (Special Data Dissemination Standard) magas szintű követelményeit teljesítve, a nemzetközi szervezetek által ajánlott módszertan alkalmazásával szolgáltat adatokat. Az MNB folyamatosan bővülő, rendszeres adatszolgáltatást teljesít a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) felé is.

Együttműködés a hazai társintézményekkel

Az MNB-ben folyó statisztikai munka nélkülözhetetlené teszi, hogy a nemzetközi intézmények mellett szoros szakmai együttműködést tartson fenn a társintézményekkel, elsősorban a Központi Statisztikai Hivatallal, a Pénzügyminisztériummal és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével.

Az MNB és a KSH szakmai együttműködésének kereteit a két intézmény között 2002. február 8-án megkötött elnöki szintű megállapodás rögzíti. Az együttműködés területeit, a konkrét feladatokat naptári évekre szólóan tételes munkatervben határozza meg a két intézmény. Az előző évhez hasonlóan 2006-ban is a munkaterv kiemelt része volt a fizetési mérleghez kapcsolódó módszertan továbbfejlesztése és az együttműködés bővítése, illetve az államháztartás statisztikai elszámolások módszertanának egyeztetése. Az együttműködés további fontos területe, hogy a két intézmény közreműködésével, szoros együttműködésben Magyarország maradéktalanul teljesíteni tudja statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségeit az uniós intézmények, az Európai Központi Bank és az Eurostat felé.

A monetáris statisztika területén az MNB és a PSZÁF 1998 eleje óta közösen összeállított mérlegjelentést kér a hitelintézetektől. E két intézmény is évente aktualizált megállapodásban rögzíti az együttműködését.

3.7. ELŐKÉSZÜLETEK, GYAKORLATI FELADATOK AZ EURO BEVEZETÉSÉHEZ

A Magyar Nemzeti Bank igazgatósága az elmúlt évben tárgyalta és jóváhagyta azt a részletes munkaanyagot, amely az euro magyarországi bevezetésének legfőbb gyakorlati tennivalóit vette számba. A dokumentum azokat az országos szinten jelentkező gyakorlati feladatokat összegezte, amelyeket – a makrogazdasági feltételek majdani teljesítésével párhuzamosan – Magyarországon is el kell végezni az euroövezethez való csatlakozáshoz, az eurónak mint új pénznemnek a majdani bevezetéséhez. A konvergenciakritériumok teljesítésének

menetrendje, feladatterve önmagában nem elégséges az eurobevezetés feltételeinek megteremtéséhez. Az eurozónához való csatlakozásnak valójában két egymás mellett párhuzamosan futó felkészülési ága van: egyrészt a konvergenciaprogram végrehajtása (amely a makrogazdasági kritériumok teljesítését és tartós fenntarthatóságát követeli meg), másrészt annak a szerteágazó gyakorlati felkészülési tevékenysorozatnak, a nemzeti átállási programnak az összeállítására és végrehajtására, amely majd lehetővé teszi a pénzcserét és a pénznemváltás olajozott, zökkenőmentes lebonyolítását a társadalom minden szintjén.

Az euro alkalmazása alól hazánk az Európai Unióhoz történt csatlakozáskor átmeneti derogációt kapott (a további kilenc 2004-ben csatlakozott országgal együtt). Ebből következően az euro bevezetése, illetve az arra való alapos felkészülés mind makrogazdasági, mind gyakorlati értelemben szigorú és egyenértékű jogi kötelezettség Magyarországra számára.

Az euroövezethez csatlakozni kívánó EU-tagállamok csaknem mindegyike már elkészítette, vagy most állítja össze ezt az átfogó euroátállási forgatókönyvet, amely számba veszi az új pénznem bevezetésének gyakorlati tennivalóit, kijelöli az egyes felkészülési szakaszok időigényét, meghatározza a felkészülés és a majdani átállás intézményi kereteit, és kijelöli az egyes szereplők (központi közigazgatás, önkormányzatok, hitelintézetek és gazdasági társaságok stb.) konkrét felkészülési teendőit. Olyan országok is kidolgozott nemzeti átállási tervvel rendelkeznek, mint az Egyesült Királyság vagy Svédország, ahol az euróra való áttérés egyelőre nincs napirenden. A nemzeti gyakorlati felkészülési program időben való elkészítése, elfogadása és folyamatos karbantartása azért fontos, mert ennek végrehajtásához szükséges időigény legkevesebb négy, de optimálisan még inkább öt év lehet. Nyilvánvalóan nem elegendő a gyakorlati előkészületeket akkor meghatározni, amikor a makrogazdasági feltételek már teljesültek, mert az újabb lényeges késedelemhez vezethet az euro bevezetésénél.

Az anyag igyekszik tisztázni azokat a fő rendező elveket, amelyeket az euroátállás során, már a folyamat legelején mindenki számára világossá kell tenni. Ilyen pl. az, hogy az euroátálláshoz kapcsolódó költségterheket minden érintett szereplő maga viseli. Az is fontos követelmény, hogy a pénzcseré önmagában nem járulhat hozzá az infláció növeléséhez. Fél évvel a tényleges pénzcseré előtt minden piaci szereplőnek meg kell kezdenie az árak kettős szerepeltetését kirakatokban, katalógusokban, számlákon. A magánjogi szerződések jogfolytonossága megmarad. Ilyen és hasonló szabályok, rendező elvek előzetes megállapítása és közzététele nagyban segítheti az átállás sikerét.

Az MNB munkaanyaga vizsgálja az átállás országos intézményi kereteit is. Lényeges, hogy a nemzeti euroátállási terv ki-

dolgozása kiszakadjon a hazai hagyományos államigazgatási intézményi keretektől és elkülönüljön a megszokott eljárási folyamatoktól, ugyanakkor támaszkodjon a minisztériumok és egyéb hivatalok szaktudására, szakértelmére. A jegybank, a kormányzat és az üzleti élet felkészült, döntésképes képviselőiből álló testületnek kell összehangolnia a gazdaság egészét átfogó nagyarányú változásokat, a közös érdekek alapján meghatározni a gyakorlati felkészülés induló lépéseit, nyomon követnie a tervek megvalósulását, finomítani a terveket. Egy olyan országos szintű bizottsági struktúra létrehozását feltételezi, amely lefedi a társadalom és a gazdaság valamennyi szegmensét, és lehetővé teszi az üzleti szféra maximális bevonását az előkészületekbe, a megoldások aktív kialakításába és a felkészülés saját területükön való ellenőrzésére.

Az anyag számba veszi a közigazgatás, a nagy elosztó rendszerek, a versenyszféra és a lakosság körében elvégzendő feladatokat, de kitér a jogalkotást, a pénzügyi szektort, a fogyasztóvédelmet, az informatikai átállást és a tájékoztatást érintő tennivalókra is. A pénzforgalommal és készpénzcserével, valamint a széles körű tájékoztatással összefüggő feladatokban az MNB vezető szerepet játszik.

Az európai keretfeltételek figyelembevételével Magyarországon is mielőbb ki kell alakítani a gyakorlati felkészülésre vonatkozó intézményi struktúrákat, kidolgozni a nemzeti átállási terveket és azokat nyilvánosságra kell hozni. Ez elősegíti, hogy a gazdasági szereplők a nemzeti terv figyelembevételével tervezzék meg saját euroátállásukat és gyakorlati javaslatokkal segítsék az országos euroátállási terv finomítását. Az országos, a regionális, a szektoronkénti és a vállalati euroátállási terveket egymással szoros kölcsönhatásban kell végrehajtani. A társadalom egészét felölelő felkészülést igen magas szintű együttműködésben kell majd megkezdeni és végrehajtani. Eközben elengedhetetlenül szükséges lesz, hogy a gazdasági szereplők kellő időben hozzákezdjenek saját euroátállásuk előkészítéséhez, ugyanakkor kizárólag akkor lehet számítani a magánszektor tényleges beruházásaira, amikor hitelesnek fogadják el az euroövezeti csatlakozási programot.

Az elkészült munkaanyag nemcsak a nemzeti euroátállási programmal összefüggő főbb konkrét tennivalókra tartalmaz javaslatokat, hanem azok lehetséges ütemezésére, az intézményi megoldásokra is. A nemzeti átállási program összeállítását segítő, az MNB átfogó munkaanyagát augusztus elején megküldte a Pénzügyminisztérium és a Miniszterelnöki Hivatal részére, kezdeményezve az euro gyakorlati bevezetésére való felkészüléssel kapcsolatos szakmai konzultációkat. Miután a Pénzügyminisztérium elfogadta e javaslatot, az MNB-vel közös munkacsoportot állított fel az együttes javaslat kidolgozására.

3.8. AZ MNB KOMMUNIKÁCIÓJÁT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK 2006-BAN, CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK

Az MNB kommunikációs tevékenysége három egymáshoz szorosan kapcsolódó pillérré épül:

Az első a Monetáris Tanács döntéseit követő kommunikáció támogatása, az eseményekről megjelenő sajtóhírek nyomon követése. A testületi döntések utáni sajtótájékoztatók révén a jegybank gyors és közvetlen üzeneteket juttat el a külvilághoz.

A második pillér az elemzői területeken folyó kutatói tevékenység eredményeinek széles körű megismertetése, az ott készült publikációk közzététele, a szakmai elemzések közérthető üzenettké alakítása.

A jegybank lakosság felé irányuló kommunikációja a harmadik terület, amely az utóbbi években kezdeményezővé és sokrétűvé vált. Ennek keretében a jegybank a legnagyobb és egyben legösszetettebb célcsoporthoz szóló széles körű kommunikációs akciókat valósított meg. Az MNB Látogatóközpont továbbra is az ismertség és elismertség növelésének, a jegybanki üzenetek közvetítésének egyik leghatékonyabb eszköze, és hozzájárul a lakosság pénzügyi ismereteinek fejlesztéséhez a bank ismertségének növeléséhez. 2006-ban is több mint 40 ezer látogató érkezett a kiállításokra, előadásokra. Nyílt napokkal, múzeumi programok szervezésével (konferencia, májális, kávéház) a Látogatóközpont a múzeumi szakmával is jó kapcsolatot alakított ki. A felsőoktatásban tanulóknak szóló Stúdium program, illetve a nagy sikerű Monetary vetélkedősorozat több ezer diák pénzügyi ismereteit gyarapította.

A lakossági kommunikáció eredményességét az éves gyakoriságú közvélemény-kutatások igazolják. Az intézmény iránti bizalom a lakosság körében végzett felmérés szerint a 2003-ban mért 29%-ról 2006-ra 68%-ra nőtt.

Összességében az MNB a korszerű jegybankokhoz hasonlóan, stratégiai kérdésként kezeli a kommunikációt, aminek legfőbb jellemzője a nyitottság, a proaktivitás, valamint a jegybank tevékenységében érintettek és érdekelték igényeinek megfelelő megszólítás. Ez lehetővé teszi, hogy az összetett feladatok, szakmai üzenetek kellő hatékonysággal jussanak el a célközönséghez.

A sajtókapcsolatok, a rendszeres tájékoztatás, a szakmai és lakossági kiadványok, a modern kommunikációs felületek, online eszközök és a média-együttműködések az elmúlt évben is hozzájárultak ahhoz, hogy az MNB ismertsége tovább nőtt, és az intézmények bizalmi rangsorában a második helyre került.

3.9. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB 2006. évi eredményének alakulása

A Magyar Nemzeti Bank eredménye 2006-ban 14,6 milliárd forint nyereség volt. A bank eredményét és mérlegszerkezetét döntően az elmúlt évek makrogazdasági folyamatai és a monetáris politika végrehajtása érdekében tett intézkedések alakítják. A mérleg és az eredmény alakulását meghatározó főbb események 2006-ban az alábbiak voltak:

- a forint euróhoz viszonyított árfolyamának jelentős, év közben végbement gyengülése,
- a jegybanksi alapkamatnak döntően az év második felében végbement emelkedése,
- a magyar állam külföldi devizakötvény-kibocsátásaiból befolyt devizaösszegek MNB-nek történő eladása,
- a devizakamatszintek emelkedése.

A forint árfolyama folyamatos gyengülés során az első félévben átlépte az intervenció sáv közepét, így 11,9%-kal (282,69 forintra) gyengült, majd az év második felében – döntően a negyedik negyedévben – visszaerősödött az év eleji szintre.

A forintárfolyam jelentős évközi gyengülése következtében a hivatalos árfolyam számottevően eltávolodott az átlagos bekerülési árfolyamtól, aminek eredményeképpen a devizaárfo-

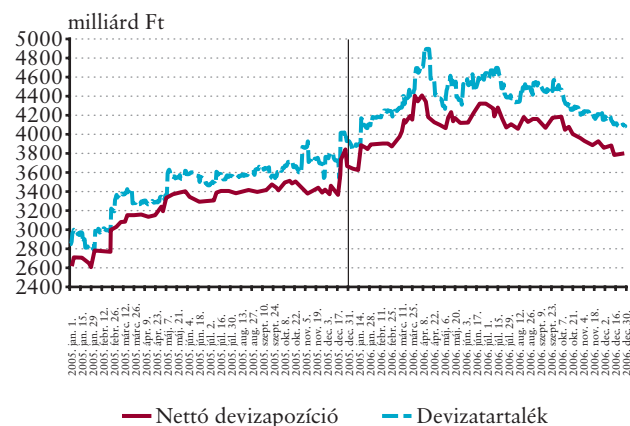
lyam-változásból származó, realizált nettó eredmény 66,4 milliárd forint nyereség volt, az előző évben képződött 14,6 milliárd forint nyereséggel szemben. Így a 2006. évi eredmény alakulására a devizaárfolyam-változásból származó realizált eredmény volt legnagyobb hatással.

A konverzióknak, a forintárfolyam változásának, valamint az előre bejelentett piaci devizaeladásoknak az együttes hatására:

- az MNB nettó devizapozíciója 0,5 milliárd euróval 15,0 milliárd euróra (3780,5 milliárd forint) növekedett,
- a felhalmozott kamatok nem tartalmazó devizatartalék 0,6 milliárd euróval (151,2 milliárd forinttal) 16,2 milliárd euróra (4082,3 milliárd forint) emelkedett 2006-ban.

5. ábra

A devizapozíció és devizatartalék alakulása (2005-2006)

5. táblázat

Az MNB összevont eredménykimutatása

milliárd forint

	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2005. év	2006. év	Változás
	1	2	3	3-2
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	-17,7	-15,2	2,5
2	– nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	-116,9	-131,6	-14,7
3	– nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	99,2	116,4	17,2
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	-1,3	-15,4	-14,1
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	14,6	66,4	51,8
6	Egyéb eredménytényezők ¹ (V+...+VIII)-(XIII+XV+...+XVIII)	-17,0	-21,2	-4,2
7	Eredmény (1+4+5+6)	-21,4	14,6	36,0
8	Kiegyenlítési tartalékok egyenlege a mérlegben – nem realizált devizaárfolyam-eredmény miatti kiegyenlítési tartalék	106,0	49,6	
9	– deviza-értékpapírok piaci értékváltozása miatti kiegyenlítési tartalék	-14,8	-20,6	

¹ Egyéb eredménytényezők: A bankjegy- és érmegyártás költsége, a banküzem nettó ráfordításai, nettó céltartalékképzés és az egyéb bevételek, ráfordítások.

A devizapozíció változásának megfelelően 2006. évben összességében nőtt a nettó forintkötelezettségek állománya az előző évhez viszonyítva. A központi költségvetés forintbetéteinek, a hitelintézetek által kötelezően elhelyezett tartalékoknak és a likviditást lekötő instrumentumoknak (saját elhatározásból elhelyezett pénzüpi betétek, MNB által kibocsátott forintkötvények) együttes állománya 92,8 milliárd forinttal, 1915,2 milliárd forintra csökkent 2006. december 31-re, az éves átlagállományok emelkedése mellett.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 2,5 milliárd forinttal javult, a nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény – nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény romlását meghaladó mértékű – javulásának hatására.

A kamategyenleg alakulását döntően az alábbi tényezők határozták meg:

- A jegybanki alapkamat a 2005. január 1-jei 9,5%-ról először több lépcsőben 6%-ra csökkent, majd 2006. június 20-tól több lépcsőben a jelenlegi 8%-ra emelkedett. Ennek hatására nőtt a forintkötelezettségekre térített forint-kamatráfordítások állománya.
- A devizakamat-eredmény változása részben a devizatartalék állományának 0,6 milliárd eurós (151,2 milliárd forint) növekedésével, részben a devizahozamok emelkedésével (az EUR és USD devizapiaci hozamok valamennyi lejáraton nőttek a 2006. év során) magyarázható.

A pénzügyi műveletek realizált vesztesége előző évhez képest 14,1 milliárd forinttal, 15,4 milliárd forintra nőtt 2006-ban. Az eredményromlás a devizaértékpapír-lejáratokon és -eladásokon realizált nagyobb veszteségnek köszönhető.

A forintárfolyam miatti kiegyenlítési tartalék az év eleji 106,0 milliárd forintról 49,6 milliárd forintra csökkent, döntően az átlagos bekerülési árfolyam év közben végbement folyamatos emelkedése miatt.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka 2006. december 31-én 20,6 milliárd forint nagyságú negatív egyenleget mutatott. A negatív kiegyenlítési tartalék a jegybanktvörvény alapján, 2007. március 31-ig teljesítendő költségvetési térítést von maga után.

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 10 milliárd forint nyereség volt. Ebből a bank, értékesítések miatt, 66,4 milliárd forint nyereséget realizált, míg a forintkiegyenlítési tartalék (nem realizált árfolyameredmény) 56,4 milliárd forinttal, 49,6 milliárd forintra csökkent.

A Magyar Nemzeti Bank 2006. évi gazdálkodása

Az MNB gazdálkodásának célja a jegybanktvörvényben előírt feladatok színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony – a kockázatmentes működést a legalacsonyabb mértékű felhasználással megvalósító – biztosítása. A Magyar Nemzeti Bank működésének ellenőrzésekor azt vizsgálja az Állami Számvevőszék is, hogy az intézményi gazdálkodás megfelelt-e a jogszabályoknak és a belső szabályzatoknak, illetve a gazdálkodásban – a működési költségeknél és a beruházásoknál – érvényesült-e a költségtakarékosság követelménye. A 2005. év vizsgálatok az ÁSZ-nek ezzel kapcsolatban megállapítása, javaslata nem volt.

A 2006. évi személyi költségek közel 10%-os csökkenése döntően a működésfejlesztési program következménye, leginkább az átlaglétszám jelentős mérséklődése által. A banküzemi általános költségek összességében közel 16%-kal emelkedtek, amit elsősorban az értéksökkenési leírásnak a beruházások volumennövekedéséből fakadó emelkedése okozott.

A 2006. évben megvalósított beruházások pénzügyileg realizálódott értéke 6494 millió forint, ami lényegesen magasabb a korábbi évekenél. Ennek oka, hogy a Logisztikai Központ megvalósítása a nagyobb pénzügyi igényű kivitelezési munkák

6. táblázat

Az MNB 2006. évi működési költségeinek alakulása

1	2	3	4	5	6
Megnevezés	2005. évi tény	2006. évi terv (tartalék nélkül)	2006. évi tény	Index (2006. évi tény / 2006. évi terv)	Index (2006. évi tény / 2005. évi tény)
	millió forintban			4 ÷ 3	4 ÷ 2
1. Személyi jellegű költségek	9 501	8 710	8 562	98,3%	90,1%
2. Banküzemi általános költségek	5 382	6 609	6 232	94,3%	115,8%
Összesen	14 883	15 319	14 794	96,6%	99,4%

fázisába érkezett. A 2006. évre tervezett munkálatok és kifizetések egy része átütemezésre került, a beruházás várhatóan 2007 decemberében fejeződik be. Emellett tovább folytatódott a számítástechnikai infrastruktúra korszerűsítése és a rendszerek integráltságának növelése. E fejlesztések közül meghatározó fontosságú a középtávú statisztikai informatikai program megvalósítása, amelynek részeként 2006-ban jelentős projektek fejeződtek be. A 2006. évi beruházások közül kiemelt érdemel még a Szabadság tér 8. sz. alatti épületben kialakított új konferencia-központ.

Működési költségek

Az igazgatóság a működési költségek 2006. évi tervének főösszegét 15 548 millió forintban hagyta jóvá (ebből központi tartalék: 229 millió forint), amellyel szemben a költségek tényleges összege 14 794 millió forint volt.

Személyi jellegű költségek

A 2006. évi személyi jellegű költség (8562 millió forint) a 2005. évihez képest összességében 9,9%-kal csökkentek, alapvetően a következő tényezők együttes hatásaként:

- a 2005-ben elindított működésfejlesztési program végrehajtása – a hatékonyságnövelés, a szervezet működésének racionalizálása – az átlaglétszám 13,8%-os csökkenésével járt (2005: 896 fő, 2006: 773 fő);
- az előző évhez képest mérséklődő munkaviszony-megszüntetési kiadások a személyi jellegű költségek csökkenését vonták maguk után;
- a 2006. évi átlagos alapbérfejlesztés mértéke 3,5% volt.

Banküzemi általános költségek

A 2006. évi banküzemi általános költségek (6232 millió forint) a 2005. évihez képest összességében 15,8%-kal emelkedtek.

A 2006-ban felmerült IT- (információ-technológiai) költségek összege (1296 millió forint) 11,6%-kal haladja meg a 2005. évit. Ez döntően az MNB jóváhagyott középtávú IT-stratégiájában rögzített alapelvek mentén megkezdett intézkedések, valamint a számítástechnikai rendszerek üzemeltetéséhez igénybe vett új, illetve kibővült tartalmú szoftvertámogatási és tanácsadói szolgáltatásokhoz kötődik.

Az üzemeltetési költségek összege (1554 millió forint) nagyságrendileg az előző évnek felel meg, a tervben kitűzött – az üzembiztos működés előző években kialakított szintjének megőrzésére vonatkozó – célnak megfelelően.

A tárgyi eszközök és immateriális javak értékcsökkenési leírásának 2006. évi összege (2375 millió forint, ami megfelel a tervezettnek) az előző évhez képest 28,0%-kal volt magasabb, mivel az elmúlt évek beruházásainak volumene lényegesen felülmúlja az azt megelőző éveket. A megvalósult beruházásokon belül növekedett a magasabb leírási kulcsú (gyorsabban amortizálódó) számítástechnikai fejlesztések részaránya.

Az egyéb költségek együttes összege 2006-ban 1007 millió forintot tett ki, ami 22,9%-kal magasabb a 2005. évinél. Ez elsősorban a hatékonyabb és intenzívebb külső kommunikációs stratégia megvalósításához kötődik, mind a bank, mind az MNB Látogatóközpont tekintetében. Emellett az egyéb költségek emelkedésében szerepet játszott az is, hogy az emlékmű iránti kereslet növekedéséből adódóan az ahhoz kapcsolódó költségek összege meghaladta az előző évit.

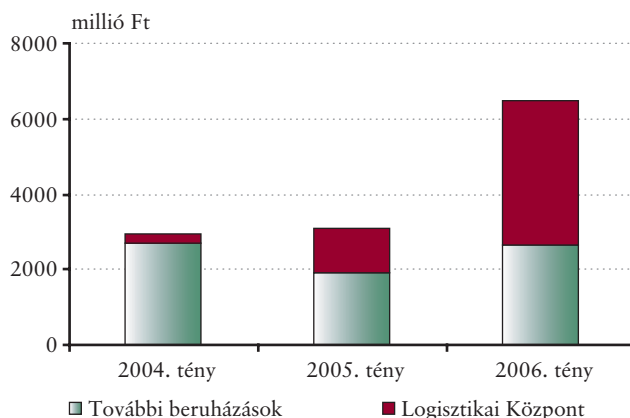
Beruházások

2006-ban a beruházások tervezési és nyomon követési módszere megújításra került. A tervben a több évet átfogó beruházások esetében a megvalósítás teljes időhorizontját felölelő előirányzat került meghatározásra, míg a rendszeresen ismétlődő, hasonló tartalmú beruházásokat továbbra is csak egy évre előre terveztük. A beruházási terv 2006-tól központi tartalmú nem tartalmaz. Az ilyen módon összeállított terv évente aktualizálásra kerül.

Az előzőeknek megfelelően az igazgatóság a 2006. évben induló új beruházások 2006–2008. évi tervét hagyta jóvá (az évközi módosításokkal együtt: 4095 millió forint értékben), amelyből a 2006. évre előre jelzett összeg 2259 millió forintot tett ki. Emellett tudomásul vette a korábbi döntések alapján már folyamatban lévő beruházások teljes előirányzatát is (15 034 millió forint), amely a 2005-ig felmerült és a további évekre tervezett kiadásokat is magában foglalta. Ennek háromnegyed része a Logisztikai Központ kialakításához kötődik.

6. ábra

Az MNB beruházásainak alakulása (2004–2006)

A Logisztikai Központ kialakítása

Az MNB az általa ellátott emissziós funkciót – a számítástechnikai háttérrendszerrel és a Pénzverdével együtt – egy új, korszerűen felszerelt Logisztikai Központba telepíti. A létesítmény kialakításának teljes (prognosztizált) pénzügyi tervét az igazgatóság 2003-ban fogadta el, s a munkálatok előrehaladását e terület rendszeresen kontrollálja.

A Logisztikai Központ épületeinek szerkezeti munkái és a külső parkolók 2006-ban teljes egészében, a belső és külső művek, valamint az erős- és gyengeáramú hálózatok nagyobb részben elkészültek. A műszaki készültség lehetővé tette a belső tér fűtését és világítását, amely biztosította a szak- és szerszámipari munkák téli elvégzését. Ugyancsak befejeződtek a létesítmény megfelelő megközelítését biztosító útvonal-fejlesztési munkálatok.

A megvalósításban az előzetes ütemezéshez képest – a vártnál kedvezőtlenebb időjárás és egyéb műszaki problémák miatt – módosítás következett be, a létesítmény kulcsrakész átadásának véghatárideje 2007. december 15-re változott. Ennek megfelelően az egyes technológiai beszállítók teljesítésének időpontjai és a fizetési ütemezések is átalakultak, ami a 3 éves beruházási tervben a pénzügyi előirányzatok évek közötti megoszlásának módosításával járt együtt.

További beruházások

A 2006. év során az eredetileg tervezett új beruházások döntő többsége elindításra került. Az év során a beruházások 56,3%-a befejeződött, illetve üzembe helyezésre került, a továbbiak 2007-ben folytatódnak.

A konferencia-központ beruházás célja egy nemzetközi színvonalú konferenciaterem kialakítása volt. Az új konferencia-központ lehetőséget biztosít a nemzetközi tudományos és szakmai szervezetek nagy létszámú összejöveteleinek lebonyolítására is. A megvalósítás a korábban más funkciójú épületrészek átalakításával történt meg. A generálkivitelezési munkák az év során befejeződtek, a létesítmény használatbavétele megtörtént.

A jegybanki statisztikát támogató információs rendszer minősége döntő fontosságú, s e tevékenység elengedhetetlen eszköze a megfelelő színvonalú informatikai támogatás. Az Integrált Statisztikai Rendszer megvalósítása 2004-ben indult el, s az középtávú programot határozott meg az új rendszer felépítéséhez, a kapcsolódó beruházásokkal együtt. 2006-ban a statisztikai jelentések elsődleges feldolgozását, központi regisztrálását és elektronikus úton történő beadását támogató funkciók, valamint az értékpapír-statisztikákat feldolgozó rendszerek fejlesztése és telepítése történt meg, a korábbi

rendszerekről történő sikeres átállással. Emellett elkészült a pénzügyi statisztikák vállalati mérlegszámítását végző rendszer is.

Az év folyamán megvalósult a gazdálkodási terület vállalatirányítási rendszerének licencstruktúra-, platform- és verzióváltása. Ezt követően vette kezdetét a folyamatok hatékonyságának növelésére irányuló projekt, mely a felülvizsgált gazdálkodási folyamatok számítástechnikai háttérét is megteremti. A reorganizáció részeként az utazásszervezés ügyviteli folyamatainak informatikai támogatása 2006 októberében már megvalósult. A következő év feladata lesz a kötelezettségvállalás, a számlakezelés, a házipénztár és a vagyonkezelés folyamatainak átalakítása. Ugyancsak 2007-ben történik meg a pénzügyi tervezés új folyamatainak kidolgozása is.

A szerverkonszolidáció beruházás célja a középtávú IT-stratégia szerint az „egy rendszer – egy szerver” működési gyakorlat helyett az informatikai erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás megvalósítása, ezzel együtt a részben elavult technikai eszközök kiváltása és az üzembiztonság javítása. Az eszközök beszerzése után 2006-ban került sor az architektúratervezésre, valamint elkezdődött az alkalmazáskonszolidációs szakasz megvalósítása is. Ennek feladata a beszerzett eszközök és az architektúraterv alapján a banküzemet támogató eszközpark átállítása a jövőben használni tervezett új környezetre.

A számítástechnikai folyamatok kialakítása során alapvető mintának tekintjük a nemzetközi szabványként elfogadott ITIL-t (IT Infrastructure Library: az információszolgáltatás módszertana, nemzetközileg elfogadott működési szabványa), amelynek fokozatos bevezetése 2006-ban elkezdődött. A folyamatleíró dokumentumok alapján mérhetőbbé és áttekinthetőbbé válik a számítástechnikai tevékenység.

További informatikai beruházások történtek az ügyviteli folyamatok támogatására (felhasználói rendszerek fejlesztései, módosításai), a technikai infrastruktúra és a rendszerek magas szintű, folyamatos rendelkezésre állásának biztosítása érdekében.

A 2006. évi egyéb beruházások és beszerzések túlnyomórészt az ingatlanok állagmegőrzéséhez és technológiai korszerűsítéséhez, valamint emissziós és biztonságtechnikai fejlesztésekhez kapcsolódtak.

Az MNB emberierőforrás-gazdálkodása

Az elmúlt években kialakított korszerű emberierőforrás-menedzsment rendszerek továbbfejlesztése, a mindennapi vezetői tevékenységekben történő aktívabb használata, a rugalmasabb, hatékonyabb működést elősegítő dereguláció támogatására irányuló szervezetfejlesztési tevékenységek, valamint a

területhez kapcsolódó adminisztrációs feladatok egyszerűsítése, fejlesztése képezte 2006-ban az emberi erőforrásokkal történő gazdálkodás fő céljait. Az emberierőforrás-rendszerek továbbfejlesztésének irányát a 2005-ben kialakított és az igazgatóság által jóváhagyott 3 éves emberierőforrás-stratégia képezte.

A rugalmasabb, hatékonyabb működést elősegítő, dereguláción alapuló új működési-vezetési modell bevezetésének támogatása

A bank vezetése 2005-ben célul tűzte ki a működés fejlesztésének, hatékonyságának elősegítése érdekében egy kevésbé hierarchizált és szabályozott, egy közösen elfogadott értékrendszeren, normákon, irányelveken és felhatalmazáson alapuló új működési-vezetési modell bevezetését, ami rugalmassága révén kevesebb erőforrás- és időráfordítással gyorsabb, kevésbé bürokratikus munkavégzést eredményez. Az átállás 2006. januárban indult el, és többirányú, célirányos, intenzív képzési és kommunikációs program támogatta. A szervezeti egységek munkavállalói részére szervezett közös programok az új működési modell ismertetését, az új működés elveinek kialakítását, szerepek meghatározását, normák, folyamatok alapjainak lerakását célozták. A vezetők, teamvezetők, valamint a munkatársak számára szervezett célirányos képzési programok az empowerment filozófián alapuló működést támogató vezetési stílus és eszköztár megismerését, az empowerment alapértékeinek (önállóság, felelősségvállalás, kezdeményezőkézség) elfogadását, és azok mentén történő cselekvést támogatták.

Kompetenciaalapú teljesítménymenedzsment, fejlesztés, kiválasztás

2005-ben első lépésként a bank meghatározta az eredményes munkavégzést, a jó teljesítést valószínűsítő kompetenciákat, amelyek 2006-ban folyamatosan beépültek a HR-rendszerekbe. A 2006. évi teljesítmények értékelésekor az értékelő vezetők a jó teljesítés eléréséhez szükséges kompetenciák, viselkedések, készségek meglétét, azok megnyilvánulási formáját is értékelték. A kompetenciák értékelésének eredményei közvetlenül befolyásolják az egyéni teljesítménybónusz és az egyéni bérfejlesztés mértékét. A kompetenciák értékelése segítséget nyújt a képzési, fejlesztési irányok meghatározásában, továbbá megalapozza az előléptetési, karrierfejlesztési döntéseket is. 2006-ban elkezdődött a kompetenciaalapú kiválasztás eszközeinek és módszereinek fejlesztése, ezek bevezetésére 2007-ben kerül sor.

Munkaerő-ellátás

2006-ban a bank 68 megüresedett vagy újonnan létrejött pozíciót hirdetett meg. Ebből a bank belső pályázati rendsze-

rének keretében 31 pozíciót (46%) banki munkatárs nyert el, a többi külső pályázat útján került betöltésre.

2006-ban 12 munkatárs vett részt 3–11 hónapos időtartamú munkavégzésen az Európai Központi Banknál vagy munkavállalói csereprogramban, mely a résztvevők szakmai és személyes fejlődésén túl jelentősen hozzájárul a bank integrációjához és szakmai kapcsolatrendszerének fejlődéséhez a Központi Bankok Európai Rendszerében. A Vendégkutatói program keretében 2006-ban 1–3 hónapos időtartamra 13 PhD-hallgatót, kutatót, tudományos előadót fogadott a bank, akik aktívan bekapcsolódtak az MNB kutatási műhelyének munkájába.

Bérezés, ösztönzés

A fix bónusz megszüntetésével, ezzel egy időben a teljesítménybónusz mértékeknek a piaci arányokhoz való illesztésével 2006-ban egyszerűsödött a banki bérszerkezet. A bérszerkezet egyszerűsítésével csökkent a vezetői és beosztotti bónusz mértékek közötti erőteljes differenciáltság, támogatva a szervezeti struktúra egyszerűsítését, a vezetői modellváltást. A változások eredményeként az összjövedelmen belül a fix és a változó jövedelmek aránya jobban illeszkedik a referencia-piaci arányokhoz.

Tanulás, fejlődés

A 2006. évi képzési programok alakítását nagyban befolyásolta a felhatalmazás alapú működés, az empowerment határozta meg a vezetőképzési programok fő irányát, míg a személyes készségfejlesztő tréningeknél egyes korábban kialakított tréningtematikák átdolgozásra kerültek annak érdekében, hogy még inkább erősítsék a felhatalmazáson alapuló működést, formálják az arra irányuló munkatársi attitűdöket. A korábbi évekhez hasonlóan a belföldi és külföldi szakmai képzések, továbbá a vezetőképzési, készségfejlesztő programok képezték a fő képzési irányokat. A munkatársak tudatos karriertervezésének támogatására új típusú tréninget kínáltunk a kulcsemberek részére. A fejlesztési szükségletek beazonosításában a vezetők kiindulópontként már támaszkodhattak azokra a munkakör-specifikus kompetenciaelvárásokra, amelyek az év elején kerültek meghatározásra.

Létszám

Az MNB munkaerő-gazdálkodását 2006-ban a szervezeti működési racionalizálás és a hatékonyságjavítás, valamint a bank felső vezetése által 2005-ben elindított működésfejlesztési program folytatásához kapcsolódó intézkedések jellemezték, melyek együttesen az MNB átlagléttségének 13,8%-os csökkenését eredményezték. A működésfejlesztési intézkedések folytatásaként két regionális emissziós központ bezárásra ke-

rült, a bank profiljába nem illeszkedő vagy ciklikusan jelentkező tevékenységek (fordítási tevékenység, dolgozói hitelezés, az alkalmazásfejlesztési tevékenység) részben vagy teljeskörűen kiszervezésre kerültek.

A 2006. évi záró létszám 739 fő volt. A végrehajtott intézkedések következtében a foglalkoztatottak száma 70 fővel (8,7%-kal) volt alacsonyabb a 2005. évi záró létszámnál. 2006-ban 132 munkavállaló munkaviszonya szűnt meg, ebből 74 munkáltatói, 37 munkavállalói kezdeményezésre történt, 21 munkaviszony nyugdíjazás és egyéb kilépés (pl. határozott munkaszerződés lejárta stb.) miatt szűnt meg.

A működésfejlesztési intézkedések részeként az MNB szervezete laposabbá vált, az osztályvezetői szint több szervezeti egység esetében megszűnt, az igazgatói munkakörök száma is kétharmadára csökkent, így a vezetői munkakörben foglalkoztatott munkavállalók száma 2006 végén 34 fővel volt kevesebb, mint 2005-ben.

2006-ban a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező munkavállalók aránya az előző évinél 1,3%-kal volt magasabb. Az MNB-ben a korösszetétel kedvező, a foglalkoztatottak átlagos életkora 2006-ban csupán 0,22 évvel, 41 évre nőtt. Az átlagos banki munkaviszony 12,6 év.

3.10. A KBER-BIZOTTSÁGOK BEMUTATÁSA

Uniós csatlakozásunk óta az MNB vezetői és szakértői teljes jogú tagként vesznek részt a KBER-bizottságok, illetve a bizottságok által létrehozott munkacsoportok munkájában. Az egyes KBER-bizottságok tevékenységi köre (mandátuma) röviden az alábbiakban összegezhető:

Számviteli és monetáris jövedelem bizottság – Accounting and Monetary Income Committee (AMICO): Kialakítja, és rendszeresen felülvizsgálja a KBER alapokmánya szerinti pénzügyi beszámolók kereteit meghatározó számviteli politikai elveket, a rendszeres pénzügyi jelentések elkészítésének módszertanát, a monetáris jövedelem meghatározásának és újraelosztásának, továbbá a KBER-en belüli elszámolások, különösen az EKB tőkéjével és tartalékaival, devizatartalékával, a seigniorage újraelosztásával, valamint a TARGET működésével kapcsolatos elszámolások elveit és mechanizmusát.

Bankjegybizottság – Banknote Committee (BANCO): Meghatározza az euroövezeti országok eurobankjegy-szükségletét, összehangolja az eurobankjegyek gyártását, kidolgozza az eurobankjegyek készletezési és bankjegyfeldolgozási politikáját. Feladatai közé tartozik az eurobankjegyek előállítása kapcsán keletkező tapasztalatok cseréje, az eurobankjegyek hamisítását megakadályozó biztonsági elemek vizsgálata

és fejlesztése, valamint az euro előállításához kapcsolódó biztonsági kockázatok felmérése. Hozzájárul az euroövezetben alkalmazott gyakorlat harmonizációjához, a hamisításokat figyelő rendszer kialakításához és az eurobankjegyekre és -érmékre vonatkozó statisztikák ellenőrzéséhez.

Bankfelügyeleti bizottság – Banking Supervision Committee (BSC): Rendszeresen vizsgálja a konjunkturális folyamatoknak az EU-bankszektorra gyakorolt esetleges hatását, az EU-bankszektor stabilitását és megfelelő működését, és a középtávú strukturális változások hatását az EU-bankokra. Továbbá segítséget nyújt a KBER-nek a prudenciális felügyeletre és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó szabályozási feladatok végrehajtásában. A Magyar Nemzeti Bank a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével együtt képviseli Magyarországot ebben a bizottságban.

Eurorendszer/KBER kommunikációs bizottság – Eurosystem/ESCB Communications Committee (ECCO): Hozzájárul az eurorendszer, a KBER és az EKB külső kommunikációs politikájának kialakításához annak érdekében, hogy átláthatóbbakká és világosabbakká váljanak a megfogalmazott célok és biztosítsák a közvélemény tájékoztatását az eurorendszer és a KBER feladatairól és tevékenységéről.

Belső ellenőrzési bizottság – Internal Auditors Committee (IAC): A releváns közös projektek, rendszerek és tevékenységek felülvizsgálatával, valamint az EKB és a nemzeti központi bankok „közös érdeklődésére” számot tartó, auditálási kéréseket érintő együttműködésének biztosításával segíti a KBER-t céljai elérésében.

Nemzetközi kapcsolatok bizottsága – International Relations Committee (IRC): A KBER nemzetközi együttműködéssel összefüggő feladatainak végrehajtását segíti. Hozzájárul az eurorendszer álláspontjának kialakításához az EU-n kívüli országokkal fenntartott kapcsolatok különböző területein, az EU-n belül pedig elemzi az EU- és a GMU-csatlakozási folyamat állását és az ERM-II-vel összefüggő kérdéseket.

Információtechnológiai bizottság – Information Technology Committee (ITC): Hozzájárul az eurorendszer és a KBER informatikai politikájának, stratégiájának és az erre vonatkozó irányelveknek – különös tekintettel a biztonsági vonatkozásokra – a kidolgozásához és technikai tanácsot ad más bizottságok részére. Ezen túlmenően konkrét fejlesztéseket, önálló projekteket indít, hajt végre, melyek eredményeként rendszereket vezet be.

Jogi bizottság – Legal Committee (LEGCO): Hozzájárul az eurorendszer és a KBER szabályozási rendszerének karbantartásához, figyelemmel kíséri és beszámol arról, hogy a nem-

zeti hatóságok és a közösség mennyiben tartják be a törvénytervezetekkel kapcsolatos konzultációs kötelezettségüket az EKB kompetenciájába tartozó területeken.

Piaci műveletek bizottsága – Market Operations Committee (MOC): Segíti a KBER-t az egységes monetáris politika és a devizaműveletek megvalósításában, az EKB tartalékainak kezelésében, valamint azon tagállamok központi bankjai által alkalmazott monetáris politikai eszköztár megfelelő adaptálásában, amelyek még nem vezették be az eurót, továbbá az ERM-II alkalmazásában.

Monetáris politikai bizottság – Monetary Policy Committee (MPC): Segíti a KBER-t a közösség egységes monetáris és árfolyam-politikájának megvalósításában. Ezen túlmenően segítséget nyújt a KBER azon feladatainak teljesítésében, amelyek a még nem euroövezeti tagállamok központi bankjai és az EKB monetáris és árfolyam-politikájának a koordinálásából adódnak.

Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága – Payment and Settlement Systems Committee (PSSC): Segíti a KBER-t a fizetési rendszer zökkenőmentes működtetésében, ennek során tanácsot ad a TARGET (Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó expressz átutalási rendszer) és a CCBM (Levelező jegybanki modell) működését illetően a fedezetek határon átnyúló felhasználásával kapcsolatban. Továbbá támogatja a KBER-t a fizetési rendszerekre vonatkozó általános jellegű és „felvigyázói” kérdésekben; valamint az értékpapír-elszámolási és -teljesítési rendszerek vonatkozásában a központi bankokat érintő kérdésekben.

Statisztikai bizottság – Statistics Committee (STC): Segítséget nyújt a KBER feladatainak teljesítéséhez szükséges statisztikai információk összegyűjtésében. Ennek során hozzájárul többek között a statisztikai adatgyűjtésben szükséges változtatások kidolgozásához és azok költséghatékony alkalmazásához.

3.11. KIADVÁNYOK, MNB ÁLTAL SZERVEZETT KONFERENCIÁK 2006-BAN

Kiadványok

Jelentés az infláció alakulásáról: évente négy alkalommal jelenik meg annak érdekében, hogy a közvélemény számára érthető és világosan nyomon követhető legyen a jegybank politikája. A jelentésben az MNB rendszeresen beszámol az infláció addigi és várható alakulásáról, és értékeli az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat. A bank e kiadványban foglalja össze azokat az előrejelzéseket és megfontolásokat, amelyek alapján a Monetáris Tanács meghozza a döntéseit.

Jelentés a pénzügyi stabilitásról: évente egyszer kerül publikálásra. A jelentés ismerteti a jegybank álláspontját a pénzügyi rendszerben tapasztalható változásokról, és bemutatja ezen változások hatását a pénzügyi rendszer stabilitására.

Beszámoló az MNB adott negyedévi tevékenységének alakulásáról: a negyedéves rendszerességgel megjelenő kiadvány röviden beszámol a jegybanki szakterületek előző negyedévi tevékenységéről (monetáris politika, pénzügyi rendszer áttekintése, devizatartalék, pénzforgalom, emissziós tevékenység, statisztikai változások).

Éves jelentés: a kiadvány tartalmazza a jegybank előző évről szóló üzleti jelentését, valamint auditált éves beszámolóját.

Elemzés a konvergenciafolyamatokról: a Magyar Nemzeti Bank 2005 óta publikálja ezen kiadványát, amely évente egyszer, novemberben jelenik meg. Az MNB a kiadvány megjelentetésével hozzá kíván járulni ahhoz, hogy a döntéshozók, a szakmai és a tágabb közvélemény tájékozottabb legyen a monetáris unióban való részvétel sokszor igen összetett kérdéseiben.

MNB-tanulmányok: a sorozatban a Magyar Nemzeti Bank monetáris döntéshozatalához kapcsolódó közgazdasági elemzések kerülnek nyilvánosságra. A sorozat célja növelni a monetáris politika átláthatóságát. Így az előrejelzési tevékenység technikai részleteit is ismertető tanulmányokon túl közlésezi a döntéshozók számára felmerülő közgazdasági kérdéseket is.

MNB-füzetek (MNB Working Papers): e kiadványsorozat a Magyar Nemzeti Bankban készült elemzési és kutatási munkák eredményeit tartalmazza. Az elemzések a szerzők véleményeit tükrözik, s nem feltétlenül esnek egybe az MNB hivatalos véleményével. A sorozat 2005 ősze óta csak angol nyelven elérhető.

MNB-szemle: a 2006-ban első ízben jelentkező kiadvány fél-éves rendszerességgel jelenik meg. A kötetben megjelenő rövid cikkek célja az, hogy közérthető formában tájékoztassák a szélesebb közvéleményt a gazdaságban végbemenő folyamatok jegybanki vonatkozásairól és a jegybanki kutatómunka eredményeiről.

Egyéb kiadványok: 2006 őszen jelent meg a *Monetáris politika Magyarországon* kötet új, átdolgozott kiadása, amely a monetáris politika alapvető fogalmait és keretrendszerét világítja meg, továbbá betekintést nyújt a magyar monetáris politika közelmúltbeli folyamataiba. Szintén 2006-ban jelent meg angol nyelven a monetáris transzmissziós mechanizmust vizsgáló, többéves jegybanki kutatómunka eredményét összefoglaló kötet *Monetary Transmission in Hungary* címen.

A Magyar Nemzeti Bank valamennyi publikációja elérhető a jegybank honlapján (www.mnb.hu).

Rendezvények, tudományos előadások

Konferenciák

Június 1. Emissziós konferencia

Június 19–22. International Users Group (IUG) konferencia

Augusztus 1. Forint-émlékkonferencia,

Október 16. Devizahitelezési Workshop

Október 26–27. 5. Nemzetközi kutatási munkaértekezlet:
Micro Behaviour and Monetary Policy

November 8. Pénzügyi Piacok Konferencia

November 8. Látogatóközpontok és múzeumok az oktatásban

November 17. Nemzetközi Pénzforgalmi Konferencia

November 22. Infláció, növekedés, egyensúly – gazdasági ki-
látások

*Az Európai Központi Bank által kihelyezett bizottsági/munka-
csoport ülések az MNB-ben*

Május 18–19. ECB PSPWG Konferencia, Payment System
Policy Working Group

Június 22–24. ECB IRC Konferencia, International
Relations Committee

Június 29–30. ECB WGMA Konferencia, Working Group
Macroprudential Analyses

Szeptember 7–8. ECB WGEM, Working Group on
Econometric Modelling

November 23–24. ECB WGGES, Working Group on
General Economic Statistics

Szakmai előadások

Január 17. Holló Dániel–Nagy Márton: Bankrendszeri haté-
konyság vizsgálata az Európai Unióban

Január 25. Ceyhun Bora Durdu: Are Indexed Bonds a
Remedy for Sudden Stops?

Február 9. Reiff Ádám: Costs of investment

Február 10. Ana Maria Oviedo: Doing Business in
Developing Economies: The Effect of Regulation and
Institutional Quality on the Productivity Distribution

Február 15. Ódor Lajos: Beyond the flat tax: fiscal consoli-
dation strategy in Slovakia

Április 11. Frank Smets: Inflation persistence and price set-
ting behaviour in the euro area – A summary of the IPN
Evidence

Május 5. Gergely Kiss–Márton Nagy–Balázs Vonnák: Credit
Growth in Central and Eastern Europe: Trend, Cycle or
Boom?

Május 11. Takáts Előd: A Theory of “Crying Wolf”: The
Economics of Money Laundering Enforcement

Május 17. Hidi János: A kamatpolitika kiszámíthatósága:
Taylor-szabály?

Május 19. Reiff Ádám: Firm-level Adjustment Costs and
Aggregate Investment Dynamics – Estimation on Hungarian
data

Május 26. BESS at MNB: Robert H. Rasche: Inflation: Do
Expectations Trump the Gap?

Június 15. BESS at MNB: Russell Cooper: Is it is or is it
Ain't my Obligation? Regional Debt in a Fiscal Federation

Június 22. Klaus Schmidt-Hebbel D.: Does Inflation
Targeting Make a Difference?

Június 23. Vonnák Balázs: Transmission of Hungarian
Monetary Policy

Augusztus 3. Személy Béla: Trade Induced Factor Reallo-
cations and Productivity Improvements

Szeptember 6. Mirco Tonin: Csökkentette-e a 2001-es
magyar minimálbéremelés az adóelkerülést? Köztes ered-
mények

Szeptember 19. Michael Frömmel: Bankhitelezés és rész-
vényárak

Október 4. BESS at MNB: Benczúr Péter–Kónya István: Nominális növekedés kis nyitott gazdaságban

Október 12. BESS at MNB: Jin-Chuan Duan and Andras Fulop: A részvényárfolyamok ugrási gyakoriságának vizsgálata nagy frekvenciás adatokon mikrostrukturális zajok jelenlétében

Október 16. BESS at MNB: Helge Berger, Michael Ehrmann and Marcel Fratzscher: Forecasting monetary policy decisions: What determines the accuracy of forecasts by central bank watchers?

Október 18. Naszodi Anna: Lehorgonyozza-e a végső rögzítési rátára vonatkozó piaci várakozás az árfolyamot?

Október 25. Hornok Cecília–Jakab M. Zoltán–Tóth Máté Barnabás: Globális egyensúlytalanságok korrekciója: mire számíthatunk?

November 27. BESS at MNB: Maarten Dossche–Freddy Heylen–Dirk Van den Poel: Sarkos keresleti görbe és ármerevségek: eredmények egyedi áradatok alapján

December 11. BESS at MNB: Reint Gropp, Christoffer Kok Sørensen and Jung-Duk Lichtenberger: Banki kamatrés és pénzügyi közvetítő rendszer

December 20. BESS at MNB: Jirka Slacalek: Mi határozza meg a fogyasztást? Az ingatlan és a pénzügyi vagyon szerepe

3.12. RÖVIDÍTÉSEK, JEGYBANKSPECIFIKUS FOGALMAK MAGYARÁZATA

Rövidítések

ALCO: Eszköz-forrás bizottság.

AMICO: Számviteli és monetáris jövedelem bizottság (KBER-bizottság).

ATK: Azonnali Tartalékközpont.

ÁKK: Államadósság Kezelő Központ Zrt.

ÁSZ: Állami Számvevőszék.

BANCO: Bankjegybizottság (KBER-bizottság).

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja.

BKR: Bankközi Klíringrendszer.

BSC: Bankfelügyeleti bizottság (KBER-bizottság).

BUCO: Költségvetési bizottság.

CANSTAT: Közép-európai Statisztikai Együttműködési Szervezet.

CEBS: Európai Bankfelügyeleti Bizottság.

DVP: (Delivery Versus Payment) Szállítás Fizetés Ellenében.

EBA: Euro Banki Társulás, magánbankok által létrehozott szervezet az eurofizetési forgalom fejlődésének előmozdítása érdekében. Az EBA Clearing S.A.S. működteti az Euro1/STEP1 és a STEP2 klíringrendszereket.

ECCO: Eurorendszer/KBER kommunikációs bizottság.

EGT: Európai Gazdasági Térség, szabadkereskedelmi övezet, ami magában foglalja az EU 25 tagállamát, valamint Norvégiát, Izlandot és Liechtensteint.

EIB: Európai Beruházási Bank.

EKB: Európai Központi Bank.

EPC: Európai Fizetési Tanács.

ERM-II: A GMU harmadik szakaszától induló árfolyam-mechanizmus, amely lényege, hogy az eurozónán kívüli tagállamok valutáit összekötik az euróval.

EUROSTAT: Európai Unió statisztikai hivatala.

FRF: Fizetési Rendszer Tanács

GDP: Bruttó hazai termék.

GIRO: Giro Elszámolásforgalmi Zrt.

GMU: Gazdasági és Monetáris Unió.

IAC: Belső ellenőri bizottság (KBER-bizottság).

IMF: Nemzetközi Valutaalap.

IRC: Nemzetközi kapcsolatok bizottsága (KBER-bizottság).

ITC: Információtechnológiai bizottság (KBER-bizottság).

ITIL: IT Infrastructure Library, az információszolgáltatás módszertana, nemzetközileg elfogadott működési szabványa.

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere.

KELER: Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.

KSH: Központi Statisztikai Hivatal.

LEGCO: Jogi Bizottság (KBER bizottság).

MOC: Piaci műveletek bizottsága (KBER-bizottság).

MPC: Monetáris politikai bizottság (KBER-bizottság).

MT: Monetáris Tanács.

O/N, overnight betét/hitel: egynapos betét/hitel.

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet.

OSAP: Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program.

ORFK: Országos Rendőrfőkapitányság.

OTC: Over the counter, tőzsdén kívüli piac.

PSSC: Fizetési és elszámolási rendszerek bizottsága (KBER-bizottság).

PSZÁF: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete.

SDDS: Különleges Adat-közzétételi Szabvány.

SEPA: Single Euro(pean) Payment Area, Egységes Európai Pénzforgalmi Térség, az EU célkitűzése annak érdekében, hogy a belső piacon a fizetési forgalom lebonyolításának színvonalja belátható időn belül érje el a tagállamokon belül tapasztalható nívót.

STC: Statisztikai bizottság (KBER-bizottság).

SWIFT: Pénzügyi üzenetek biztonságos továbbítására szakosodott nemzetközi társaság.

SWIFTnet: a SWIFT IP-alapú zárt hálózata.

TARGET: Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó expressz átutalási rendszer, az euróövezet VIBER rendszere.

VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer, MNB által működtetett fizetési rendszer.

Fogalmak magyarázata

Elszámolás (klíring): A fizetési műveletek ellenőrzése, továbbítása, a bankközi követelések és tartozások meghatározott szabályok szerinti kiszámítása; értékpapírügyletek esetében a kötések párosítása, megerősítése, a tartozások és követelések kiszámítása, a felmerülő pénzügyi kockázat kezelése.

Chipmigráció: A bankkártyák ellátása intelligens chipekkel, ami elősegíti a visszaélések visszaszorítását, valamint többletszolgáltatások nyújtását.

Devizaswapügylet: Olyan – általában rövid lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben – a keresztárfolyam és a devizák kamatrátaja által – meghatározott áron történő visszacserelését foglalja magában.

Delivery Versus Payment: Értékpapír- és pénztranszferek összekapcsolása olyan módon, hogy az értékpapír szállítására akkor, csak akkor kerül sor, ha a pénzfizetés megtörtént.

EDP-jelentés: Az államháztartás hiányára és az államadóságra vonatkozó, uniós módszertan szerint összeállított mutatókat tartalmazó, MNB, KSH, PM által közösen készített jelentés.

IMF-tartalékkvóta: a Nemzetközi Valutaalapba SDR-ben (Special Drawing Right = különleges lehívási jog) befizetett IMF-kvóta szabadon lehívható – még le nem hívott – hányada.

Kamatláb futures: A kamatláb futures olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott kamatozású betétállomány.

Kamatozó devizaswap (currency swap) ügylet: Olyan – általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött – ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap: valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és – bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított – változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Kiegyenlítési tartalék: A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB

saját tőkéjének részét képező tartalékok, melyeket negatív egyenlegük esetén a negatív egyenleg mértékéig a központi költségvetés a tárgyévet követő év március 31-ig a megfelelő kiegyenlítési tartalék javára megtérít. A térítést a tárgyévi mérlegben kell elszámolni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: A devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam-változásából adódó árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: A devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések (kivéve a visszavásárolt devizakötvények) piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Monetáris pénzügyi intézmények: A jegybank, a hitelintézetek és a pénzügyi alapok együttesen alkotják a pénzügyi vállalatokon belül ezt az intézményi kategóriát.

Opció ügylet: A devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kírója) számára – amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot – mindez kötelezettségként értelmezendő.

Pénzügyi alapok: A pénzügyi alapokhoz azok a befektetési alapok sorolandók, amelyek befektetési jegyei likviditás szempontjából a bankbetétekhez hasonlóak, és eszközeiket 85%-ban pénzügyi eszközökbe, vagy maximum 1 éves hátralévő lejáratú, transzferálható hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokba, vagy pénzügyi eszközök kamataihoz hasonló megtérülésselű eszközökbe fektetik. Pénzügyi eszközök: alacsony kockázatú, likvid, olyan piacon forgó értékpapírok, ahol nagy forgalmat bonyolítanak le nagy mennyiségű papírokkal, és ahol ezek készpénzre váltása azonnal és alacsony költséggel lehetséges.

Repo- és fordított repoügylet: Olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződés kötésével egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerzheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repo-ügylet), vagy nem szerzheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repo-ügylet).

STEP2: Páneurópai euroelszámolási rendszer a kis összegű (12 500 eurónál alacsonyabb összegű átutalások) elszámolására.

Teljesítés (kiegyenlítés): A bankok közötti tartozások és követelések végleges rendezése közös bankjuknál, jellemzően az MNB-nél vezetett számlán.

B) rész

**A Magyar Nemzeti Bank
2006. évi auditált éves beszámolója**

1. Auditori jelentés

■ Ernst & Young Kft.
H-1132 Budapest, Váci út 20.
1399 Budapest 62 Pf. 632
Hungary

■ Tel: +36 1 451-8100
Fax: +36 1 451-8199
E-mail: mailboxey@hu.ey.com
www.ey.com
Cg. 01-09-267553

Független Könyvvizsgálói Jelentés

A Magyar Nemzeti Bank tulajdonosa részére

1.) Elvégeztük a Magyar Nemzeti Bank ("Jegybank") mellékelt 2006. évi éves beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2006. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 4 843 554 mFt a mérleg szerinti eredmény 14 571 mFt nyereség-, az ezen időponttal végződő évre vonatkozó eredménykimutatásból és a számviteli politika meghatározó elemeit és az egyéb magyarázó megjegyzéseket tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

2.) A Jegybank 2005 évi éves beszámolójáról 2006 március 21-én korlátozás nélküli véleményt bocsátottunk ki.

A vezetés felelőssége az éves beszámolóért

3.) Az éves beszámolónak a számviteli törvényben foglaltak és a Magyarországon elfogadott általános számviteli elvek szerint történő elkészítése és valós bemutatása az ügyvezetés felelőssége. Ez a felelősség magában foglalja az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes éves beszámoló elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső ellenőrzés kialakítását, bevezetését, fenntartását, a megfelelő számviteli politika kiválasztását és alkalmazását, valamint az adott körülmények között ésszerű számviteli becslések elkészítését.

A könyvvizsgáló felelőssége

4.) A mi felelősségünk az éves beszámoló véleményezése az elvégzett könyvvizsgálat alapján, valamint az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélése. A könyvvizsgálatot a magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardok és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon érvényes – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. A fentiek megkövetelik, hogy megfeleljünk bizonyos etikai követelményeknek, valamint hogy a könyvvizsgálatot úgy tervezzük meg és végezzük el, hogy kellő bizonyosságot szerezzünk arról, hogy az éves beszámoló nem tartalmaz lényeges hibás állításokat.

5.) A könyvvizsgálat magában foglalja olyan eljárások végrehajtását, amelyek célja könyvvizsgálói bizonyítékot szerezni az éves beszámolóban szereplő összegekről és közzétételekről. A kiválasztott eljárások, beleértve az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításai kockázatának felméréseit, a könyvvizsgáló megítélésétől függenek. A kockázatok ilyen felmérésekor a könyvvizsgáló az éves beszámoló ügyvezetés általi elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső ellenőrzést azért mérlegeli, hogy olyan könyvvizsgálói eljárásokat tervezzen meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a vállalkozás belső ellenőrzésének hatékonyságára vonatkozóan véleményt mondjon. A könyvvizsgálat magában foglalja továbbá az alkalmazott számviteli alapelvek megfelelőségének és az ügyvezetés számviteli becslései ésszerűségének, valamint az éves beszámoló átfogó bemutatásának értékelését. Az üzleti jelentéssel kapcsolatos munkánk az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélésére korlátozódik, és nem tartalmazza egyéb, a Jegybank nem auditált számviteli nyilvántartásaiból levezetett információk áttekintését.

6.) Meggyőződésünk, hogy a megszerzett könyvvizsgálói bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt a könyvvizsgálói véleményünk megadásához.

Vélemény

7.) A könyvvizsgálat során a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóját, annak részeit és tételeit, azok könyvelési és bizonylati alátámasztását az érvényes magyar nemzeti könyvvizsgálati standardokban foglaltak szerint felülvizsgáltuk, és ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztünk arról, hogy az éves beszámolót a jegybanki tevékenységet szabályozó 2001. évi LVIII. törvényben, továbbá a jegybanki éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságait meghatározó 221/2000. (XII. 19.) Kormány rendeletben, valamint a magyar számviteli törvényben foglaltak és a Magyarországon alkalmazott általános számviteli elvek szerint készítették el. Véleményünk szerint az éves beszámoló a Magyar Nemzeti Bank 2006. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad. Az üzleti jelentés az éves beszámoló adataival összhangban van.

Budapest, 2007. április 11.

Ernst & Young Kft.
Nyilvántartásba-vételi szám: 001165

Hergovits Mariann
Bejegyzett könyvvizsgáló
Kamarai tagsági szám: 004648

2. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	Változás
	1	2	3	3-2
	I. Követelések forintban	174 139	171 619	-2 520
4.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	169 528	171 313	1 785
4.14.	ebből: deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka megtérítésére irányuló követelés*	14 816	20 600	5 784
4.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	3 924	303	-3 621
	3. Egyéb követelések	687	3	-684
	II. Követelések devizában	4 432 773	4 558 183	125 410
4.9.	1. Arany- és devizatartalék	3 931 059	4 082 279	151 220
4.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	117 253	102 852	-14 401
	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	114	0	-114
4.10.	4. Egyéb devizakövetelések	384 347	373 052	-11 295
	III. Banküzemi eszközök	30 915	32 637	1 722
4.12.	ebből: Befektetett eszközök	29 644	32 398	2 754
4.15.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	73 211	81 115	7 904
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	4 711 038	4 843 554	132 516
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	Változás
	1	2	3	3-2
	VI. Kötelezettségek forintban	3 716 843	3 878 063	161 220
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	175 039	280 447	105 408
4.8.	2. Hitelintézetek betétei	1 799 180	1 634 681	-164 499
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	1 705 998	1 959 817	253 819
	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	36 626	3 118	-33 508
	VII. Kötelezettségek devizában	817 220	834 653	17 433
4.5.	1. Központi költségvetés betétei	108 476	92 736	-15 740
	2. Hitelintézetek betétei	4 319	54 881	50 562
4.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	704 425	687 036	-17 389
4.13.	VIII. Céltartalék	62	57	-5
	IX. Banküzem egyéb forrásai	10 796	10 656	-140
4.15.	X. Passzív időbeli elhatárolások	33 216	29 023	-4 193
4.16.	XI. Saját tőke	132 901	91 102	-41 799
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	38 357	16 936	-21 421
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
4.14.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	105 965	49 595	-56 370
4.14.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	0	0	0
	6. Mérleg szerinti eredmény	-21 421	14 571	35 992
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	4 711 038	4 843 554	132 516

* Az MNB tv. 17. § (4) bekezdése alapján negatív egyenleg esetén, annak mértékéig a központi költségvetés a tárgyévét követő év március 31-ig megtéríti, amit a tárgyévi mérlegben kell elszámolni.

Budapest, 2007. április 11.

Simor András,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Adamecz Péter,
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

3. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2005. I–XII. hó	2006. I–XII. hó	Eltérés
	1	2	3	3–2
4.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	15 687	10 801	–4 886
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	15 013	10 324	–4 689
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	638	464	–174
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	29	4	–25
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	7	9	2
4.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	218 278	202 079	–16 199
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	101 550	145 291	43 741
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	16 240	6 130	–10 110
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	18	9	–9
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	3 827	3 385	–442
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	96 643	47 264	–49 379
4.19.	III. Devizaárfolyam-változásból származó bevételek	21 147	68 545	47 398
4.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	11 499	1 261	–10 238
4.21.	V. Egyéb bevételek	3 560	5 362	1 802
	1. Jutalékbevételek	1 166	1 098	–68
	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	2 394	4 264	1 870
4.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	51	62	11
4.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	43	608	565
4.23.	VIII. Banküzem bevételei	743	319	–424
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	271 008	289 037	18 029
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2005. I–XII. hó	2006. I–XII. hó	Eltérés
	1	2	3	3–2
4.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	132 503	142 405	9 902
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	28 940	25 938	–3 002
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	100 476	116 094	15 618
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	3 087	373	–2 714
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	0	0	0
4.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	119 089	85 677	–33 412
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	1 462	2 555	1 093
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	285	389	104
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	27 293	20 679	–6 614
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	90 049	62 054	–27 995
4.19.	XII. Devizaárfolyam-változásból származó ráfordítások	6 590	2 167	–4 423
4.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	5 349	8 648	3 299
4.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	12 836	16 706	3 870
4.21.	XV. Egyéb ráfordítások	892	3 875	2 983
	1. Jutalékráfordítások	503	568	65
	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	389	3 307	2 918
4.13.	XVI. Céltartalékképzés	103	57	–46
4.13.	XVII. Értékvesztés	0	0	0
4.23.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	15 067	14 931	–136
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	292 429	274 466	–17 963
	XX. Tárgyévi eredmény	–21 421	14 571	35 992
	XXI. Eredménytartalék igénybevétele osztalékra	0	0	0
	XXII. Fizetett (jávahagyott) osztalék	0	0	0
	XXIII. Mérleg szerinti eredmény (XX+XXI–XXII)	–21 421	14 571	35 992

Budapest, 2007. április 11.

Simor András,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Adamecz Péter,
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

4. Kiegészítő melléklet

4.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank tulajdonosa a magyar állam, a tulajdonosi jogokat a pénzügyminiszter gyakorolja.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNB r.) keretei közt alakítja ki.

2004. május elsejétől a Magyar Nemzeti Bank a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban röviden bemutatjuk az MNB számviteli rendszerét, az általánostól eltérő értékelési és eredményszámolási szabályait.

4.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni, amennyiben az a még számvitelileg le nem zárt évre vonatkozik. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége (lásd értékelési szabályok), elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú határidős ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti határidős ügyletekből származó követelései és kötelezettségei átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNB r. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adat-szolgáltatás céljából, minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredmény számláit lezárni, és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB belső célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését, kivéve a visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvényeket,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú határidős ügyletekből eredő mérlegben kívül nyilvántartott függő és jövőbeni követeléseit és kötelezettségeit, év végén pedig az előbbieken túl a befektetett eszközöket, követeléseket és egyéb

mérlegben kívül nyilvántartott kötelezettségeit. Majd megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztés, valamint a kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalék mértékét.

A mérlegkészítés dátuma a tárgyévet követő év január 15-e.

A jogszabályok szerint az MNB az Országgyűlés felé is beszámolási kötelezettséggel tartozik. Az MNB az Országgyűlésnek és a tulajdonosi jogokat az MNB tv.-ben szabályozott módon gyakorló Pénzügyminisztériumnak egyetlen beszámolót készít. Ez az Éves jelentés, amely a számviteli tv. szerinti éves beszámolót, valamint az MNB szervezetét, gazdálkodását és tárgyévi tevékenységét bemutató üzleti jelentést tartalmazza. Az MNB az Éves jelentést kiadvány formájában, illetve az interneten teljes terjedelmében nyilvánosságra hozza. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

Az MNB r. rendelkezései szerint az MNB nem köteles konszolidált beszámolót készíteni. Tekintettel arra, hogy a befektetések mérleg- és eredményhatása nem számottevő, az MNB konszolidált beszámolót nem készít.

A számviteli tv. alapján az éves beszámoló könyvvizsgálata kötelező.

Az éves beszámoló aláírására jogosult vezetők:

Simor András¹, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

Adamecz Péter, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Gyöngyösy Éva, MKVK-tagsági száma: 005792.

4.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéséget az MNB időarányosan számolja el eredményében.

Központi költségvetéssel szembeni követelések között jelenik meg a kiegyenlítési tartalékok (év végi negatív egyenlege miatt) megtérítésével kapcsolatos követelés is.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-nyereség elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy devizakövetelés, vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréseiből eredő árfolyamnyereséget vagy -vesztéséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredmény sorokon jeleníti meg.

Az MNB – a szállítói devizakötelezettségek, illetve a devizás időbeli elhatárolások kivételével – valamennyi devizaeszközét és -forrását, valamint fedezeti célú határidős ügyletekből eredő, mérlegben kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a december 31-én érvényes hivatalos árfolyamon (fixing) átértékelt összegben szerepelnek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

¹ Simor András, jelenlegi elnök 2007. március 3-tól váltotta elődjét, Járai Zsigmondot.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizás időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak az ún. realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, míg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredmény deviza eladásakor, illetve – amennyiben az adott devizanemben az átértékelés alá eső követelések összegét meghaladja az ugyanilyen kötelezettségek összege – devizavásárláskor keletkezik. A realizált eredmény az eladott, illetve megvásárolt devizaösszeg hivatalos árfolyamon számított értékének és átlagos beszerzési árfolyamon számított értékének a különbsége.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték és a nyilvántartási érték közötti különbözet a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor, illetve lejáratkor realizálódó árfolyamnyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és vesztesége eredmény soron kell kimutatni.

A Magyar Nemzet Bank értékpapír-állományát december 31-én érvényes piaci árak alapján értékeli az amerikai tőzsdéken jegyzett papírok tekintetében. Az európai tőzsdék december 31-i szünnapja miatt az itt jegyzett értékpapírok a december 30-án érvényes piaci árak alapján kerülnek értékelésre.

Az egyéb devizakövetelések soron, azaz bruttó módon kell kimutatni az MNB által korábban külföldön kibocsátott, majd később visszavásárolt értékpapírokat. A visszavásárolt saját kibocsátású devizakötvények a bekerülési értéken történő értékelés általános szabályai szerint kerülnek értékelésre. A visszavásárolt kötvények után járó kamat bevételként és ráfordításként is elszámolásra kerül.

A repo (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni és az ügylethez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

IMF-kvótával kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része mint SDR-ben denominált, lehívható követelés a devizatartalék része.

A kvóta másik része (amelyet nem kellett az IMF-nek átutalni) a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a be nem fizetett kvóta SDR-ben meghatározott értékének forint megfelelőjével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel.

Határidős ügyletek elszámolása

Az MNB a határidős ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: a fedezeti ügyletek, illetve az egyéb céllal kötött ügyletek csoportjára.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel, illetve annak megbízásából külföldi partnerrel kötött határidős ügyletek.

A határidős ügyleteket mérlegen kívüli követelésként, illetve kötelezettségeként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú határidős ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékokat kell képezni negyedévente.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérlegsorokon kerülnek kimutatásra az alábbiak:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal, banki működéssel közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók, nem jegybanki célú, még nem értékesített nemesfémkészlet), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint a
- befektetések,
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

A Magyar Nemzeti Bank által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok:

Megnevezés	2006. 12. 31.
Vagyoni értékű jogok	17,0%
Szellemi termékek	20,0–50,0%
Alapítás-átszervezés (maximum)	20,0%
Épületek	3,0%
Járművek	12,0–20,0%
Híradás-technikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9,0–33,0%
Számítástechnikai berendezések	14,5–33,0%
Emissziós gépek	20,0–50,0%
Műszerek, mérőeszközök	14,5–33,0%
Bankbiztonsági eszközök	9,5–33,0%
Egyéb fel nem sorolt eszközök*	14,5–33,0%

* Minden fent fel nem sorolt eszköz, pl. irodai berendezés és felszerelés, és egyéb berendezés.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján a fent megadott százalékos kulcsok az irányadók, azonban ettől a tényleges használati idő függvényében el lehet térni. A bank minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz.

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója: a pénztárában, illetve értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

4.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2006. ÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

A Magyar Nemzeti Bank mérlegének és eredményének alakulását elsősorban a monetáris politika céljai és választott eszközei, valamint a hazai és nemzetközi gazdasági folyamatok határozzák meg.

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 10 milliárd forint nyereség volt. Év közben a hivatalos árfolyam számottevően eltávolodott az átlagos bekerülési árfolyamtól, aminek eredményeképpen a devizaárfolyam-

változásból származó realizált nettó eredmény előző évi értékéhez képest 51,8 milliárd forinttal nőtt, 66,4 milliárd forint nyereség volt. A forintkiegyenlítési tartalék 56,4 milliárd forinttal, 49,6 milliárd forintra csökkent.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 15,2 milliárd forint veszteség volt 2006-ban, ami 2,5 milliárd forintos eredményjavulást jelentett az előző évhez képest. A kamategyenleget rontotta a jegybanki alapkamat második félévben történt 175 bázispontos emelkedése miatti forintkamatráfordítás-emelkedés. Ezt felülmúlta a devizahozamok emelkedése miatt bekövetkező devizakamat-bevételek növekedéséből adódó eredményjavító hatás. A devizakamat- és kamatjellegű eredmény javulásához hozzájárult a felhalmozott kamatok nem tartalmazó devizatartalék volumenének 151,2 milliárd forintos növekedése is.

Az eredményre ható tényezőkről lásd részletesen az Üzleti jelentés 3.9. fejezetét.

4.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	1 éven belüli lejáratú államkötvények	4 000	4 000	0
	1–5 éven belüli lejáratú államkötvények	8 302	5 729	-2 573
	5 éven túli lejáratú államkötvények	142 410	140 984	-1 426
	Értékpapírok	154 712	150 713	-3 999
	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka miatti követelés	14 816	20 600	5 784
I.1.	Központi költségvetéssel szembeni követelések összesen	169 528	171 313	1 785

Az állampapírok állományának 2006. évi, 4 milliárd forintos csökkenését egy amortizálódó (öt év alatt évente törlesztő) kötvény 4 milliárd forintos ütemezett törlesztése okozta.

A deviza-értékpapírok piaci értékeléséhez kapcsolódó kiegyenlítési tartalékának 2006. év végi negatív egyenlege miatti követelés 20,6 milliárd forint volt, amit a költségvetés az MNB tv. alapján 2007. március 31-ig köteles megtéríteni, emiatt az év végi mérlegben költségvetéssel szembeni követelésként kell kimutatni.

2006-ban pénzbevonási nyereség nem képződött, így ezen a jogcímen a központi költségvetéssel szembeni követelések nem csökkentek. (Az MNB tv. szerint a pénzbevonásból származó nyereséget az MNB-nek az eredményében nem szabad kimutatni, hanem a költségvetés MNB-vel szemben fennálló adósságának törlesztésére kell fordítani.)

4.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSNEK DEVIZÁBAN NYÚJTOTT HITELEK ÉS AZOK FEDEZETI ÜGYLETEI

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	Adósságcsere miatti költségvetéssel szembeni hitelek	91 931	81 890	-10 041
	Éven túli swapok	25 322	20 962	-4 360
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	117 253	102 852	-14 401

A központi költségvetéssel szembeni devizahitelek az 1997-ben végrehajtott adósságcsereből származnak. A központi költségvetéssel szembeni követelések állománya 2006 során 14,4 milliárd forinttal, 102,9 milliárd forintra csökkent. A csökkenés döntően a központi költségvetésnek az adósságcsere keretében nyújtott, dollárban és jenben denominált devizahitelek árfolyamváltozás miatti átértékelődésének köszönhető, mivel a negyedik negyedévben a forint árfolyama az amerikai dollárral és a japán jennel szemben jelentősen erősödött.

A központi költségvetéssel kötött fedezeti ügyletek nettó egyenlegüknek megfelelően kerülnek a mérlegben az eszköz- vagy forrásoldalra.

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	17 364	1 629	-15 735
	- 1-5 éves	3 183	52 278	49 095
	- 5 éven túli	96 706	48 945	-47 761
II.2.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	117 253	102 852	-14 401

A központi költségvetésnek devizában nyújtott hitelek devizaszerkezete (központi költségvetéssel kötött swapügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
1.	- USD	42 716	38 324	-4 392
2.	- JPY	49 215	43 566	-5 649
3.	Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	91 931	81 890	-10 041

A központi költségvetéssel kötött éven túli swapok devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
1.	- USD	0	0	0
2.	- EUR devizakör*	322 371	138 983	-183 388
3.	- JPY	0	0	0
4.	Swapkövetelések (1+2+3)	322 371	138 983	-183 388
5.	- USD	235 751	62 769	-172 982
6.	- EUR devizakör*	12 084	11 686	-398
7.	- JPY	49 214	43 566	-5 648
8.	Swapkötelezettségek (5+6+7)	297 049	118 021	-179 028
9.	Nettó swapkövetelés (4-8)	25 322	20 962	-4 360

* Az euro devizakör az EUR-t és az árfolyam-kockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

4.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZABETÉTEI**A központi költségvetés forintbetétei**

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	33 290	270 797	237 507
	ÁPV Zrt. betéte	141 429	9 306	-132 123
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	256	280	24
	Egyéb	64	64	0
VI.1.	Központi költségvetés betétei	175 039	280 447	105 408

A központi költségvetés devizabetétei

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	Központi költségvetés devizabetétei	108 473	92 736	-15 737
	Államkincstár devizabetétei	0	0	0
	Központi költségvetés nem pénzügyi devizabetétei	3	0	-3
	Rövid lejáratú határidős ügyletek	0	0	0
VII.1.	Központi költségvetés betétei	108 476	92 736	-15 740

A központi költségvetés devizabetétei mind éven belüli lejáratúak, állományuk 2005. december 31-hez képest 15,7 milliárd forinttal csökkent.

4.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
I.1–VI.1.	Nettó forintpozíció	-5 511	-109 134	-103 623
II.2–VII.1.	Nettó devizapozíció	8 777	10 116	1 339
	Összesen	3 266	-99 018	-102 284

4.7. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK**A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések eredeti futamidő szerint**

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	2622	0	-2622
	Felszámolás alatti hitelintézetek refinanszírozási hitelei	1764	1575	-189
	Devizabetét ellenében nyújtott hitel	1040	303	-737
	Hosszú lejáratú refinanszírozási hitelek	262	0	-262
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	5688	1878	-3810
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-1764	-1575	189
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések összesen	3924	303	-3621

A hitelintézetekkel szembeni követelések részben olyan kedvezményes hitelek, amelyek az MNB-nek az állami gazdaságpolitika végrehajtásában betöltött korábbi szerepéből erednek, így nem kapcsolódnak egyetlen jegybanki funkcióhoz sem, ezért a jegybank 2001-től ezek állományának csökkentésére törekszik.

Az értékpapír fedezete mellett nyújtott egynapos (overnight) hitel lehetőségével a belföldi hitelintézetek döntően a kötelező tartalékmegfelelési kötelezettségük teljesítése céljából élnek. 2006. december 31-én a hitelintézetek nem használták a monetáris politikai eszköztárnak ezt az elemét.

A forinthitelek hátralévő futamidő szerinti részletezését az alábbi tábla mutatja be:

millió forint

Sorszám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	5385	1878	-3507
	- 1-5 éves	303	0	-303
	- 5 éven túli	0	0	0
1.	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	5688	1878	-3810

4.8. A HITELINTÉZETEKEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
I.2-VI.2.	Nettó forintpozíció	-1 795 256	-1 634 378	160 878
II.3-VII.2.	Nettó devizapozíció	-4 205	-54 881	-50 676
	Összesen	-1 799 461	-1 689 259	110 202

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek 110,2 milliárd forinttal csökkentek 2006. december 31-re. A változás döntően a hitelintézeti nettó forintpozíción belül a forintbetétek 164,5 milliárd forintos csökkenésének, illetve a nettó devizapozíción belül a hitelintézeti devizabetétek 50,6 milliárd forintos növekedésének együttes hatására következett be.

4.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK**Állományok forintban**

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	Aranykészlet	10 840	12 014	1 174
	IMF szabad kvóta	41 072	26 227	-14 845
	Devizabetét	550 863	267 902	-282 961
	Deviza-értékpapírok	3 150 888	3 688 228	537 340
	Deviza repoügyletek állománya	177 396	87 908	-89 488
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	3 931 059	4 082 279	151 220

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 151,2 milliárd forinttal, 4082,3 milliárd forintra nőtt.

Állományok euróban

millió EUR

Mérlegcsoport	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	Aranykészlet	43	48	5
	IMF szabad kvóta	162	104	-58
	Devizabetét	2 180	1 062	-1 118
	Deviza-értékpapírok	12 467	14 618	2 151
	Deviza repoügyletek állománya	702	348	-354
II.1.	Arany- és devizatartalék összesen	15 554	16 180	626

A devizatartalékok állományát növelte a Magyar Köztársaság által 2006-ban kibocsátott devizakötvényekből befolyt deviza MNB-nél történő konvertálása, valamint a devizatartalék hozama, az állományt csökkentette a magyar állam által korábban kibocsátott, és az év során lejárt dollárkötvények miatti devizaeladás, az árelfogadó módon történő euroeladás (piacra vezetés), valamint a költségvetési körbe tartozó intézmények megbízásából végrehajtott devizakifizetések. A leírt hatások együttes eredményeként az euróban kifejezett devizatartalék 0,6 milliárd euróval 16,2 milliárd euróra nőtt az év során.

4.10. EGYÉB DEVIZAKÖVETELÉSEK

millió forint

Mérlegcsoport	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	275 876	272 869	-3 007
	Visszavásárolt saját kötvények	108 283	99 812	-8 471
	Külföldi fedezeti ügyletek*	0	55	55
	Egyéb	188	316	128
II.4.	Egyéb devizakövetelések összesen	384 347	373 052	-11 295

* A fedezeti célú határidős ügyletek átértékelési különbözete az MNB r.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az MNB által külföldön kibocsátott és később visszavásárolt kötvények állománya 8,5 milliárd forinttal csökkent a forint árfolyamának az amerikai dollárral és japán jennel szembeni erősödése miatt.

4.11. EGYÉB KÖTELEZETTSÉGEK DEVIZÁBAN

Egyéb devizakötelezettségek időszak végi állománya

millió forint

Mérlegcsoport	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	Kötvények	315 716	279 989	-35 727
	Repóval kapcsolatos ügyletek	51 031	62 979	11 948
	IMF-forintbetétek	275 876	272 870	-3 006
	Külföldi betétek és hitelek	9 513	9 778	265
	Fedezeti ügyletek	46 006	56 093	10 087
	Egyéb kötelezettségek	6 283	5 327	-956
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	704 425	687 036	-17 389

A devizakötvények állománya a forint árfolyamának az amerikai dollárral és japán jennel szembeni erősödése miatt csökkent. A fedezeti ügyletek soron döntően a külfölddel kötött éven túli currency swapok nettó követel egyenlege szerepel.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	365 425	478 825	113 400
	– 1–5 éves	201 239	143 155	–58 084
	– 5 éven túli	137 761	65 056	–72 705
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	704 425	687 036	–17 389

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
1.	– USD	51 879	39 352	–12 527
2.	– EUR-devizakör*	57 662	77 057	19 395
3.	– JPY	273 000	241 664	–31 336
4.	– Egyéb	275 877	272 870	–3 007
5.	Egyéb devizakötelezettségek	658 418	630 943	–27 475

* Az euro devizakör az EUR-t és az árfolyam-kockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza

Az egyéb devizák között az IMF 272,9 milliárd forintos betéte szerepel.

Külfölddel kötött fedezeti ügyletek devizaszerkezete

millió forint

Sorszám	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
1.	– USD	308 509	123 256	–185 253
2.	– EUR-devizakör*	453 918	15 190	–438 728
3.	– JPY	227 500	201 387	–26 113
4.	Fedezeti ügyletekből eredő követelések (1+2+3)	989 927	339 833	–650 094
5.	– USD	470 263	60 899	–409 364
6.	– EUR-devizakör*	530 140	331 806	–198 334
7.	– JPY	35 530	3 221	–32 309
8.	Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettségek (5+6+7)	1 035 933	395 926	–640 007
9.	Nettó fedezeti kötelezettség (8–4)	46 006	56 093	10 087

* Az euro devizakör az EUR-t és az árfolyam-kockázati szempontból ide sorolható egyéb európai devizákat (pl. GBP, CHF) tartalmazza.

4.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (14,9 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (17,5 milliárd forint) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							
	Immateriális javak		Ingatlanok	Berendezések	Bankjegy- és érme- gyűjtemény eszközei	MNB tárgyi eszközei összesen	Beruházások	Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások mindösszesen
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek						
Bruttó érték alakulása								
2005. 12. 31.	6 863	219	8 290	8 612	206	17 108	1 731	25 921
Üzembehelyezés	1 253	25	561	702	5	1 268	3 956	6 502
Egyéb növekedés	0	0	0	0	0	0	0	0
Selejt	-3	-4	-1	-125	0	-126	-4	-137
Eladás	0	0	0	-232	0	-232	0	-232
Térítés nélküli eszközátadás	0	0	-1 613	-858	0	-2 471	0	-2 471
Egyéb csökkenés	-219	0	0	-299	0	-299	0	-518
2006. 12. 31.	7 894	240	7 237	7 800	211	15 248	5 683	29 065
Értékcsökkenés részletezése								
2005. 12. 31.	5 279	0	2 397	6 331	0	8 728	0	14 007
Terv szerinti écs. leírás	1 064	0	231	1 107	0	1 338	0	2 402
Terven felüli écs. leírás	0	0	0	0	0	0	0	0
Káresemény miatti écs. leírás	0	0	0	0	0	0	0	0
Átsorolás miatti növekmény	0	0	0	0	0	0	0	0
Évközi csökkenés az állományból történő kivezetés miatt	-123	0	-553	-1 213	0	-1 766	0	-1 889
Átsorolás miatti csökkenés	-97	0	0	-272	0	-272	0	-369
2006. 12. 31.	6 123	0	2 075	5 953	0	8 028	0	14 151
Záró nettó érték								
2005. 12. 31.	1 584	219	5 893	2 281	206	8 380	1 731	11 914
2006. 12. 31.	1 771	240	5 162	1 847	211	7 220	5 683	14 914
Változás	187	21	-731	-434	5	-1 160	3 952	3 000

Befektetések és a befektetésekből származó osztalékok

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék*	
	2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	2005	2006
BIS (millió forint, millió SDR, millió CHF)	1,43	1,43	5 247 10 13	5 004 10 13	562	686
Európai Központi Bank (millió forint, ezer EUR)	1,39	1,39	1 367 5 408	1 364 5 408	0	0
SWIFT (millió forint, ezer EUR)	0,02	0,02	2 9	2 9	0	0
Pénzjegynyomda Zrt.	100,00	100,00	8 927	8 927	288	500
MNB Üdültetési és Jóléti Szolg. Kft.	100,00	100,00	602	602	0	0
Magyar Pénzverő Zrt.	100,00	100,00	575	575	125	194
KELER Zrt.	53,30	53,30	643	643	1 067	1 120
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	7,30	7,30	46	46	134	153
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	6,90	6,90	321	321	0	164
Befektetések összesen:			17 730	17 484	2 176	2 817

* Az adott évben pénzügyileg kapott osztalék.

2004. május 1-jén a Magyar Köztársaság csatlakozott az Európai Unióhoz, aminek következtében az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és a 25 EU-tagállam jegybankjaiból áll. Az eurorendszer az EKB-ból és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjaiból áll.

Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált.

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2004. május 1. után

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési
	ezer EUR		kulcs (%)
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	141 910	141 910	2,5502
Deutsche Bundesbank	1 176 171	1 176 171	21,1364
Bank of Greece	105 584	105 584	1,8974
Banco de España	432 698	432 698	7,7758
Banque de France	827 533	827 533	14,8712
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	51 301	51 301	0,9219
Banca d'Italia	726 278	726 278	13,0516
Banque centrale du Luxembourg	8 725	8 725	0,1568
De Nederlandsche Bank	222 336	222 336	3,9955
Österreichische Nationalbank	115 745	115 745	2,0800
Banco de Portugal	98 233	98 233	1,7653
Suomen Pankki-Finlands Bank	71 712	71 712	1,2887
Euroövezetbeli NKB-k összesen	3 978 226	3 978 226	71,4908
Danmarks Nationalbank	87 159	6 101	1,5663
Sveriges Riksbank	134 292	9 400	2,4133
Bank of England	800 322	56 023	14,3822
Česká národní banka	81 155	5 681	1,4584
Eesti Pank	9 927	695	0,1784
Central Bank of Cyprus	7 234	506	0,1300
Latvijas Banka	16 572	1 160	0,2978
Lietuvos bankas	24 624	1 724	0,4425
Magyar Nemzeti Bank	77 260	5 408	1,3884
Central Bank of Malta / Bank Centrali ta' Malta	3 600	252	0,0647
Narodowy Bank Polski	285 913	20 014	5,1380
Banka Slovenije	18 614	1 303	0,3345
Národná banka Slovenska	39 771	2 784	0,7147
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	1 586 443	111 051	28,5092
Összes NKB	5 564 669	4 089 277	100,0000

Az MNB mérlegének „III. Banküzemi eszközök” során, a „Befektetett eszközök” között az MNB EKB-részesedése is szerepel. A részesedés arányát és annak öt évente történő újraszámítását az EKB Alapokmány 29. szakaszának 3. bekezdése határozza meg. Az alkalmazott számítási módszer szerint, az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján Magyarország részesedése az EKB-ban 1,3884%.

Mivel Magyarország nem vezette még be az eurót, az Alapokmány 48. szakasza szerint átmeneti rendelkezések érvényesek, részesedésének 7%-át, összesen 5,4 millió eurót, azaz 1,4 milliárd forintot kellett az EKB tőkéjére befizetnie a csatlakozás időpontjában, 2004. május 1-jén.

Bulgária és Románia 2007. január 1-jei európai uniós csatlakozásával, a bolgár és román jegybank is tulajdoni részesedést szerzett az EKB-ban. Ennek eredményeként 2007. január 1-jétől az EKB jegyzett tőkéje 5,761 milliárd euróra nőtt, amin belül az MNB részesedése 1,3141%-ra, azaz 75 700 733 euróra csökkent.

A Magyar Nemzeti Bank 2004. július 1-jén tagsági részesedést vállalt a londoni székhelyű és brit társasági jog alapján alapított CEBS Secreteriat Ltd-ben, amely alapító okirata alapján az Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors) részére adminisztratív szolgáltatásokat hivatott nyújtani. A tagok a működési költségek hozzájárulására

az éves pénzügyi terv alapján, meghatározott kvótájuknak megfelelő hozzájárulást fizetnek évente. A tagsági részesedés nem igényelt befektetést, értéke mindössze 1 £, ezért könyveinkben a befektetések között nem szerepeltetjük.

Belföldi befektetések főbb mutatószámai (előzetes adatok)

millió forint

Gazdasági társaság neve	Saját tőke	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény	Adózott eredmény
	2006. 12. 31.	2006. 12. 31.	2006. 12. 31.	2005	2006 előzetes
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	9 335	8 927	408	679	830
MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	761	602	159	37	–29
Magyar Pénzverő Zrt. 1089 Budapest, Könyves Kálmán krt. 38.	1 082	575	507	194	270
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	14 637	4 500	10 137	2 350	2 021
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	5 160	2 496	2 664	2 487	2 251
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1052 Budapest, Deák Ferenc u. 5.	7 791	541	7 250	2 364	2 400

millió forint

Gazdasági társaság neve	Értékesítés nettó árbevétele		Pénzügyi tevékenység bevételei		Egyéb bevételek		Rendkívüli bevételek	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	6904	7797	137	97	42	128	0	0
MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	5	4	13	10	190	0	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1089 Budapest, Könyves Kálmán krt. 38.	1903	3630	52	52	25	9	0	0
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	n.a.	n.a.	5473	5941	11	12	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	n.a.	n.a.	1131	808	367	512	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1052 Budapest, Deák Ferenc u. 5.	2614*	3294*	1171	680	23	276	0	106

n.a.: nem értelmezhető a bevétel kategória.

* Tőzsdei tevékenységből származó bevétel.

fő

Gazdasági társaság neve	Átlagos állományi létszám	
	2005. 12. 31.	2006. 12. 31.
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	477	463
MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.	0	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1089 Budapest, Könyves Kálmán krt. 38.	69	70
KELER Zrt. 1075 Budapest, Asbóth utca 9–11.	104	105
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	128	128
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1052 Budapest, Deák Ferenc u. 5.	64	66

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
Pénzjegynyomda Zrt.	0,0	190,9
MNB Üdültetési és Jóléti Szolg. Kft.	0,0	0,0
Magyar Pénzverő Zrt.	0,8	2,3
KELER Zrt.	0,0	1,5
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0,0	4,3
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0,0	0,0
Összesen	0,8	199,0

A táblázatban szereplő kötelezettségek rövid lejáratúak.

Az MNB befektetéseire vonatkozó stratégiája és az MNB tv. hatályos rendelkezései szerint az MNB értékesíteni szándékozik minden olyan gazdasági társaságban lévő befektetését, amelynek tevékenysége nem függ össze az MNB saját tevékenységével.

A **Pénzjegynyomda Zrt.** a bankjegyek mellett okmányokat, zárjegyet, értékpapírokat állít elő, elsősorban intézményi megrendelők számára. A vállalatnál végrehajtott fejlesztések a forintbankjegyek biztonságos gyártását 2012–14-ig lehetővé teszik. Hosszabb távon az euro bevezetésével a forintbankjegygyártás meg fog szűnni, és az MNB döntése szerint a pénzjegynyomda eurobankjegyeket nem fog gyártani, ebből adódóan az MNB potenciális veszteséget realizálhat, amelynek várható mértéke nem számszerűsíthető, ezért az MNB értékvesztést nem képzett.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** forgalmi pénzérmekeket és emlékérméket gyárt, a szabad kapacitások erejéig a nemzetközi piacon bér-munkát vállal, valamint saját érmeprogram keretében törvényes fizetőeszköznek nem minősülő nemesfém érméket is előállít. Emellett a jegybank által kibocsátott törvényes fizetőeszköznek minősülő nemesfém és nem nemesfém emlékérmék bel- és külföldi értékesítését végzi. Az MNB stratégiájában a Pénzverő Zrt.-nek az euroérme-gyártásra történő felkészítésével számol. Az Európai Központi Bank előzetes vizsgálata alapján a végrehajtott beruházások eredményeképp alkalmasnak találta a vállalatot euroérme-gyártásra. A Magyar Pénzverő Zrt. 2007. év végéig az MNB Logisztikai Központjába települ át.

Az **MNB Üdültetési és Jóléti Szolgáltató Kft-t** (Bankjóléti Kft.) a bank szociális és jóléti feladatok ellátására hozta létre. A kft. az MNB-től apportálással tulajdonba vett üdülőket és sportlétesítményeket kezeli. Az MNB vezetése a társaság végelszámolással történő megszüntetéséről döntött 2002-ben, amely eljárás jelenleg is folyamatban van.

4.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Mérleg- sor	Megnevezés	2005. 12. 31.	2006. évközi változások			2006. 12. 31.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés (+)	Felhasználás/ visszaírás (-)	Képzésből és felhasználás/ visszaírásból évközi árfolyamhatás	Értékvesztés/ céltartalék összege (3+4+5)
1	2	3	4	5	6	7
I/2-ből	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	1763,5	0,0	-188,2	0,0	1575,3
II/3-ből	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
II/4-ből	Egyéb devizakövetelések	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III/-ből	Befektetett eszközök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III/-ből	Egyéb eszközök	443,2	0,0	-419,6	0,0	23,6
VIII	Kötelezettségek	62,2	266,6	-272,1	0,0	56,7
	Összesen:	2268,9	266,6	-879,9	0,0	1655,6

A céltartalék és értékvesztés állománya 2006-ban 613,3 millió forinttal csökkent.

A kötelezettségek soron az egyéb célú határidős ügyletek negatív piaci értéke miatt képzett céltartalék található, ez 2005. év végéhez képest 5,5 millió forinttal csökkent.

Az egyéb eszközök soron kimutatott munkavállalókkal szembeni kétes követelésre képzett 419,6 millió forint értékvesztés felhasználásra került és az egyéb ráfordítások között elszámolt veszteséget kompenzálta (lásd 4.22. pont).

4.14. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg-sor	Megnevezés	2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	105 965	49 595	-56 370
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka*	0	0	0
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	105 965	49 595	-56 370

* 2006. év végén a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékának 20 600 millió forintos negatív egyenlege volt, amit a központi költségvetés 2007. március 31-ig köteles megtéríteni, ezért 2006-ban ez az egyenleg nem a kiegyenlítési tartalék soron, hanem a „Központi költségvetéssel szembeni követelések” soron szerepel. (Ugyanezen okból szerepelt a 2005. év végi negatív egyenleg is az említett soron.)

A 2006. év végén a forint euróhoz viszonyított hivatalos árfolyama 0,43 forinttal volt erősebb a tavalyi év végénél. A hivatalos árfolyam jelentős évközi gyengülése következtében az átlagos bekerülési árfolyam 3,7 forinttal emelkedett, így a devizátételek bekerülési és piaci árfolyamon számított értéke különbözeteiként adódó forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék 56,4 milliárd forinttal, 49,6 milliárd forintra csökkent.

Az MNB nettó devizapozíciója 0,5 milliárd euróval 15,0 milliárd euróra (3780,5 milliárd forint) növekedett.

A forint éves árfolyamváltozásának mértéke

	MNB hivatalos devizaközép-árfolyam	Átlagos bekerülési árfolyam
Időszak végi árfolyam		
2005. dec. 30. (EUR)	252,73	245,39
2006. dec. 31. (EUR)	252,30	249,07
Éves átértékelődés *		
2005-ben	-2,8%	
2006-ban	0,2%	

* Magyarázat: + felértékelődés / - leértékelődés.

4.15. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	Bankügyletek miatt	73 120	81 008	7 888
	Belső gazdálkodás miatt	91	107	16
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	73 211	81 115	7 904
	Bankügyletek miatt	33 051	28 864	-4 187
	Belső gazdálkodás miatt	165	159	-6
X.	Passzív időbeli elhatárolások	33 216	29 023	-4 193

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban kamat- és kamatjellegű bevételek és ráfordítások, amelyek közgazdasági-lag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

4.16. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	2005. 12. 31.	Évközi változás	2006. 12. 31.
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	0	10 000
XI.2.	Eredménytartalék	38 357	-21 421	16 936
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	105 965	-56 370	49 595
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	0	0	0
XI.6.	Mérleg szerinti eredmény	-21 421	35 992	14 571
XI.	Saját tőke	132 901	-41 799	91 102

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az MNB tv. szerint az MNB osztalékát a közgyűlés határozza meg. A 2007. évi közgyűlés határozata alapján az MNB 2006. évi eredményéből és eredménytartalékából osztalékot nem fizet.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 4.14. pontot.

4.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI

A határidős ügyletekből eredő kötelezettségek

millió forint

Sor- szám	Megnevezés	Állomány		Nettó piaci- érték-különbözlet
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
1.	– deviza-forwardügyletek	0	0	0
2.	– rövid deviza-swapügyletek	445 687	402 089	–500
3.	– currency swapügyletek	887 223	513 949	–61 496
4.	– kamatswapügyletek	442 256	434 377	–13 663
5.	Fedezeti ügyletek összesen	1 775 166	1 350 415	–75 659
6.	– opciós ügyletek	0	0	0
7.	– futures ügyletek	14 010	0	0
8.	Egyéb célú határidős ügyletek összesen	14 010	0	0
9.	Összesen (5+8)	1 789 176	1 350 415	–75 659

A fedezeti ügyletek (1–5. sor) a nettó devizapozícióban a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatláb-változások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek az MNB igazgatósága által elfogadott irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában. Ezek túlnyomó részben a költségvetéssel és annak megbízásából kötött ügyletek.

A devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei a rövid távú devizaswap (currency swap) és forwardügyletek, illetve a közép- és hosszú lejáratú devizaswapok. Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú kamatswapügyletek.

A kamatswapügyletek között a jegybanknak az ÁKK-val kötött ügyletei is szerepelnek, amelyek a devizaadósság kamatkockázatának csökkentésére szolgálnak, és ezeket az MNB a tőkepiacon ellenügylettel fedezi.

A határidős ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sor- szám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	– 1 éven belüli	801 399	611 905	–189 494
	– 1–5 év	369 234	498 175	128 941
	– 5 éven túli	604 533	240 335	–364 198
1.	Fedezeti ügyletek	1 775 166	1 350 415	–424 751
	– 1 éven belüli	14 010	0	–14 010
	– 1–5 év	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
2.	Egyéb célú határidős műveletek	14 010	0	–14 010
3.	Összesen (1+2)	1 789 176	1 350 415	–438 761

Egyéb mérleg alatti kötelezettségek

millió forint

Sor-szám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
1.	Deviza-repoügyletekből származó kötelezettség	50 546	63 075	12 529
2.	Garanciák	12 358	10 739	-1 619
3.	Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	5 448	3 082	-2 366
4.	Összesen	68 352	76 896	8 544

A deviza-repoügyletekből származó kötelezettség 50 millió euróval nőtt 2006-ban.

A Garanciák sor olyan export-import garanciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés vagy állami garancia kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával.

Az egyéb mérleg alatti kötelezettségek nagyrészt az MNB által indított és fogadott inkasszóból eredő kötelezettséget tartalmaznak.

Egyéb mérleg alatti kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Sor-szám	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2005. 12. 31.	2006. 12. 31.	
	- 1 éven belüli	62 906	76 867	13 961
	- 1-5 év	5 446	29	-5 417
	- 5 éven túli	0	0	0
1.	Egyéb kötelezettségek összesen	68 352	76 896	8 544

Kötvénykölcsönzés

Az MNB és a legnagyobb értékpapír-számlavezetői között létrejött kötvénykölcsönzési keretmegállapodás alapján kölcsönbe adott értékpapírok 2006. év végi állománya névértéken 879,3 milliárd forint.

4.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2005	2006	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)-(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	851	-12 039	-12 890
(I.2.+II.3.)-(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	-100 105	-116 010	-15 905
(I.3.+II.1.+II.4.)-(X.3.+XI.3.)	Egyéb	75 026	127 628	52 602
	Nettó kamateredmény	-24 228	-421	23 807
	Forintértékpapírok	7	9	2
	Deviza-értékpapírok	0	0	0
	Külföldön kibocsátott kötvények	0	0	0
	Határidős ügyletek*	7 803	-13 733	-21 536
	Egyéb	-1 209	-1 057	152
(I.4.+II.5.)-(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	6 601	-14 781	-21 382
(I.+II.)-(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	-17 627	-15 202	2 425

* A fedezeti és egyéb célú határidős ügyletek részletezését lásd az alpont utolsó táblázatában.

2006-ban a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 15,2 milliárd forint veszteség volt, ami a 2005. évi kamateredményhez viszonyítva 2,4 milliárd forintos eredményjavulást jelent.

A nettó kamateredmény 23,8 milliárd forinttal javult előző évhez képest. Az eredményt javította:

- előző évhez képest a devizatartalékokon realizált 43,7 milliárd forinttal több kamatbevétel.

Ellentétes hatásként, a kamateredményt rontotta:

- a 2005. évi állampapír-eladások miatt 2006-ban az állampapírokon realizált alacsonyabb kamatbevétel,
- a bázishatásként jelentkező, 2005. év végén, a költségvetés által piaci értéken végrehajtott devizahitel-előtörlesztés miatti kamatbevétel-csökkenés, illetve
- a jegybanki alapkamat növekedéséből és a hitelintézeti betétek átlagos állományának előző évhez képesti emelkedéséből adódó hitelintézeti és költségvetési betétekre térített kamatráfordítás-növekedés.

A nettó kamatjellegű eredmény 21,4 milliárd forinttal, 14,8 milliárd forintra romlott. A változás döntően a határidős ügyletek soron jelentkezett és bázishatással magyarázható: a költségvetési hitelek piaci értékű előtörlesztésén realizált 15,2 milliárd forint nyereség kamatjellegű eredményként került elszámolásra 2005-ben. A nettó kamatjellegű eredmény tartalmazza még a határidős ügyletek devizaárfolyam-változásához nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak egyenlegét, valamint a beke-rülési értéken nyilvántartott értékpapírok beszerzési értéke és névértéke közötti különbözetének tárgyidőszakra jutó időarányos összegét.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint				
Er.kim. sora	Megnevezés	2005	2006	Változás
IV.	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	11 499	1 261	-10 238
XIV.	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	12 836	16 706	3 870
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	-1 337	-15 445	-14 108

A pénzügyi műveletekből származó nyereség és veszteség döntően az értékpapír-értékesítésből származó realizált nyereséget vagy veszteséget tartalmazza.

Tárgyévben a pénzügyi műveletek realizált eredménye soron 14,1 milliárd forint csökkenés tapasztalható 2005. évhez képest. A csökkenés hátterében az értékpapír-lejáratokon és -eladásokon realizált nagyobb veszteség áll.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú határidős ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2005	2006	Változás
1.	– currency swapok kamata	76 021	39 039	–36 982
2.	– éven túli lejáratú kamatswapok kamatkülönbözete	2 761	5 327	2 566
3.	– fedezeti FX-swapok kamatkülönbözete	1 947	1 402	–545
4.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamnyeresége	15 235	633	–14 602
5.	– egyéb célú ügyletek	564	642	78
6.	Határidős ügyletekből származó bevételek (1+2+3+4+5)	96 528	47 043	–49 485
7.	– currency swapok kamata	78 651	47 070	–31 581
8.	– éven túli lejáratú kamatswapok kamata	3 456	3 804	348
9.	– fedezeti FX-swapok kamatkülönbözete	5 006	8 926	3 920
10.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamvesztése	0	199	199
11.	– egyéb célú ügyletek	1 612	777	–835
12.	Határidős ügyletekből származó ráfordítások (7+8+9+10+11)	88 725	60 776	–27 949
13.	– currency swapok kamata (1–7)	–2 630	–8 031	–5 401
14.	– éven túli lejáratú kamatswapok kamata (2–8)	–695	1 523	2 218
15.	– fedezeti FX-swapok kamatkülönbözete (3–9)	–3 059	–7 524	–4 465
16.	– fedezeti határidős ügyletek árfolyamnyeresége (4–10)	15 235	434	–14 801
17.	– egyéb célú ügyletek (5–11)	–1 048	–135	913
18.	Határidős ügyletek nettó eredménye (6–12)	7 803	–13 733	–21 536

Az MNB a külföldön kibocsátott kötvényeiből eredő árfolyam- és kamatkockázatot currency swapok (és egyéb határidős ügyletek) kötésével fedezte.

Az 1997-es adósságcsere során az MNB a költségvetés forinthiteleinek nagy részét devizahitelekre váltotta úgy, hogy a kibocsátott kötvényekkel megegyező feltételekkel ellentétes ügyletet kötött a költségvetéssel. Az MNB az ÁKK-val megkötötte a kötvényekhez kapcsolódó currency swapok többségét is, közel azonos feltételekkel. A currency swapokból származó bevételek és ráfordítások bruttó módon szerepelnek az eredménykimutatásban. Azon swapok esetében, amelyek mind külföld felé, mind az ÁKK-val szemben fennállnak, a bevétel, illetve a ráfordítás többszörösen szerepel a kamatjellegű eredményben. A currency swapok nettó eredményhatása a tárgyévben 8,0 milliárd forint veszteség.

4.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2005	2006
Árfolyamváltozásból származó eredmény (realizált és konverziós)	14 557	66 378
Kiegyenlítési tartalék változása a mérlegben* (nem realizált átértékelési eredmény)	86 459	–56 370
Árfolyamváltozásból származó teljes hatás	101 016	10 008

* A forintárfolyam-kiegyenlítési tartalék (XI.4 mérleg sor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 10 milliárd forint nyereség volt. Ebből a bank az értékesítések miatt 66,4 milliárd forint nyereséget realizált, míg a forintkiegyenlítési tartalék változása (nem realizált árfolyameredmény) –56,4 milliárd forint volt 2006-ban.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 4.14. pontot.

4.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2005	2006	Változás
	Bankjeggyártási költség	3512	5825	2313
	Forgalmi érmeverés költsége	1758	2183	425
	Emlékérme verési költsége	79	640	561
XIII.	Összesen	5349	8648	3299

Tárgyévben a bankjegy- és érmegyártásból származó ráfordítás összege 8,6 milliárd forint volt, az előző évinél 3,3 milliárd forinttal magasabb. A költségnövekedés döntően a 2005-ben legyártott 1000 forintos címletek 2006. áprilistól történő forgalomba kerülésével, a gyártási mennyiségekben megmutatkozó különbségekkel, illetve a gyártási egységköltségek emelkedésével magyarázható. Az emlékermék gyártási költségnövekedését a tárgyidőszakban 5000 példányban kibocsátott arany emlékermék 80 ezer forintot meghaladó darabonkénti gyártási költsége magyarázza.

4.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2005	2006	Változás
1.	Jutalékbevételek	1166	1098	-68
2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	2394	4264	1870
V.	Egyéb bevételek összesen	3560	5362	1802
1.	Jutalékráfordítások	503	568	65
2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	389	3307	2918
XV.	Egyéb ráfordítások összesen	892	3875	2983
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	2668	1487	-1181

A jutalékból származó eredmény a 2005. évi adatokhoz viszonyítva kismértékben csökkent.

2006. évi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a 4.22. pont részletezi.

4.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2005	2006	Változás
1.	Részesedések osztaléka	2176	2817	641
2.	Érmékhez és emlékermékhez kapcsolódó bevétel	199	900	701
3.	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti bevétel	0	545	545
4.	Egyéb bevétel	19	2	-17
5.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek (1+2+3+4)	2394	4264	1870
6.	Hitelezési és egyéb veszteség	2	0	-2
7.	Érmékhez és emlékermékhez kapcsolódó ráfordítás	166	841	675
8.	Értékesített munkavállalói kölcsönök miatti ráfordítás	0	652	652
9.	Végleges pénztadás	132	288	156
10.	Térités nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	58	1078	1020
11.	Egyéb ráfordítás	31	448	417
12.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások összesen (6+7+8+9+10+11)	389	3307	2918

A 2006. évi jutaléktól eltérő egyéb eredmény elemei a következők:

- A befektetések után kapott osztalékbevételek 2005-höz képest 0,6 milliárd forinttal nőttek (részletesebben lásd a 4.12. fejezetet).

- A munkavállalói kölcsönök értékesítése miatt 545 millió forint egyéb bevétel és 652 millió forint egyéb ráfordítás képződött.
- A végleges pénztadás során 2006-ban nagyrészt nemzetközi és hazai szervezetek valamint alapítványok támogatása szerepel.
- A térítés nélkül átadott eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás során látható 1020 millió forint nagyságú növekedés elsősorban a Vadász utcai épület Magyar Államkincstárnak 2006. december 31-én történt térítés nélküli átadásával magyarázható.
- Az egyéb ráfordítások között 420 millió forint munkavállalókkal szembeni kétes követelés leírása szerepel.

4.23. A BANKÜZEMI BEVÉTELEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2005	2006	Változás
	Exportértékesítés árbevétele	6	3	-3
	Befektetés értékesítésének árfolyamnyeresége	555	0	-555
	Eszköz- és készletértékesítés bevétele	39	49	10
	Közvetített szolgáltatás bevétele	59	53	-6
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	62	49	-13
	Egyéb bevételek	21	153	132
	Rendkívüli bevételek	1	12	11
VIII.	Banküzem bevételei összesen	743	319	-424
	Anyagjellegű ráfordítás összesen	3 743	4 025	282
	Személyi jellegű ráfordítás összesen	9 501	8 562	-939
	Értékcsökkenési leírás	1 872	2 403	531
	Eszközök aktivált értéke	-38	0	38
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-195	-196	-1
	Banküzem működési költségei összesen	14 883	14 794	-89
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	125	91	-34
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordításai	58	45	-13
	Eredményt terhelő adók	1	1	0
	Banküzem működési ráfordításai összesen	184	137	-47
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	15 067	14 931	-136

A banküzem 2006. évi működési költségei (14,8 milliárd forint) a 2005. évi költségshoz képest 0,1 milliárd forinttal (0,6%-kal) csökkentek.

A személyi jellegű költségek 0,9 milliárd forinttal csökkentek, döntően a 2005-ben elindított működésfejlesztési program miatti átlaglétszám-csökkenéshez kapcsolódóan, a 2006. évi átlagos bérfejlesztés és az előző évhez képest mérséklődő munkaviszony-megszüntetési kiadások következtében. Emellett a 2006. évi anyagjellegű ráfordítások 0,3 milliárd forinttal haladják meg az előző évit, ami a hatékonyabb és intenzívebb külső kommunikációs stratégia megvalósításához és az elmúlt évek IT-fejlesztéseihez kötődik (a középtávú IT-stratégiában rögzített alapelvek mentén megkezdett intézkedések, valamint a számítástechnikai rendszerek üzemeltetéséhez igénybe vett új, illetve kibővült tartalmú szoftvertámogatási és tanácsadói szolgáltatásokhoz kapcsolódóan).

Ugyancsak az elmúlt évek beruházási volumenének növekedésével függ össze az értékcsökkenési leírás 0,5 milliárd forintos növekedése.

4.24. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA ÉS A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Létszám- és béradatok

millió forint

Megnevezés	2005	2006	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltége	5399	4952	-8
Egyéb bérköltés*	414	348	-16
Kifizetett bérköltés	5813	5300	-9
Személyi jellegű egyéb kifizetés	1452	1252	-14
Járulékok	2236	2010	-10
Személyi jellegű ráfordítás összesen	9501	8562	-10

* Egyéb bérköltés tartalmazza: a felmentési illetményre, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2005	2006	Változás (%)
Munkavállalók átlagos létszáma	896	773	-14

A vezető tisztségviselők javadalmazása

millió forint

Testület	Tiszteletdíj
Monetáris Tanács*	260,4
Felügyelőbizottság	53,7

* Tartalmazza a tanács, MNB tv. 49. § (3) c) MNB-vel munkaviszonyban álló külső tagjainak keresetét.

A vezető tisztségviselők hitelei

millió forint

Testület	Hitelek felvett összege	Fennálló egyenleg 2006. december 31-én	Legutolsó lejárat	Kamat mértéke
Igazgatóság	8,0	1,6	2007. 06. 01.	Változó kamatozású*
Felügyelőbizottság	-	-	-	-

* Mértéke a jegybanki alapkamat + 1 százalékpont.

Az MNB korábbi vezető tisztségviselőivel: igazgatósági, felügyelőbizottsági tagjaival szembeni nyugdíjfizetési kötelezettség nincs.

Budapest, 2007. április 11.

Simor András,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Adamecz Péter,
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

Éves jelentés
A Magyar Nemzeti Bank 2006. évről szóló üzleti jelentése
és éves beszámolója

Nyomda: D-Plus
H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

